

T.C. DOĞU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANA BİLİM DALI

**ÜLKE DEĞİŞTİREN BİREYLERİN ARASINDA KİŞİLİK İNANÇLARI,
TRAVMA SONRASI BÜYÜME VE SOSYOKÜLTÜREL UYUMUN
DEĞERLENDİRMESİ**

DOKTORA TEZİ

MAHSA JOSTEJOUY KHOEİ

2016183007

TEZ DANIŞMANI: DR. ÖĞR. ÜYESİ HATİCE NEVZAT MUHTAR
EŞ TEZ DANIŞMANI: DR. ÖĞR. ÜYESİ SERHAT YÜKSEL

İstanbul, 2021

**DOKTORA TEZ SAVUNMA SINAV
TUTANAĞI**

Doküman No	FR.1.46
Yürürlük Tarihi	1.11.2017
Revizyon Tarihi	4.12.2020
Revizyon No	2
Sayfa	1 / 1

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Tarih : 27/04/2021

Anabilim Dalı : Psikoloji

Öğrencinin Adı Soyadı : Mahsa JOSTEJOUY KHOEİ

Öğrenci No : 2016183007

Tez Danışmanının Adı Soyadı : Dr. Öğr. Üyesi Hatice Nevzat UÇTUM

EŞ Tez Danışmanının Adı Soyadı : Dr. Öğr. Üyesi Serhat YÜKSEL

Tezin Başlığı : “Ülke Değiştiren Bireylerin Arasında Kişilik İnançları,
Travma Sonrası Büyüme Ve Sosyokültürel Uyumun Değerlendirmesi”

Doğuş Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin 44.Maddesi uyarınca yapılan değerlendirmeler sonunda;

**tezin kabul
edilmesine**

**tezde düzeltme
verilmesine**

**tezin
reddedilmesine**

oy birliği / oy çokluğu ile karar verilmiştir. Gereği için arz olunur.

Danışman Üye
Dr. Öğr. Üyesi Hatice Nevzat UÇTUM

Eş Danışman Üye
Dr. Öğr. Üyesi Serhat YÜLSEL

Üye

Üye

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Meral ÇULHA Dr. Öğr. Üyesi Murat SAYIM Doç. Dr. İbrahim TAYMUR

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Kahraman GÜLER

Anabilim Dalı Başkanı Onayı:

Doğuş Üniversitesi ("Üniversite") olarak kişisel verilerinizin güvenliği hakkında azami hassasiyet göstermekteyiz. Üniversite olarak, Üniversite ile ilişkili tüm şahıslara ait her türlü kişisel verinin 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ("KVKK.")'na uygun olarak işlenmesine ve gizliliğinin sağlanmasına büyük önem vermekteyiz. Anayasa m.20/3 ile tanınan "kişisel verilerinizin korunmasını isteme" hakkınızın bilincinde olarak, KVKK kapsamında tanımlı "Veri Sorumlusu" sıfatıyla, kişisel verilerinizi mevzuata uygun şekilde işlemekteyiz. Daha geniş açıklama için Doğuş Üniversitesi <https://www.dogus.edu.tr/hakkimizda/kisisel-verilerin-korunmasi>

As Doğuş University ("University"), we show maximum sensitivity about the security of your personal data. As a university, we attach great importance to the processing and confidentiality of all personal data of all individuals associated with the University in accordance with the Law No. 6698 on Protection of Personal Data ("KVKK."). Being aware of your right to "ask for the protection of your personal data" recognized by the constitution article 20/3, as "Data Controller" defined within the scope of KVKK, we process your personal data in accordance with the legislation. For a broader explanation you can visit <https://www.dogus.edu.tr/hakkimizda/kisisel-verilerin-korunmasi>

hakkımızda: about us kişisel-verilerin-korunmasi: protection of personal data

(Form No: FR-001, Revizyon Tarihi: 30.09.2016, Revizyon No:00)

YEMİN METNİ

Doktora Tezi olarak sunduğum “Ülke Değiştiren Bireylerin Arasında Kişilik İnançları, Travma Sonrası Büyüme Ve Sosyokültürel Uyumun Değerlendirmesi” adlı çalışmanın, tarafımdan, akademik kurallara ve etik değerlere uygun olarak yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden olduğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih: 27/04/2021

Adı SOYADI: Mahsa JOSTEJOUY KHOEI

İmza:

ÖNSÖZ

Doktora tez çalışmam ve tüm Doktora eğitim sürecim boyunca güven ve desteklerini her zaman hissettiğim değerli hocalarım ve tez danışmanlarım Dr. Öğr. Üyesi Hatice Nevzat UÇTUM ve Dr. Öğr. Üyesi Serhat Yüksel'e bana öğrettikleri her şey için teşekkür ederim. Tezime olan katkılarıyla bana yol gösteren jüri üyelerim Prof. Dr. Meral ÇULHA, Doç. Dr. İbrahim TAYMUR, Dr. Öğr. Üyesi Murat SAYIM ve Dr. Öğr. Üyesi Kahraman GÜLER'e teşekkürlerimi sunarım. Her zaman olduğu gibi, bu süreçte de sevgi ve güvenlerini yanı başımda hissettiğim canım annem Farrin HAFEZİ ve canım babam Mohammad Reza JOSTEJOUY KHOEI'ye bana sundukları her şey için minnettarım. İyi ki varsınız, her zaman hissettiğim sevginiz ve desteğiniz için sonsuz teşekkür ederim. Yoğun ve yorucu zamanlarda kocaman bir gülüncükle bana yola devam etme cesareti veren ve uzun çalışma saatlerinde ilgi ve desteğiyle hep yanımda olan sevgili eşim Babak VAHEDDOOST'a güven ve desteği için teşekkür ederim. Son olarak, bu tezin ortaya çıkmasına olanak sağlayan tüm katılımcılara teşekkür ediyor ve bu tezi onlara ithaf ediyorum.

Mahsa JOSTEJOI KHOEI, İstanbul, 2021

ÖZET

Dünyanın her bölgesinde göç ve göç eden olgulara yönelik ilgi hem psikiyatristler hem klinik psikologlar tarafından yürütülen projeler ve araştırmalarda giderek artmaktadır. Bu araştırma, ülke değiştiren bireylerin kişilik inançları, sosyokültürel uyum ile travma sonrası büyümeleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmaya iş ve/veya eğitim amacıyla Türkiye'ye yerleşen 18-50 yaşları arasında 352 İran vatandaşı katılmıştır. Örneklem 193 (%54,8) kadın ve 156 (%48,2) erkekten oluşmaktadır. Araştırmada katılımcılara Kişilik İnanç Ölçeği, Sosyokültürel Uyum Ölçeği, Çok Kültürlü Kişilik Ölçeği, Kültürleşme Stratejileri Ölçeği ve Travma Sonrası Büyüme Ölçeği uygulandı. Değişkenler arasındaki ilişkiler korelasyon, regresyon analizi ve yapısal eşitlik modeli uygulanarak incelendi. Elde edilen bulgulara göre yaş ve ikamet süresi ile travma sonrası büyüme ile kişilik inançları arasında anlamlı bir ilişki saptanmadı. Öte yandan, yaş ve ikamet süresi ile sosyokültürel uyum değişkeni arasında anlamlı ilişki bulundu. Kişilik inançları ile sosyokültürel uyum arasındaki ilişki incelendiğinde, kategorik kişilik özellikleri belirgin olan bireylerin sosyokültürel uyum ile ilgili güçlük yaşadıkları sonucuna ulaşıldı. Kişilik inançları ile travma sonrası büyüme değişkenleri arasında ise negatif yönlü ve anlamlı ilişki saptandı. Öte yandan çok kültürlü kişilik ile sosyokültürel uyum değişkenleri arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki olduğu sonucuna ulaşıldı. İlişkisel bulguların elde edilmesiyle, araştırmada iki farklı model oluşturularak değişkenler incelendi. İlk modelde kişilik inancının travma sonrası büyümeyi yordamasında, sosyokültürel uyumun etkisi değerlendirildi. Kişilik inançları ile travma sonrası büyüme arasında sosyokültürel uyumun kısmi aracı rolü olduğu sonucuna ulaşıldı. İkinci modelde ise çok kültürlü kişilik ile kültürleşme stratejileri arasında sosyokültürel uyumun aracı rolünü sınamak için hipotetik bir model kuruldu. Elde edilen bulgular doğrultusunda çok kültürlü kişilik ile kültürleşme stratejileri arasında sosyokültürel uyumun kısmi aracı rolü olduğu tespit edildi. Elde edilen bulguların, göç ile ilişkili psikososyal unsurların anlaşılması ve göç eden bireylerin çok kültürlü kişilik ve travma sonrası büyümeyi yaşamalarında etkili olabileceğine yönelik geliştirilebilecek müdahale yaklaşımlarına katkıda bulunulabileceği düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Göç, kişilik inancı, kültürleşme stratejileri, sosyokültürel uyum, travma sonrası büyüme, ülke değiştirme

ABSTRACT

There is an increasing interest in conducting studies about migration and immigration facts between psychiatrists and clinical psychologists worldwide. The aim of the present study is to evaluate the relationship between personality beliefs, sociocultural adaptation, and post-traumatic growth of individuals who change their countries. For this, 352 Iranian citizens between 18-50 of age who settled in Turkey either for business and/or educational purposes have participated. The sample consists of 193 (54.8%) women and 156 (48.2%) men who participated in the survey. Accordingly, the Personality Belief Scale, Sociocultural Adjustment Scale, Multicultural Personality Scale, Acculturation Strategies Scale, and Post Traumatic Growth Scale were used in the survey questionnaire. Then, the relationship between the variables was evaluated using correlation, regression, and structural model analysis. According to the conducted analysis, no significant relationship was found between age, duration of residence, post-traumatic growth, and personality beliefs. However, a significant relationship was observed between age and residence period when compared to the sociocultural adaptation. When the relationship between personality beliefs and sociocultural adaptation was evaluated, it was shown that individuals with categorical personality beliefs had difficulties in sociocultural adaptation. Also, a negative and significant relationship was observed between personality beliefs and posttraumatic growth variables. On the other hand, a negative and significant relationship between multicultural personality and sociocultural adaptation variables was recognized. Then, by evaluating the results of the correlation analysis, two different models were developed to study the relationship between variables. In the first model, the effect of personal belief on the prediction of post-traumatic growth using sociocultural adjustment was investigated. It was concluded that sociocultural adjustment has a partial mediating role between personality beliefs and post-traumatic growth. In the second model, a hypothetical model was established to test the mediating effect of sociocultural adaptation in the prediction of multicultural personality by acculturation strategies. Based on the results, the sociocultural adjustment has a partial mediating role in the relationship between multicultural personality and acculturation strategies. It can be concluded that obtained results can contribute to the understanding of the psychosocial factors associated with

migration and to the intervention approaches that can be developed to help migrants experiencing multicultural personality and post-traumatic growth.

Keywords: Acculturation strategies, country change, migration, personality belief, post-traumatic growth, socio-cultural adaptation

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ.....	i
ÖNSÖZ	ii
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ.....	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ	ix
KISALTMALAR.....	x
1. GİRİŞ	1
1.1 Ülke Değişirme.....	2
1.2 Göç Travması:	3
1.3 Kişilik:	3
1.3.1 Kişilik kümeleri:	5
1.3.1.1 A kümesi.....	5
1.3.1.2 B Kümesi	6
1.3.1.3 C Kümesi	7
1.4 Göç Travması ve Travma Sonrası Büyüme (TSB).....	8
1.5 Sosyo-Kültürel Uyum (SKU)	12
1.5.1 Ülke değişirme nedenleri	14
1.5.2 Uyum sağlama aşamaları:	15
1.6 Göç Stratejileri ve Uyum	15
1.7 Kültürleşme Stratejileri:	16
1.8 Çok Kültürlü Kişilik:	18
1.9 İlgili Araştırmalar	20
1.10 Çalışmanın Amacı ve Önemi:.....	30
2. YÖNTEMLER	31
2.1 Hipotezler:	31
2.2 Yöntem:	31
2.3 Araştırma Modeli ve Deseni:.....	32
2.4 Araştırma Evreni ve Örneklem:	32
2.5 Veri Toplama Araçları:.....	32
2.5.1 Demografik Form.....	32
2.5.2 Travma Sonrası Büyüme Envanteri (TSBE).....	32
2.5.3 Kişilik İnanç Ölçeği (KIÖ)	33
2.5.4 Sosyo Kültürel Uyum Ölçeği (SKU)	33
2.5.5 Çok Kültürlü Kişilik Ölçeği Kısa formu (ÇKKÖ).....	33
2.5.6 Kültürleşme Stratejileri Ölçeği (EAAM).....	34

2.6 Araştırma Planı ve İstatistiksel Yöntemler (İşlem)	34
3. BULGULAR	35
3.1 Demografik Form Analizleri	35
3.2 SKU Ölçeği, Kişilik İnanç Ölçeği ve TSB Ölçeği Arasındaki İlişkilere Ait Bulgular	45
3.3 SKU Ölçeği, Çok Kültürlü Kişilik Ölçeği ve Kültürleşme Stratejileri Ölçeği Arasındaki İlişkilere Ait Bulgular	56
3.4 Çok Kültürlü Kişilik İle Kültürleşme Stratejileri Arasındaki İlişkide Sosyokültürel Uyum'un Aracı Rolüne Ait Bulgular	58
4. SONUÇ	63
4.1 Demografik Bulguların İncelenmesi	63
4.2 Kişilik İnanç ile Sosyo Kültürel Uyum Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi	64
4.3 Kişilik İnanç ve Travma Sonrası Büyüme Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	65
4.4 Travma Sonrası Büyüme ile Sosyokültürel Uyum İlişkilerinin İncelenmesi	66
4.5 Sosyokültürel Uyum ile Çok Kültürlü Kişilik İlişkilerinin İncelenmesi	67
4.6 Sosyokültürel Uyum ile Kültürleşme Stratejileri İncelenmesi	67
4.7 Kişilik İnançları ile Travma Sonrası Büyüme Arasında Sosyokültürel Uyumun Aracı Rolünün İncelenmesi	68
4.8 Çok Kültürlü Kişilik ile Kültürleşme Stratejileri Arasındaki İlişkide Sosyokültürel Uyumun Aracı Rolünün İncelenmesi.....	70
4.9 Sınırlılıklar ve Öneriler.....	71
KAYNAKÇA.....	72
ÖZGEÇMİŞ	89
EK 1- ETİK KURULU	90
EK 2- BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU	92
EK 3- DEMOGRAFİK FORM.....	93
EK 4- TRAVMA SONRASI BÜYÜME ÖLÇEĞİ	97
EK 5- KİŞİLİK İNANÇ ÖLÇEĞİ	98
EK 6- SOYOKÜLTÜREL UYUM.....	101
EK 7- ÇOK KÜLTÜRLÜ KİŞİLİK ÖLÇEĞİ (ÇKKÖ) kısa form-40	102
EK 8- KÜLTÜRLEŞME STRATEJİLERİ ÖLÇEĞİ (EAAM)	103

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 3. 1 KIÖ, TSB, SKU, KSÖ, ÇKKÖ İlişkin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri.....	35
Tablo 3. 2 Korelasyon Katsayısına İlişkin sayısal sınırlar.....	36
Tablo 3. 3 Katılımcıların Demografik Değişkenlere Göre Dağılımı	37
Tablo 3. 4 Tablo 3'un devamı	38
Tablo 3. 5 Katılımcıların Yaş, Türkiye'de Göçten Sonra Yaşanılan Süre, Göç Stres Düzeyine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler	38
Tablo 3. 6 KIÖ, TSB Ölçeği, Ölçeği KSÖ Ölçeği, ÇKKÖ İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler	39
Tablo 3. 7 Yaş, Göç Süresi(Ay), Göç Stres Düzeyi, Şuan ki Stres Düzeyi Değişkenleri ile Sosyo Kültürel Uyum Ölçeği, Kültürleşme Stratejileri Ölçeği, Kişilik İnanç Ölçeği, Çok Kültürlü Kişilik Ölçeği ve Travma Sonrası Büyüme Ölçeği Arasındaki İlişkilere Ait Bulgular.....	40
Tablo 3. 8 Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre analizi	43
Tablo 3. 9 Tablo 8 in devamı.....	44
Tablo 3. 10 SKU Ölçeği puanları ile KIÖ ve alt ölçek puanları Arasındaki İlişkinin İncelenmesine Ait Bulgular.....	45
Tablo 3. 11 SKU Ölçeği puanları ile TSB Ölçeği ve alt ölçek puanları Arasındaki İlişkinin İncelenmesine Ait Bulgular.....	47
Tablo 3. 12 SKU Ölçeği KIÖ ve TSB Ölçeğine İlişkin Aracı Değişken Analizleri Özet Tablosu	47
Tablo 3. 13 Aracılık puanları.....	48
Tablo 3. 14 Çekingen Kişiliğin TSB Ölçeği Puanını Yordamasında SKU'nun Aracı Rolüne İlişkin Sonuçlar	48
Tablo 3. 15 Bağımlı Kişiliğin TSB Ölçeği Puanını Yordamasında SKU Ölçeğinin Aracı Rolüne İlişkin Sonuçlar	49
Tablo 3. 16 Pasif Agresif Kişiliğin TSB Ölçeği Puanını Yordamasında SKU Ölçeğinin Aracı Rolüne İlişkin Sonuçlar	50
Tablo 3. 17 Obsesif Kompulsif Kişiliğin TSB Ölçeği Puanını Yordamasında SKU Ölçeğinin Aracı Rolüne İlişkin Sonuçlar	51
Tablo 3. 18 Narsisistik Kişiliğin TSB Ölçeği Puanını Yordamasında SKU Ölçeğinin Aracı Rolüne İlişkin Sonuçlar	52
Tablo 3. 19 Şizoid Kişiliğin TSB Ölçeği Puanını Yordamasında SKU Ölçeğinin Aracı Rolüne İlişkin Sonuçlar	53
Tablo 3. 20 Paranoid Kişiliğin TSB Ölçeği Puanını Yordamasında SKU Ölçeğinin Aracı Rolüne İlişkin Sonuçlar	54
Tablo 3. 21 Borderline Kişiliğin TSB Ölçeği Puanını Yordamasında SKU Ölçeğinin Aracı Rolüne İlişkin Sonuçlar	55
Tablo 3. 22 SKU Ölçeği puanları ile ÇKKÖ ve alt ölçek puanları Arasındaki İlişkinin İncelenmesine Ait Bulgular.....	56
Tablo 3. 23 SKU Ölçeği puanları ile KSÖ Ölçeği ve alt ölçek puanları Arasındaki İlişkinin İncelenmesine Ait Bulgular.....	57
Tablo 3. 24 ÇKKÖ ve alt ölçekleri puanları ile KSÖ Ölçeği ve alt ölçek puanları Arasındaki İlişkinin İncelenmesine Ait Bulgular.....	57
Tablo 3. 25 Yapısal Modelde Kullanılan Uyum İyiliği Değerleri.....	59
Tablo 3. 26 ÇKKÖ ile KSÖ Arasındaki İlişkide SKU'nun Aracı Rolüne İlişkin Sonuçlar	62

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sekil 1. 1 TSB'nin oluşmasının aşamalarını göstermektedir.....	10
Sekil 3. 1 Çekingen Kişilik Alt Ölçeğinin TSB Ölçeği Puanını Yordamasında SKU'nun Aracı Rolüne İlişkin Beta Katsayıları	49
Sekil 3. 2 Bağımlı Kişiliğin TSB Ölçeği Puanını Yordamasında SKU Ölçeğinin Aracı Rolüne İlişkin Beta Katsayıları	50
Sekil 3. 3 Pasif Agresif Kişiliğin TSB Ölçeği Puanını Yordamasında SKU Ölçeğinin Aracı Rolüne İlişkin Beta Katsayıları	51
Sekil 3. 4 Obsesif Kompulsif Kişiliğin TSB Ölçeği Puanını Yordamasında SKU Ölçeğinin Aracı Rolüne İlişkin Beta Katsayıları.....	52
Sekil 3. 5 Narsisistik Kişiliğin TSB Ölçeği Puanını Yordamasında SKU Ölçeğinin Aracı Rolüne İlişkin Beta Katsayıları	53
Sekil 3. 6 Şizoid Kişiliğin TSB Ölçeği Puanını Yordamasında SKU Ölçeğinin Aracı Rolüne İlişkin Beta Katsayıları	54
Sekil 3. 7 Paranoid Kişiliğin TSB Ölçeği Puanını Yordamasında SKU Ölçeğinin Aracı Rolüne İlişkin Beta Katsayıları	55
Sekil 3. 8 Borderline Kişiliğin TSB Ölçeği Puanını Yordamasında SKU Ölçeğinin Aracı Rolüne İlişkin Beta Katsayıları	56
Sekil 3. 9 Çok Kültürlü Kişilik, KSÖ ve SKU Gizil Değişkenleriyle Kurulan Ölçme Modeli	60
Sekil 3. 10 Çok Kültürlü Kişilik, KSÖ ve SKU'a Gizil Değişkenleriyle Kurulan Hipotetik Model.....	61

KISALTMALAR

B: Regresyon Kat Sayısı

Beta: Standartize Edilmiş Regresyon Kat Sayısı

CFI: Comparative Fit Index (Karşılaştırmalı Uyum İndeksi)

ÇKKÖ: Çok Kültürlü Kişilik Ölçeği

f: Frekans

FI: Goodness of Fit Index (Uyum indeksin İyiliği)

GFI: Goodness of Fit Index (Uyum indeksin İyiliği)

IFI: Incremental Fit Index (Artan Uyum İndeksi)

KİÖ: Kişilik İnanç Ölçeği

KSÖ: Kültürleşme Stratejileri Ölçeği

Max: Maksimum

Min: Minimum

N: Kişi Sayısı

P: Anlamlılık Değeri

R: Korelasyon Katsayısı

R²: Determinasyon Katsayısı

RMSEA: Root Mean Square Error of Approximation (yaklaşık hataların ortalama karekökü)

Sd.: Serbest Değişken

Sh: Standart Hata

SKU: Sosyokültürel Uyum

SRMR: Standardized Root Mean Square Residual (Standardize Edilmiş Hataların Ortalama Karelerinin Karekökü)

Ss.: Standart Sapma

T: T Testi Değeri

TSB: Travma Sonrası Büyüme

TSSB: Travma Sonrası Stres Bozukluğu

\bar{X} : Ortalama

χ^2 : Ki-Kare Değeri

1. GİRİŞ

Bireyler yaşadıkları mekandan farklı sebeplerle ayrılmak durumunda kalabilmektedir. Bu doğrultuda, ülke değiştirme veya göç kavramı, insan ve yaşadığı ortam üzerinde çok yönlü etkilerini de beraberinde getirmiştir. Ülke değiştirmek, insana dair olan kural, inanç, düşünce ve yapıların değişimi ve dönüşümüne sebep olmuştur. Doğu-Batı arasında önemli bir göç güzergâhı olan Anadolu toprakları, yıkılan ve inşa edilen medeniyetlere ev sahipliği etmiştir. Bunun için göç konusu, Türkiye için ayrıca önem arz etmektedir (Ekici & Tuncel, 2015).

Ülke değiştirme (Göç), insanlık tarihi kadar eski bir kavramdır. Bulduğumuz çağda insanların eğitim veya iş için yurtdışına göç etmeleri, teknoloji ve iletişim alanındaki gelişmelerden dolayı aynı zamanda daha sıklıkla görülen bir olay haline gelmiştir. Ülke değiştirmek, insanların yaşamlarındaki değişimlere ek olarak birçok psikolojik problem beraberinde getirebilmektedir (Ergin & Türk, 2010). Yaşanan deneyimler bireylerin psikolojik, sosyal, kültürel ve akademik anlamda gelişmesine sebep olurken, göç edilen ülkede başarılı bir şekilde uyum sağlayabilmek psikolojik gelişmeler açısından ek bir gayret gerektirmektedir. Akademik ve kişisel gelişim için gerçekleştirilen ülke değiştirme eylemi, iletişim güçlükleri ve kültürel farklılıklar gibi çeşitli sosyolojik ve psikolojik problemlerinde beraberinde getirir. Kişinin hayatındaki değişiklikler ve bu değişimler sonucunda stres seviyesini arttıran etkili unsurlardan birinin ülkesinden göçmek olduğu bilinmektedir. Ülke değiştirmenin nedenleri, hangi ülke olduğu, gidilen ülkede yaşanacak süre, ülke değiştirirken terk edilen ülkede geride kalanlar ve yaşanan yoğun duygular, bireylerin yeni ülkede uyum süreçlerini ve psikolojik sağlığını önemli ölçüde etki etmektedir. Göç ile birlikte kişi bir çok hassas dönemden geçmektedir, ve aynı zamanda farklı ülkede yaşayabileceği sosyal izolasyon sonucunda tatmin edici sosyal iletişim kuramaması ve yerleştikleri yeni toplumun sağladığı imkanların farkına varamaması söz konusu olabilmektedir. Ülke değiştiren bireyin göç sebebi, cinsiyeti, sahip olduğu sosyo-ekonomik imkânlar, eğitim düzeyi ve yaşından bağımsız olarak, kişiler ülke değiştirmeden dolayı, iç dünyasında değişimler yaşarlar (Şahin, 2001).

Herhangi bir kültürden diğer kültüre geçişi sebebiyle kişinin uyum sağlamakta karşılaştığı sıkıntılar, bunalımlar, güçlükler ve gösterdiği davranışlar “kültür şoku” olarak

tanımlanmaktadır (Güvenç, 1996). Kültür şoku, göçen bireylerin kişiliğine etki edebilecek güçte önemli bir süreçtir. Dolayısıyla göç eden insanların üzerinde araştırma yapmak önemli bulgular sunabilmektedir.

Bu çalışmanın amacı, ülke değiştiren bireylerde Kişilik İnanç Ölçeği (KİÖ), göç sonrasında Travma Sonrası Büyüme (TSB), Sosyo-Kültürel Uyum (SKU), Kültürleşme Stratejileri Ölçeği (KSÖ), Çok Kültürlü Kişilik Ölçeği (ÇKKÖ) ve bu faktörlerin arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırmalarda testlerin tekli ve ikili kombinasyonun nadiren yapılmış olması, ancak üçlü veya dörtlü olarak göç eden kişilerin üzerinde uygulanmamış Ayrıca literatürde karşılaştırmalar, bu faktörlerin göç konusunda önemli olabileceğini ileri sürmektedir (Doğan, 1988; Tam & Lam, 2005; Stevens vd., 2008; Kim vd., 2012; Stermac vd., 2012). Yukarıda belirtilen unsurlar çalışmanın amacının oluşturulmasında önemli faktörler olmuştur.

1.1 Ülke Değiştirme

Ülke değiştirme kavramı; kişinin alıştığı sosyal normlar, yaşadığı ülke, toplumsal yaşamın ve sahip olduğu ekonomik koşullardan uzaklaşarak veya uzaklaştırılarak yeni bir yere gitmesi olarak tanımlanabilir (Toros, 2008). Uğuz vd. (2004) ülke değiştirmenin yeni bir topluluk hareketi olarak tanımlayıp toplumun değişik parametrelerden etkilendiğini ve uyum sağlamak zorunda kalma ihtimali olduğunu belirtmiştir. Yalçın (2004)' a göre göç bir bölgeden başka bir yere yapılan, politik, bireysel ve sosyokültürel olaylardan etkilenen, geçici veya temelli bir eylemdir. Yukarıda detaylandırılan tanımlara göre göç çok boyutlu ve karışık bir yapıya sahiptir. Aynı zamanda ülke değiştirmek, bireylerin sahip oldukları durumlara göre farklı ırklarının ortaya çıkmasına ve bu dinamik yapının hâlâ devam etmesine sebep olduğu düşünülmektedir. Ülke değiştirmede isteğe bağlı veya zorunlu göç kavramları ayrıca önemlidir. İstekli göç, başkasının etkisi altında kalmadan gerçekleşen ülke değiştirme olayı olarak tanımlanır. Öte yandan, savaşlar, siyasi nedenler ve doğal afetler sonucu bireyin zorla veya isteği dışında gerçekleşen ülke değiştirme durumu 'zorunlu' göç olarak tanımlanır (Tümertekin & Özgüç, 2004). Ülke değiştirme durumu zaman açısından da farklılıklar gösterir. Bunun için bireylerin, yaşadıkları ülkeden dönmek üzere terk ederek diğer bir yere gitmelerine 'devamlı' ya

da ‘kesin’ göç adı verilir. Öte yandan, insanların, yaşadıkları yerden belli bir zaman aralığı için ayrılması durumuna ‘geçici’ göç denir (Mutluer, 2003).

1.2 Göç Travması

Ülke değiştirme ve başka ülkeye göç etmek, ister zorunlu veya ister gönüllü olsun, uzun veya kısa süreli olsun, insanları ekonomik, psikolojik ve kültürel açıdan etkilemektedir (Aksoy, 2012). Başka ülkeye göç edenler (kısa veya uzun süreli) yabancı oldukları bir toplumda sosyo-ekonomik konular ile ilgili hem maddi açıdan hayatta kalma ve ortamla ilgili olan problemlerle başa çıkma konusunda mücadele verirler. Ayrıca, ülke değiştirme sebebiyle kendi köklerinden koparak bir takım problemler ve deneyimlerle karşı karşıya kalırlar. Bunlara ilaveten dil problemi, yeni kültüre ve yeni değerlere uymak karşılaştıkları problemler arasında yer almaktadır (Yılmaz, 2000). Bu faktörlerin hepsi zorunlu ve gönüllü göçlerde travmatik strese yol açabilmektedir. Araştırmalar travma deneyiminin göçlerde, göç etmeden önce ve göç ettikten sonraki dönemlerde görülebildiğini ve göç konusunda travmanın büyük bir önem taşıdığını iddia etmektedir (Sangalang vd., 2019).

1.3 Kişilik

Kişilik, bir insanı başka insanlardan ayıran, doğuştan getirdiği, onradan kazanılan ve tutarlı olarak ortaya çıkan özelliklerinin bütünüdür (Taymur & Türkçapar, 2012). Kişilik, bir insanın fiziksel, zihinsel, sosyal ve duygusal özelliklerinde süreklilik gösteren niteliklerdir. Kişilik, bireyin kalıcı davranışlarını, ilişkilerini, eğilim ve tepkilerini tanımlayan ana unsurdur. Başka bir deyişle, kişilik; bireyin kendisine has gösterdiği davranışları ve düşüncelerini belirleyen sistemin bütünüdür (Dal, 2009). Kişilik, bir insanın bütün yeteneklerinin, tutumlarının, ilgi alanlarının, konuşma biçiminin, çevresine uyum şeklinin niteliklerini içeren bir kavramdır. Kişilik kendine özgü bir bütündür. Bununla birlikte, üzerinde yoğun çalışılmış olan bir konu olduğuna rağmen kişiliğin farklı tanımları olduğu görülmüştür. Benlik, mizaç, karakter ve huy gibi kavramlar ile aynı anlamada kullanılması, kişiliğin kavramsallaştırılmasında karışıklığa yol açmıştır (Köknel, 2005).

Kişilik, Amerikan Psikiyatri Birliği'nin (APA, 1994; 2013) tanı açıklamasına göre, düşünce, duygu ve davranışta ayırt edici bireysel farklılıklardır. Öte yandan, Kişilik tanımı iki farklı boyuttan oluşmaktadır. Birincisi, ayırt edici belirgin bireysel farklılıkları anlamak için kişilik kavramı ön plana çıkar. Örneğin, sosyallik veya saldırganlık bu ayırt edici nitelikler olabilir. İkincisi ise, kişilik bireyin nasıl bir bütün haline geldiğini anlama konusunda genel bir çerçeve sunmaktadır (<http://www.apa.org>, 2016).

Kişilik kavramı, Latin kökenli “*persona*” kelimesinden gelmektedir ve bir insanı başka insanlardan ayıran tutarlı niteliklerdir. Bireyin belirgin özellikleri ve bireye özgü özellikler kişiliğe dâhil edilen özelliklerdir. Kişilik, bireyin kendine özgün yaşam şekli ve bireye has olan, dış görünüm, zekâ ve zihinsel özellikler, alışkanlıklar, tutumlar ve davranışları gibi bir takım özelliği içeren bir bütünü temsil eder. Kişilik bir insanı, insan yapan en değerli unsurlardan biridir ve Psikoloji biliminin yaygın olarak araştırılan bir fenomendir. Yapılan araştırmalarda kişiliğin genetik, çevresel faktörlerden ve yetiştirilme tarzından etkilendiği ileri sürülmektedir.

DSM-V kapsamında sınıflandırılan Kişilik Tipleri, kişinin içinde olduğu kültürün beklenti ve talepleriyle örtüşen davranış tarzı ve örüntüsüdür. Bu tarz ve örüntü, aşağıdakilerden iki (veya daha fazla) alanda kendisini göstermektedir:

1. Toplumda işlevsellik.
2. Dürtü kontrolü (DSM-V, 2014).
3. Duygulanım (duygusal tepkilerin sıklığı, aralığı, uygunluğu ve değişkenliği).
4. Biliş (diğer bireyleri, kendini, olayları ve durumları algılama ve yorumlama yöntemleri).

Belirtilen durumlar devamlı ve tutarlı olması önemlidir. Öte yandan, gelişimsel süreçlerde de değişim ve gelişim gösteren davranış, tutum ve duygulanımın tümü olarak düşünülebilir (Sabirli, 2018).

Kişilik kavramı, içsel süreçler ve bireyin kendisinden kaynaklanan tutarlı davranış kalıplarından meydana gelen bir süreç olarak tanımlanabilir. İçsel süreçler, kişinin nasıl hissedeceğini ve davranacağını etkileyen, bununla birlikte içimizde gelişen bütün bilişsel, güdüsel ve duygusal süreçleri kapsamakta iken, aynı zamanda bireyin tutarlı davranış kalıplarına uygun bir davranış sergilemesini sağlar. Bu aynı zamanda kişiliğin tutarlı olması anlamına gelmektedir. Kişilik üzerinden çalışan psikologlar, bireyin kişiliğinin

anlamasında kültürün oynadığı rolün farkına yeni varmışlardır. Batının gelişmiş ülkelerinde kişilik üzerinde çalışan psikologlar, kişiliği incelemek ve anlayabilmek için varsayımların diğer kültürlerden gelen bireyleri tanımlamak için her zaman geçerli olmadığını farkına varmışlardır. Burger'e (2006) göre psikologlar bireylerin ve kişiliklerinin kültürel bir bağlamda var olduğunun sonucuna varmışlardır.

1.3.1 Kişilik kümeleri

DSM-V`in sınıflandırmasına göre on farklı kişilik tipi bulunmaktadır. Her kişilik tipi SCID-II ölçümü kapsamında ayrı ayrı kesme puanına sahiptir. Kesme puanları kişilik tipi ve kişilik bozukluklarını birbirinden ayırt etmek için kullanılmaktadır. DSM-V`ye göre kişilik tipleri üç küme altında değerlendirilir. A kümesi; paranoid kişilik tipi, şizoid kişilik tipi, şizotipal kişilik tipidir. A kümesi kişilik tipine sahip bireyler garip ve sıra dışı davranışlar gösterebilirler B kümesi; histeriyonik kişilik tipi, borderline kişilik tipi, narsistik kişilik tipi ve antisosyal kişilik tipi olarak kümelendir. B kümesinde dramatik, duygusal ve dürtüsel davranışlar gösterebilirler. C kümesi; obsesif-kompulsif kişilik tipi, çekingen kişilik tipi ve bağımlı kişilik tipi olarak kümelendir. C kümesi kişilik tipinde olan bireyler kaygılı, korkulu ve anksiyöz davranışlar sergileyebilirler.

1.3.1.1 A kümesi

Paranoid (şüpheli) kişilik tipi; çevrelerindeki kişilere güven duymayan, insanların art niyetli ve suiistimal edici olduğuna inanan, insanların kendi çıkarları için yakın olup samimi davrandığını düşünen, çevrelerindeki insanlarla çok samimi olmayan, insanlara çok açılmayan, her durum ve olayın altında başka bir neden ve anlam olduğunu düşünen, şaka kaldırmayan, her zaman kendilerini üstün ve haklı gören, kindar aşırı derecede kıskançlık gösteren, herkesi kötü sanan ve herkesin sadakatinden şüphe duyan kişiler olarak tanımlanır (Öztürk & Uluşahin, 2015). Bu bireyler dikkatli bir biçimde konuşan ve manipülasyon yapma eğilimindeki kişilerdir ama aynı zamanda kendilerini sürekli değerlendirme halindedirler (Morris, 2002). Çoğu zaman içe kapanık bir kişilik sergilemekteler. İnsanlara mesafeli davranırlar. Yakın ilişkilerinde diğerlerinin kendilerine sadakatsizce yaklaştığını düşünürler ve diğerlerinin kendisine kötülük

yapacağını zannederler. Aynı zamanda eleştirilere aşırı derecede duyarlılık göstermekte (Bayat & Şengül, 2007).

Şizoid (şizo gibi) kişilik tipi; ailesi ve en yakınları dâhil olmak üzere hiç bir insanla yakın olup fazla iletişim kurmak istemezler. Şizoid kişilik tipinde olan bireyler tek kişilik faaliyetlerde bulunmayı tercih ederler. Cinsel istekleri çok azdır, arkadaşlık etmekten hoşlanmazlar ve çok az arkadaşına sahiptirler. İçeride kapanık olan bu kişiler, duygularını pek belli etmezler ve genelde donuk bir yüz ifadesine sahiptir. Şizoid kişilik tipindeki bireyler sosyal aktiviteler yapmaktan hoşlanmazlar, başka insanlarla yapılan etkinliklerden haz almazlar ve özetle izole bir şekilde yaşamayı tercih ederler (Bayat & Şengül, 2007).

Şizotipal kişilik tipi; büyüsel düşüncelere inanan, normal olmayan algıları olan, yersiz ve batıl inançları olan, şüpheli, kısıtlı duygulanıma sahip, değişik giyinme tarzı, görünüm ve hareketleri olan kişiler olarak tanımlanır. Şizotipal kişilik tipine sahip olan bireyler, kendilerine has ve enteresan düşüncelere sahiptir. Ayrıca, hiçbir belirti ve neden olmadan başkalarının onların hakkında konuştuklarını düşünen, çevreye ve insanlara güvensiz olduklarından dolayı sosyal kaygıları olan bireylerdir (Doksat, 2008).

1.3.1.2 B Kümesi

Antisosyal kişilik tipi; sert mizaçlı, dürüst olmayan, yalancılığa meyilli, kural tanımaz anı yaşayan, fazlasıyla dürtüsel, insanlarla güvenmeyen, otorite ile sürekli problem yaşayan, geleceğe yönelik düşünmeyen ve anı daha ön planda yaşayan, kavga ve tartışmaya meyilli, insanları tehlikeye atmaktan çekinmeyen, empati duymayan, sorumluluk almayan, manipüle edici, toplum tarafından kabul edilemeyen ve iyi karşılanmayan hareketler sergileyen ve hatalarından ders çıkarmayan kişiler olarak tanımlanmaktadır (Eren, 2010).

Borderline (sınırdaki) kişilik tipi; tüm duygudurumları iki uçta olan, insanları çok öven ama bir anda da acımasızca eleştiren, kendisi için tehlikeli hareketlerde bulunan, kötü ve iyi karşılanmayan alışkanlıkları olan, cinsel ilişki ve yeme konularında dürtüsel davranan, para ile ilgili aşırı savurgan, intihar eylemleri olan, tutarsız duygulanıma sahip, öfke patlamaları yaşayan kişiler olarak tanımlanır. Bu kişilerin ani davranışları olabilmektedir ve bu yüzden ne yapacaklarını kestirmek biraz zordur (Türkçapar & Işık, 2000).

Histeriyonik kişilik tipi; herkesin kendisiyle ilgilenmesini isteyen, baştan çıkarıcı hareketler yapan, ilgi odağı olmak için gösterişli ve bakımlı olan, insanları etkilemek için çaba gösteren, duygularını aşırı ve abartılı bir şekilde ifade eden, dikkat çekici, teşhirci, manipüle edici, tıbbi sebepleri olmayan ve sadece ilgi çekmek amacıyla fiziksel ağrı ve yakınmaları olan, abartılı ve sıra dışı makyaj ve giyim tarzı olan, özgüven eksikliği olan ve stres yönetme konusunda başarısız bireyler olarak tanımlanır (Eren, 2010).

Narsisistik (öz-sevici) kişilik tipi; yetenek ve başarılarını abartarak diğer insanlardan daha iyi olduklarını sanan, diğer insanlardan çok daha yetenekli, becerikli ve zekâ olarak daha üstün olduklarına inanan, sürekli diğerlerinden onay almak peşinde olan, dünyadaki her şeyin sahibi gibi davranan, her zaman ilk kendini düşünen, kendine hayran olan kişileri bulup onlar ile iletişime geçen, yaptığı her şeyde mükemmeliyetçi olan, servet, güç ve güzellik elde etmek için aşırı çaba gösteren, diğer insanların duygularını yüzeysel bir şekilde anlayan veya onları anlamakta problem yaşayan, diğerlerine karşı kıskançlık duyan ve diğer insanlara kabaca davranan kişiler olarak tanımlanmaktadır. Belirtilen tüm bu davranışların davranışların arkasında yoğun bir kıskançlık ve değersizlik duygusu bulunmaktadır (Materson, 2015).

1.3.1.3 C Kümesi

Çekingen (utangaç) kişilik tipi; eleştiri yapılmaktan, istenmemekten endişelenen, samimi iletişim kurmakta problem yaşayan, yeterli olmadığını sanan, başarısız olduğunu sanan, kendilerini olduğu gibi kabul edilmesini bekleyen, kendi dünyasına çekilen, dışlanma korkusu yaşayan, kendilerinin yeteneksiz ve beceriksiz olduğuna inanan, kendilerini diğer insanlardan daha düşük düzeyde gören bireyler olarak tanımlanır (Koroğlu & Bayraktar, 2010).

Bağımlı kişilik tipi; tek başına karar veremeyen, diğer insanların onları övmelerine ihtiyaç duyan, kendi sorumluluklarını üstlenemeyen, her zaman diğer insanlardan yardım isteyen, bireysel olarak bir işi yapamayan, yetişkin olmalarına rağmen çocuk gibi davranan, pasif, özgüven problemi yaşayan, öfke ve cinsellik ile ilgili duyguları doğru bir şekilde ifade edemeyen, insanların onu kabul etmesi için diğerlerinin dedikleri ve yaptıklarını benimseyen, başkalarıyla olan ilişki ve iletişimlerini sonlandırmakta zorluk yaşayan bireyler olarak tanımlanır (Öztürk & Uluşahin, 2015).

Obsesif-Kompulsif (takıntılı – zorlantılı) kişilik tipi; detayları önemseyen, otoriter, düzeni önemseyen, mükemmeliyetçi, fazla dürüst, inatçı davranışlar sergileyen, vicdan ve ahlak ile ilgili prensipleri olan, işlerin kusursuz yapılmasında diğerlerine güvenemeyen, tutucu ve sert kişiler olarak tanımlanmaktadır.

1.4 Göç Travması ve Travma Sonrası Büyüme (TSB)

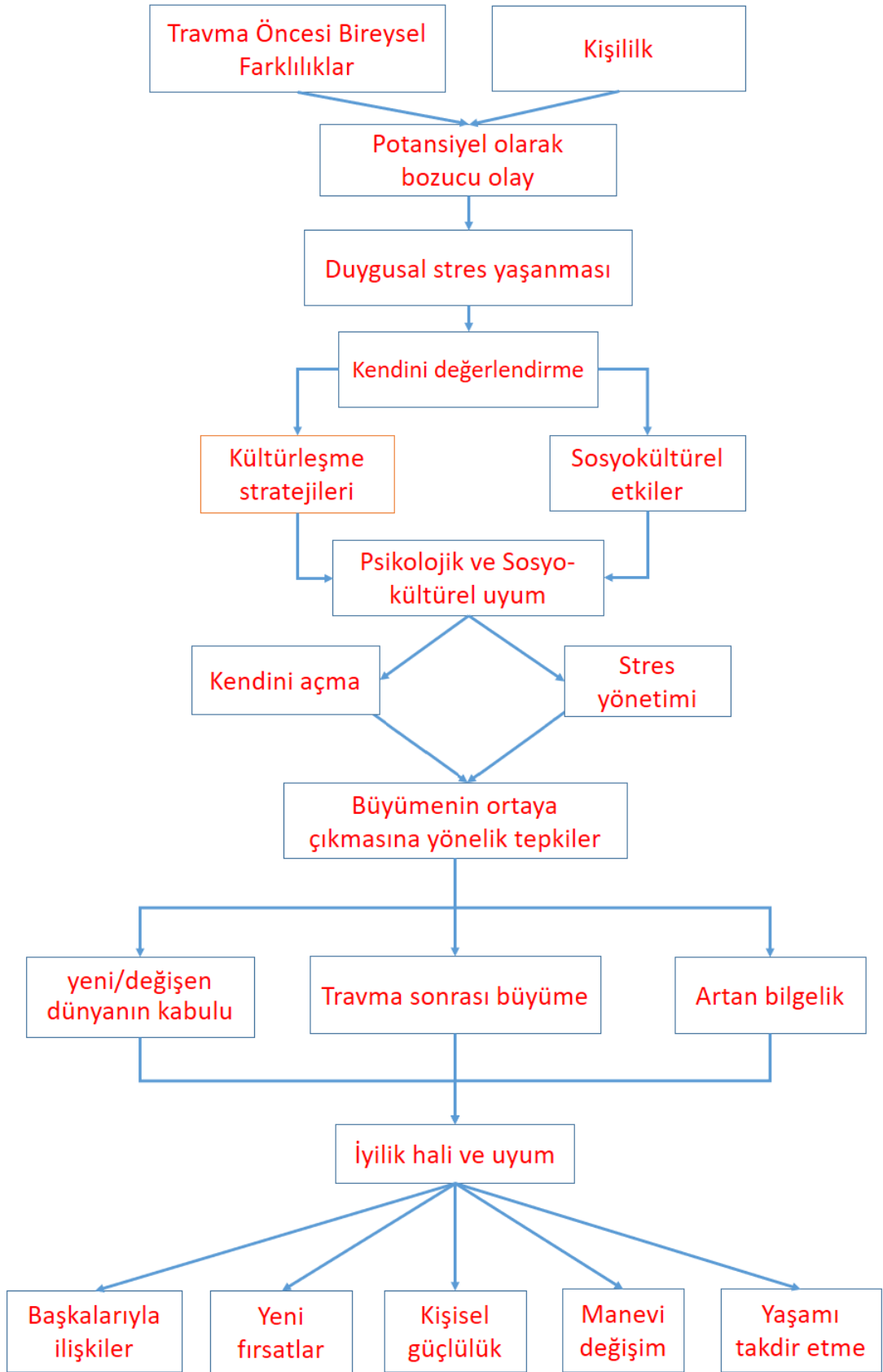
İnsanların başka bir ülkeye göç etmesi (zorunlu veya gönüllü olarak) hem bireysel ve hem toplumsal olarak etkilere yol açmaktadır. Bu etkiler kısa süreli veya uzun süreli olabilmektedir (Şekil 1.1). Bu zorluklar zorunlu göçte, isteye bağlı göçe nazaran daha çok yaşanabilir. Öte yandan, göçün her iki çeşidinde de bu problemlerin yaşanma olasılığı söz konusudur (Paker, 2005). Başka ülkeye yerleşen kişilerin alıştıkları hayattan ve onlara ait olan dil, ev, eşya, vatan ve aidiyet hissi veren her şeyden uzaklaşıp, başka farklı bir ortama yerleşmeleri, onları geleceğe karşı kaygılandırabilir. Aynı zamanda göç eden birey kültür şoku yaşayabilir ve bu durum zaman geçtikçe bir travmaya dönüşebilir (Süleymanov, 2013). Ward vd. (2008b) daha önce yapılmış araştırmaların ‘kültür şoku’ terimini kişilerin yeni kültüre verdiği olumsuz bir tepki ve kafa karışıklığı olarak gösterirken, yakın zamanda yapılan araştırmalar bu tanımın kişilerin değişimle etkin olarak baş etmesi olarak değişmesi gerektiğini ve kişilerin farklı bir kültürün etkisine maruz kaldıklarındaki duygu, düşünce, davranış ve algılarına daha az odaklanmışlardır (Dewaele & Stavans, 2014).

Ülke değiştirmenin nedenleri ve şartları hem ülke değiştiren kişide ve hem ev sahibi olan toplumda farklı etkiler bırakmaktadır. Ama mutlaka hem bireyde ve hem toplumda önemli etkiler oluşturur. Göç olayı, birtakım belirsizlikler ve riskler barındırması sebebiyle herkes aynı şekilde ve düzeyde olmasa dahi oldukça etkileyici bir deneyimdir (Gün, 2002). Genelde ülke değiştiren bireyler, psikolojik, biyolojik (fiziksel) ve sosyal açıdan, bu göç sürecinden etkilenmektedir (Çalım vd., 2012). Göçmenler arasında sonu ölüme kadar uzanan birçok psikolojik ve fiziksel rahatsızlıklar görülmektedir (Can, 2011). Farklı sosyal durumlar ve bireyin yaşadığı çeşitli problemler, birçok fiziksel ve ruhsal problemlere neden olabilmektedir (Ellis & Barakat, 1996). Bireyler göç ettikleri durumda, hem maddi hem manevi olarak kendi ülkelerine nazaran değişik koşullarda yaşamaya başlarlar. Göç eden bireylerin, yaşadıkları kayıplar ve arkalarında bıraktıkları

ne kadar fazla olursa, psikolojik problemler yaşama riskleri o kadar fazla olmaktadır. Ülke değiştiren kişilerin yaşamda sahip oldukları standartlar negatif yönlü olarak dönüşür ve değişir. Kaygı, umutsuzluk, çaresizlik, korku gibi duygular hissedilebilir ve tüm bu duygular psikopatoloji açısından risk faktörü oluşturabilir. Bu süreçte bireyin motivasyonu, dayanıklılığı ve hedefleri güçlü olursa eğer, problemlerle başa çıkma ve yeni ortama uyum sağlama şansı daha fazla olabilir (Ali vd., 2004). Yukarıda belirtildiği üzere, ülke değiştirme ve göç eylemi, bireyleri farklı alanlarda etkileyebilen ve travma yaratabilen bir durum olarak değerlendirilmektedir.

Travmatik strese ilişkin önemli diğer bir unsur, travmatik stresin etkisinin kronik bir hal alması sebebiyle görülebilecek TSSB (Travma Sonrası Stres Bozukluğu)'dır. Travmatik strese maruz kalmak TSSB için temel unsur olmakla birlikte çok farklı sebeplerden dolayı kişiler travmatik strese maruz kalabilmektedir (Cox vd., 2017). Göç eylemi de bireyler için bütünlüğünü tehdit edebilecek ölçüde travmatik bir olay olarak algılanabilir ve TSSB için risk faktörü oluşturabilir.

Travma Sonrası Büyüme (TSB) görülen bireylerin %75'inin yaşamlarında en az bir travmatik duruma maruz kaldığı saptanmıştır (Stephen, 2011). Travmatik durumlar; kazalar, askeri çatışmalar, deprem ve taşkınlar gibi doğal afetler, cinsel taciz ve tecavüz, bomba saldırısı, fiziksel hasar görme gibi çok farklı sebeplerle örneklendirilebilir.

Sekil 1. 1 TSB'nin oluşmasının aşamalarını göstermektedir

Travmatik bir olaydan sonra bireyin dünya 'ya ilişkin temel varsayımlarında açığa çıkan değişimler, travmaya maruz kalan bireylerde travma sonrası kaygı tepkileri ile yakından ilişkilidir. Travmatik olay yalnızca olumsuz sonuçları beraberinde getirmemekle birlikte bireylerde bazı farklı bakış açıları ve başa çıkma becerilerinin görülmesine yol açabilmektedir. Olumlu bir durum olarak nitelendirilebilen Travma Sonrası Büyüme (TSB) terimi, çok ciddi bir mücadele gerektiren ve travmatik etkiye sahip bir olaydan sonra, oluşan olumlu psikolojik durumu tanımlamak için kullanılmaktadır (Calhoun & Tedeschi, 1999).

Stres her zaman olumsuz olmayabilir. İnsanlar doğumlarından itibaren birçok kriz durumuna maruz kalabilir ve bu kriz durumlarından bir şeyler kazanarak yaşamlarına devam edebilirler. Stresli durumlar kişisel gelişim için gerekli ve kritik deneyimlerdir (Tedeschi & Calhoun, 1996). Travmatik stres sonrasında TSB yaşayan insan, hayatı daha fazla önemseyebilir ve önceliklerini yeniden değerlendirebilir. Ayrıca bu insanlar diğerleriyle daha yakın ilişkiler kurabilir, kendi potansiyelinin daha çok farkında olabilir ve hayatındaki değişimlerin farkında olarak psikolojik yönde gelişebilir (Tedeschi & Calhoun, 2004). Hayatın daha çok takdir edilmesi ve önceliklerin değiştirilmesi ile kişi hayattaki küçük şeylerden mutlu olmaya başlar. Öte yandan, önceden fark etmediği ve günlük hayatın bir parçası olan şeyler birey için mutluluk verici bir hal alabilir. Ayrıca kişi travmatik deneyimden sonra yakın ilişkilerine daha çok değer verebilir. Bunun haricinde kişi travmatik yaşantı ile birlikte “*Eğer bunun üstesinden gelebildiysem, her şeyin üstesinden gelirim*” şeklinde bir tutum geliştirebilir (Tedeschi ve Calhoun, 2004). Sonuç olarak hayatta karşılaşılan çeşitli travmatik yaşantılar bazı kişiler için ciddi olumsuz sonuçlara neden olsa da, bazen hayatın bazı yönlerinde olumlu değişiklikler yapmak için bir kapı açabilmektedir. Bununla birlikte, travmatik strese yönelik tepkiler ve davranışlar bireyden bireye değişkenlik gösterebilir. Bazı durumlarda bireyler travmatik olaydan sonra depresyon, anksiyete ve travma sonrası stres bozukluğu gibi çok ciddi psikolojik problemler yaşayabilmektedirler. Bazı insanlarda ise travma stres deneyimi, hayat felsefesinin olumlu yönde değişimi, kişiler arası iletişimlerin daha iyi olması, bireyin kendini daha güçlü hissetmesi gibi pozitif sonuçları beraberinde getirebilmektedir (İnci & Boztepe, 2013).

TSB'de bireyin kontrolü haricinde ortaya çıkan stres kaynağını (travmayı) kabul edip olumsuz ve negatif etkileri ile başa çıkması önem taşımaktadır (Calhoun & Tedeschi,

2006; Tedeschi vd., 2007; Aguirre, 2008; Haselden, 2014; Eriksson, 2016). TSB bireyin yaşamı anlamlı ve değerli olduğunun farkına varmasını sağlar. Üstelik TSB, kişilerin yaşamı daha değerli ve anlamlı hale getirmek için çaba göstermesi konusunda itici bir güç olabilmektedir (Calhoun & Tedeschi, 2006; Haselden, 2014). Travma süresince ortaya çıkan acı, kişinin acıyı anlamlandırdığında, acı olmaktan çıkar. Bu acı yaşamın anlamını değiştirebilecek güçte olabilir. Yaşamın anlamı ise kişinin deneyimlerini nasıl anlamlandırdığı ve kendi potansiyelinin ne ölçüde farkında oluşu ile belirlenmektedir. Kişinin yaşadığı acıya yüklediği anlama ek olarak çevresindeki diğer insanlarla ilişkileri de yaşadığı olayın neticesinde yaşamın anlamını belirleyen unsurlardır (Frankl, 2014). Travma geçiren kişi, diğer insanlarla iletişime geçerek anlam aramaya başlarsa, hem kendisine, hem de diğer kişilere yararlı olabilir. Aynı zamanda diğer insanlara yardım ettiği ve destek olduğu için yaşamına anlam katabilmektedir (Yalom, 1999). Bu sebeplerle travma yaşamış bireyler, benzer olayları yaşayan kişilere istekli bir şekilde yardımcı olmaya çalışırlar (Calhoun & Tedeschi, 2006; Haselden, 2014). Travma sonrasında bireyin yeni durumla ve yeni yaşam koşullarıyla baş etmesi, kişinin özgüvenini artırır, kendini daha yeterli ve güçlü olduğunu hissettirir. Bu güven ve yeterlilik duygusu, kişinin hayatta amaç ve anlam bulmasına yardımcı olur (Calhoun & Tedeschi, 2006; Haselden, 2014).

Öte yandan, sosyal faktörler ile ilgili destek ve yardım, TSB'nin incelemesi için kayda değer yordayıcı iken; sosyal baskı ve sosyal faaliyetlerde azalma, sosyal desteğin düşük düzeyde olması da travma sonrası büyümenin oluşmamasında rol oynar (Schulz & Mohammed, 2004; Thornto & Perez, 2006).

1.5 Sosyo-Kültürel Uyum (SKU)

Kültür terimi ile ilgili tanımların çoğu zamana bağlı olarak şekillenmektedir (Mejuyev, 1987). Başka bir bakış açısına göre kültür teriminin kökeni Latince korumak, yetiştirmek anlamları taşıyan "*colere*" kelimesinden türeyen "*cultura*" olduğu bilinmektedir (Williams & Kılıç, 2005). Kültür, insana ait bir yapıdır ve bir insanın yaptığı her hareket kültürün bir kısmı ve parçasıdır. İnsan yaratıcı ve üreticidir ve bütün sosyokültürel sistem, insanın yarattığı bir ürün olarak değerlendirilmektedir.

Göç deneyimi açısından ele alındığında, yerleşilen yeni ülkede, bireyin yaşadığı yeni ortam ve kültürdeki farklılıklar, bazı problemlere neden olmaktadır. Bu problemlerin yanı sıra sağlık problemlerin olduğu da gözükmemektedir (Şahin, 2001).

Sosyokültürel Uyum (SKU), sosyal yeterlilik ve kültürel öğrenme kavramlarından etkilenen davranışsal yeterliliklerdir (Berry & Ataca, 2000). Bu uyum, bireyin yeni kültürdeki bireyler ile başarılı bir etkileşim kurabilmesi anlamına gelir (Ward, 1991). Ayrıca SKU'nun yeni bir çevreye adaptasyon sağlamak ve ortamın üyeleri ile uzlaşarak iletişim kurabilme kabiliyetidir (Ward, 2008a). Genel olarak, yerel dili öğrenmek, geldikleri yeni ortamdaki insanlar ile iletişim kurabilmek, sosyal aktivitelere katılabilmek gibi günlük işlevleri yapmasında yaşanan zorluklar SKU'nun belirleyicisidir (Berry, 2005). SKU sağlamanın özünde yeni ortamın sosyal beklentilerinin önemsenmesi ve benzer bir şekilde davranılması yer alır. SKU, ülke değiştiren kişiler tarafından yeni kültürün normalleri veya değerlerinin kabulünden ziyade, göç eden kişinin değerleri ve yeni değerler arasındaki farkın anlaşılması ve bu farklılıklarla baş edebilmesi olarak tanımlanabilir (Oguri & Gudykunst, 2002). Kişinin yerleştiği yeni ülkede kendi kültüründen gelen özellikleri sürdürebilmesi ve yerleştiği yeni ülkenin kültürünün özellikleri ile iletişimde olması bireylerin psikolojik iyi oluş ve SKU seviyelerinin yüksek olmasını sağlar (Matsumoto, 2001).

Bu tanımlar üzerinde inceleme yapıldığında ülke değiştirme ile beraber ülke değiştiren kişilerin hayatında değişik bir finansal ve kültürel olarak çevreye girmelerinden dolayı birçok hayati değişim yaşadıkları görülmektedir. Dolayısıyla da bu değişimlerin göçmenlerde, kimlik, aidiyet ve kültür bağlamında da önemli dönüşümlere yol açabilmektedir (Toksöz, 2006).

Başka ülkelerden gelen öğrenciler ile ilgili yapılan araştırmalar üzere, bireylerin eğitim ve dil zorluklarının yanı sıra, SKU ve kültürleşme ile ilgili problemlerle karşı karşıya olduklarını gösterir. Bu konu üzerine yapılan çalışmalardan elde edilen sonuç ise, bireylerin utangaçlık, yalnızlık, kültürel şok, vicdan azabı ve psikolojik problemler yaşadıklarını söylemektedir.

Bu problemler arasında en önemli olanlar kültürleşme ve SKU olarak gözükmemektedir. Kendi evlerinden ayrılma, başka kültüre uyum sağlama çabası oldukça fazla bir şekilde stres kaynağına dönüşür. Aynı zamanda bu problemler ile başa çıkma

çabası gösterirken, ev sahibi olan ülke tarafından oluşan bazı ön yargılarla da yüz yüze oldukları, kültürleşme ve uyum sağlama konusunu zorlaştırabilir (Kesten vd., 2010).

1.5.1 Ülke değiştirme nedenleri

İnsanların ülke değiştirmesine sebep olan birçok neden vardır. Bu nedenler aşağıdaki gibi sıralanabilir.

- Ülke değiştirmenin çok önemli nedenlerinden birisi ekonomik problemlerdir. Bazı insanlar hem ekonomik ve hem yaşam şartları açasından daha iyi şartlarda yaşamak istedikleri için ülke değiştirmeyi tercih edebilir. Ülke değiştirme faaliyeti eskiden genelde az gelişmiş ülkelerden gelişmiş ülkelere doğru gerçekleşmektedir. Günümüzde ise göç hareketi değişmiş ve ters bir hal almıştır. Ekonomik olarak gelişmiş olan ülkeleredeki profesyonel bireyler ekonomisi daha az gelişmiş olan ülkelere göç etmeyi tercih etmeye başlamıştır (Yılmaz, 2014).
- Politik nedenlerden dolayı gerçekleşen ülke değiştirme olayları, ülkelerin bulunduğu coğrafya ve kültürler ile ilgili liderlik ve yönetim problemleri, politik sistemlerin farklılığı, politik direnç ve baskıları, terör hadiseleri ve askeri çatışmalar gibi hayati sonuçları olan ve insanların hayatında yoğun bir şekilde tehlike oluşturan durumlar yaşamı doğrudan tehdit eden durumlar nedeni ile ülke değiştirme durumudur (Ziya, 2012).
- Okumak, bilim ve eğitim nedeninden dolayı ülke değiştirmek belli bir süreç içinde gerçekleşen ülke değiştirme durumudur. Ülke değiştirmenin bu kategorisinde kişi eğitimini bitirdikten sonra kendi ülkesine dönebilir veya kaldığı ülkeye hizmet etmek ve daha iyi şartlarda yaşamak için o ülkeye veya başka ülkelere yerleşebilir (Aksoy, 2012).
- Yaşlılık veya Emeklilik sonrası gerçekleşen ülke değiştirme durumu: bu ülke değiştirme türünde, kişi yıllarca çalıştığı yeri veya doğup büyüdüğü toprakları, daha rahat bir hayat sürdürmek için terk edip daha kolay hayat koşulları olan bir ülkeye yerleşmek isteyebilir Bu göç türü genelde varlıklı insanlar arasında yaygındır (Balkır vd., 2008).
- Beyin Göçü: gelişmekte olan veya gelişmemiş ülkelerdeki çok iyi bir iş gücüne sahip, kendi uzmanlık alanlarında deneyimli bireylerin daha iyi statü, maaş ve hayatlarını daha kolay ve kaliteli bir şekilde geçirmeleri için gelişmiş ve modern

ülkelere gitme tercihi için kullanılan terimdir. Eğitim için ülke değiştirmeye benzeyen beyin göçü, kişinin zor koşullarda ve uzun bir zaman içerisinde elde ettiği deneyim ve bilimi, daha gelişmiş ülkeler hizmet etmek için kullanmasıdır (Massey vd., Tarih Yok).

1.5.2 Uyum sağlama aşamaları

- Kültürel şok, göçmen grup göç ettiği ülkede kendi kültürünün tehlike altında olduğunu hisseder. Göç ettikleri ülkede bu farklılıktan dolayı korkmuştur ve toplu halde harekete etmekten uzak kalmışlardır. Bu göçmenlerin tamamına yakını fakir ve daha çok zahmet veren ve ağır işlerde az ücrete tabi tutularak çalıştırılmaktadır. Göç ettiği ülkede yaşamlarını sürdürebilmek onlar için önemlidir.
- Kimlik ile ilgili bilincin oluşması ve organize olmanın sağlanması, Ülke değiştiren bu grupta yer alan bilinçli ve eğitilmiş kişiler büyük bir önem taşımaktadır. Geçici olarak çalışan insanlar zamanla çok iyi ve nitelikli çalışanlara dönüşmektedir. Yerleştikleri ülkenin dili ve kültürünü öğrenir. Ülke değiştiren bazı eğitilmiş kişiler asimile olmamak için kendi ülkelerinin dilini, kültürünü ve dinini korumaya çalışır. Bu yüzden de kimlik bilinci ve etnik gurur ortaya çıkmaktadır.
- Elitlerin uyum sağlanması, ülke değiştiren kişiler arasında olan elit insanlar, yerleştikleri yeni ülkeye daha çabuk ve daha rahat topluma uyum sağlıyorlar. Sosyo-ekonomik düzeyi daha iyi olan insanlar yeni ülkede de daha bir statüye sahip olmak için çaba göstermektedirler. Ayrıca bu ebeveynler çocuklarının iyi bir eğitim ve öğretim şartlarına sahip olması için fazlasıyla çaba göstermektedirler.

Açıklama ve incelemeleri dikkate aldığımızda uyum, az çok her kişinin her gün devamlı olarak deneyimlediği bir süreçtir. Ülke değiştiren bireylerin, yerleştikleri ülkede uyum problemi ile karşılaştıkları, yeni ülkenin kültürünü içselleştirememeleri belli problemler yaratmaktadır.

1.6 Göç Stratejileri ve Uyum

İkinci Dünya Savaşından dolayı tüm dünyada 'göç çağı' başlamıştır (Castles & Miller, 2008). Bu yoğun hareketlilik ve insanların yeni toplumlara hızlı bir şekilde

yerleşmelerinin ardından devletler için, sınırlar kontrolü ve yönetim ile ilgili endişeler söz konusu olmuştur. Öte yandan, ülke değiştiren kişiler yeni topluma nasıl uyum sağladığı ve nasıl bütünleşmiş olduğu fazlasıyla önem taşıyan konulardır (Unutulmaz, 2012). Ülke değiştiren insanlar özellikle göç ettikleri toplumda birçok önemli problemlerle karşılaşmaktadır. Bu problemler arasında, düzenlerinin bozulması, eğitim ve iş bulamama yer almaktadır (OECD, 2013). Genelde bu kişiler iş buldukları halde bile, daha kötü şartlarda, daha düşük bir maaş karşılığında çalışmaya mecbur kalırlar. Aynı zamanda çalıştıkları işte çoğu haklara sahip olmayabilirler ve büyük bir emek sömürüsü, dışlanma ve hor görülme ile karşılaşabilirler (OHCHR, 2014).

Göçlerin daha da çoğaldığı günümüzde göçmenlerin, güvenlik tehdidi yarattığı algılanmaktadır ve bu önyargılardan dolayı, bu insanların göç ettikleri ülkede sağladıkları kültürel, ekonomik, sosyal ve psikolojik katkılar, gereken politik merciler ve toplumdaki insanlar tarafından göz ardı edilmektedir (Türker & Yıldız, 2015).

Sosyokültürel uyum konusu günümüzde akademik ve bilimsel açıdan dikkate değer bir konudur. Ancak yapılan araştırmalarda, araştırmacılar başarılı bir sosyokültürel uyum ile ilgili aynı kanata varamasalar da, göçmenlerin (özellikle mültecilerin) ülkenin hizmetlerinden faydalanmaları. Hem devlet hem de göçmen bireyin karşılıklı sosyokültürel uyumu olarak değerlendirilebilir. Bu yönüyle sosyokültürel uyum karmaşık ve çok boyutlu bir süreçtir (Şeker ve Akman, 2015).

1.7 Kültürleşme Stratejileri

Kültürleşme stratejileri ilk defa Berry tarafından ortaya atılmıştır (Gülner & Balcı, 2010). Kültürleşme Stratejisi terimi, kültürel anlamda baskın ya da baskın olmayan iki grubun düşüncelerinin tümü olarak tanımlanabilir (Berry, 2008). Özetle, Kültürleşme stratejisi, bireylerin, toplum ve grupların kültürleşmeleri için gerekli yolları ifade etmektedir (Berry, 2009). Kültürleşme stratejisi, insanların kendilerini ait hissettikleri kültürü koruyarak, yeni kültürü de korumak ve ona göre (her iki kültüre göre orta bir şekilde) davranmayı vurgulamaktadır (Kosic, 2004). Kültürleşme, bütün göç eden bireylerde aynı etkiyi yaratmaz. İnsanlar, geçmişlerine göre ve diğer faktörlere göre kültürleşmeyi farklı yoğunlukta ve süreçlerde yaşayabilirler. Dolayısıyla kültürleşme ile ilgili, herkes aynı stratejiye sahip değildir (Ngwira vd., 2015). Kültürleşme süreci ile ilgili

iki temel model olduğu belirtilmiştir. Birincisi tek boyutlu kültürleşme modelidir ve Gordon (1964) tarafından geliştirilmiştir. Bu modele göre, göç eden kişi ya kendi kültürünü tamamen unutup, ev sahibi olan ülkenin bütün kültürünü içselleştirip ona göre davranır ya da tamamen kendi kültürüne ve kökenine bağlı kalır. İkinci model ise, iki boyutlu kültürleşme modeli adlıdır ve Berry (1980) tarafından geliştirilmiştir. Bu model ise kültürleşmeyi çok geniş ve kapsamlı bir biçimde ele almaktadır (Saygın & Hasta, 2018). Bu modele göre göç eden birey kendi kültürü ve ev sahibi toplumun kültürü arasında bir denge sağlar ve kendi kültüründen kesinlikle vazgeçmez (Berry, 1997). Berry (1980) tarafından geliştirilmiş olan iki boyutlu kültürleşme modelde birey kendi kültürü ve ev sahibi kültürü arasında denge sağlamaktadır. Modelin eleştirilmesine karşın genel çerçevesi ile Kabul görmüş ve kişiye her iki kültürün kazanımını sağladığını belirtme açısından faydalı bulunmuştur (Kağıtçıbaşı, 2010; Balta, 2018). Gordon (1964) tarafından geliştirilen tek boyutlu kültürleşme modeline göre kişi kendi toplumsal değerlerine ve davranışlarından kopmamaktadır ve kendi toplumuna ait kültür ve davranışlardan vazgeçerek, yerleştiği ülkenin kültürünü benimsemektedir. Özetle, iki boyutlu model, göç eden bireyin kendi kültürüne sahip çıkıp aynı anda ev sahibi ülkesi olan kültürün benimsendiğini ifade eder. Tek boyutlu modelde ise, göç eden topluluk kendi kültürlerinden vazgeçip ev sahibi kültürünü kabul eder ve ya her iki kültüre ait hisseden bireyleri (bütünleşme stratejisini kullananlar), ya da ne kendi kültürüne veya ev sahibi kültürüne ait hissetmeyen (marjinalleşme stratejisini kullananlar) kapsamaktadır (Saygın & Hasta, 2018).

Günümüzde, göçmenler hem kendi kültürlerine bağlı kalıp, hem de yerleştikleri ülkede yaşam şartları ve iletişim gereğiyle, ev sahibi ülkenin kültürünü alıyorlar (Kağıtçıbaşı, 2010; Balta, 2018). Kültürleşme, gruplar ve bireylerin uzun zaman farklı bir kültür ile etkileşim sonucunda ortaya çıkan davranışsal ve psikolojik değişim süreci olarak bilinmektedir. Bireyler, sosyal etkileşim vasıtasıyla devamlı bir şekilde değişim yaşanılmaktadır (Aliyev, 2011). Kültürleşme esnasında genellikle gruplar arası ve gruplar içi iletişim ve ilişkiler ile şekillenir (Mohanty vd., 2018). Örneğin, uluslararası öğrenciler, kendi kültürlerine bağlı olarak farklı kültürleşme derecesine sahipler. Bu yüzden başka kültür dereceleri olan bireylerin, kültür seviyelerinden dolayı başka psikolojik sağlamlık derecesine sahip olabilirler (Yu & Wang, 2011). Kültürleşme stratejisi terimi, kültürleşmenin ne şekilde ortaya çıktığını göstermektedir. Bu terim ilk defa Berry tarafından ortaya konulmuştur. Bu kavram, herkesin ev sahibi grup tarafından

bir anda asimile edilmesi bağlamında olan varsayımlara karşı ortaya çıkmıştır (Gülner & Balcı, 2010). Kültürleşme stratejileri bireylerin ve grupların kültürleşmeyi gerçekleştirmeleri için farklı yollar olduğunu ifade etmektedir (Berry, 2009). Kültürleşme süreci göç eden kişiler için aynı seyirde ilerlemez. Farklı yaşam şartları ve farklı kültür ve geçmişlerden dolayı, bireyler başka kültürden olan kişilere karşı farklı kültürleşme stratejileri kullanırlar (Ngwira vd., 2015).

İlgili literatür incelendiğinde, Balcı ve Öğüt (2018), Necmettin Erbakan ve Konya Teknik Üniversitelerinde eğitim gören uluslararası öğrencilerin kültürleşme tutumlarını incelemiştir. Bu çalışmada Berry (2001) tarafından geliştirilmiş olan Kültürleşme Stratejisi Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada 232 uluslararası öğrenci, katılımcı olarak alınmıştır. Araştırmanın sonucunda katılımcıların kültürleşme stratejisinin arasında en çok tercih ettikleri alt boyut, bütünleşme olarak bulunmuştur. Öte yandan, Bütünleşme ve Asimilasyon, olumlu yönde anlamlı olarak ilişkili bulunmuştur. Bütünleşme ve Marjinalleşme arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki bulunmuştur. Ayrıca Hıristiyanlar, Marjinalleşme ve Müslümanlar, Bütünleşme stratejisine daha fazla önem verdikleri saptanmıştır.

1.8 Çok Kültürlü Kişilik

Küreselleşme döneminde olduğumuz için başka kültürlerle iletişim sağlamadan hayatı doğru bir şekilde sürdürmek imkânsızdır. Yaşadığımız çağda kültürel farklılıkların farkında olmak önemlidir. Eğer bu çok kültürlülük ve kültürel farklılıklar toplum tarafından kabul görmezse, bazı sorunlar ortaya çıkabilmektedir. Bu problemler, yanlış anlamalar, ayrımcılık gibi iletişim problemleri olabilir (Griffin, 2008).

2000 yılı öncesi yapılmış araştırmalar da dikkate alındığında, kişiliğin kültürlerarası adaptasyonu için yeterli bir yordayıcı olmadığı sonucuna varılmış, ancak Van Der Zee ve Van Oudenhoven (2000) tarafından geliştirilmiş Çok Kültürlü Kişilik Ölçeğinin (ÇKKÖ) kullanılmasının ardından bu alanda ilerleme kaydedilmiştir. Kültürlerarası adaptasyon sürecinde en başarılı olanların en önemli kişilik özelliklerinin açıklık, dayanıklılık ve pozitiflik olduğu ileri sürülmüştür (Dewaele & Stavans, 2014).

Van Der Zee ve Van Oudenhoven (2000) ÇKKÖ'yi geliştirdiği araştırmasında, bugünkü iş dünyasının giderek çok uluslu hale geldiğini ve çalışanların yabancı kültürler içinde faaliyetlerini yürütebilme kabiliyeti olması gerektiğini vurgulamıştır. Kişinin aşına olduğu çevresini ve ailesini bırakıp, farklı normlar ve kuralların olduğu ülkede iyi ve etkin bir davranış gösterebilmesinin kolay olmadığını ve bu yüzden “çok kültürlü etkinliği” ölçmek için ÇKKÖ'nin geliştirdiklerini ifade etmiştir. Çok kültürlü etkinliği değerlendirmek için bir ölçme aracının kullanılması, uluslararası çalışanların seçimi, çalışanların bireysel eğitim ihtiyaçlarının tespit edilmesi için etkili bir yöntem olarak görülmüştür. Araştırmacılar bu tür değerlendirme amacıyla Beş Faktörlü Kişilik Ölçeğinin de kullanıldığını ancak bazı alanlarda sınırlı olduğunu öne sürmüşlerdir. Araştırmacılar ÇKKÖ geliştirilirken özellikle Beş Faktörlü Kişilik Ölçeğinin yordayıcılığının ötesine odaklanmışlardır.

Van Oudenhoven vd. (2003) tarafından Tayvan'da görev amaçlı bulunan 102 göçmenle yapılan çalışmada, duygusal denge ve Kültürel Empati, Yaşam doyum ölçeği ve değerlendirilmiş bireysel uyum için yordayıcı değişkenler olarak saptanmıştır. Araştırmada duygusal denge ve fiziksel sağlık arasında ilişki tespit edilmiştir. Duygusal Denge ve Sosyal Girişkenlik düzeylerinin psikolojik sağlık için yordayıcı değişkenler olduğu görülmüştür. Benzer bir diğer çalışmada, erkekler Duygusal Denge alanında, kadınlar da Kültürel Empati alanında daha yüksek puan almıştır. Sosyal Girişkenlik alanında genç yaşta olan bireyler daha yüksek puanlar almış ve daha ileri yaşta olanlar ise, belirsizliğe tahammül alanında daha yüksek puan almışlardır (Dewaele & Stavans, 2014).

Türkçapar'ın (2009) yaptığı çalışmada kişiliğin bilişsel yanının sosyal ve kültürel etkenlerle olan ilişkisi ele alınmıştır. Bu çalışmaya 231 öğrenci katılmıştır. Araştırmada KIÖ, fonksiyonel olmayan tutumlar ölçeği (FOTÖ), sosyal karşılaştırma ölçeği, mizaç ve karakter envanteri kullanılmıştır. Erkeklerde çekingen, antisosyal ve narsisistik özellikler ve yenilik arayışı daha fazlayken, kadınlarda ise bağımlı ve paranoid özellikler ve zarardan kaçınmanın daha fazla olduğu saptanmıştır. Çalışmada elde edilen bulgular, kültürel etkenlerin kişilikle ilgili inançları etkilediği varsayımını desteklemiştir.

Dewale ve Stevens (2014)'ın yaptıkları çalışmaya göre İsrail vatandaşı olan göçmenlerde, Sosyal girişkenlik, açık görüşlülük ve Kültürel empati alt boyutlarında, kadınların erkeklere kıyasla anlamlı derecede yüksek çıkmıştır. Alanyazında bulunan

çalışmalara göre, açık grşlk, Kültürel Empati, Duygusal Denge ve Sosyal Girişkenlik alt boyutları psikolojik adaptasyon ve uyum için iyi bir yordayıcı değişken olmaktadır (Basow & Gaugler, 2017). Bu araştırmanın bağlamında Van Oudenhoven vd. (2003), esneklik, duygusal denge ve kültürel empati alt boyutlarının SKU için yordayıcı bir değişken şeklinde saptanmıştır.

1.9 İlgili Araştırmalar

Kültürleşme ve Sosyokültürel Uyum (SKU)

Kültürleşme ve sosyokültürel uyum (SKU), birbirleriyle yakından ilişkili terimlerdir. lke değiştirme sürecinde yaşanan kültürleşme olayı, kişilerde hayat şartları ile ilgili yaşanan değişimlerle birlikte sosyokültürel uyumu veya uyumsuzluğu beraberinde getirmektedir. Zaman geçtikçe, göç eden bireyler yerleştikleri yeni ülkeden etkilenerek çeşitli boyutlarda (ekonomik, biyolojik, sosyal ve psikolojik) uyum sağlamaya başlarlar (Hernandez, 2009; Sam ve Berry, 2010). Uyum, bireyin kendisi ve bulunduğu ortam ile ilgili algılanan uygunluğun bir simgesidir. Kültürleşme döneminde ara ara tecrübe edilen negatif deneyimler, bireylerin yeni ülkedeki uyum sağlamalarını zorlaştırabilir. Aynı zamanda g eden grubun ve ev sahibi grubun Kültürleşme stratejisi de SKU üzerinde büyük etki göstermektedir (Sirkeci vd., 2015).

SKU sürecine göre yapılan araştırmalar ve açıklamalar, kültürel öğrenme kuramı temel olarak ele alınmıştır (Church, 1982). Uyum, bireylerin yeni ortamda değişiklikler ve yeniliklerle yüzleşme; kendi beceri ve yeteneklerini kullanmak ve gereken hareketler ve davranışları öğrenebilme kabiliyetidir. Bu bakış acısına göre kişinin psikolojik esnekliğini ve yeteneklerinin arttırması üzerine çalışmalar, dil becerilerini geliştirme ve kültürel farkındalığı temel olarak ele almaktadır. Aynı zamanda kişilerin bireysel özellikleri ve durumları (etnik köken, kültürel benzerlikle, yaş, dil yeterliliği, ekonomik durum, vb.) SKU'yu pozitif bir şekilde etkilemektedir (şeker ve Akman, 2015).

Göçmenler, göç ettikleri yeni ülkede hem psikolojik ve hem sosyokültürel olarak uyum problemleri yaşayabilirler. Ancak zaman geçtikçe SKU problemlerinde azalma görülmektedir. Bununla birlikte, bireyin psikolojik ve duysal boyutu dalgalı bir şekilde ilerleyebilir. Bireyin kültürleşme stratejileri ve tercihleri bu durumu etkileyebilmektedir.

Eğer birey kendini her iki ülkeye (ana ülke ve ev sahibi ülke) de ait hissediyorsa, psikolojik dalgalanmalarda azalma olabilir, aynı zamanda daha fazla SKU becerisine sahip olabilir. Ayrıca SKU ve psikolojik iyi oluş, kültürleşme stratejileri ile ele alındığında, tercih edilen kültürleşme stratejilerine göre kişilerin SKU'yu ve psikolojik iyi oluş düzeyleri değişiklik göstermektedir. Örneğin: bütünleşme stratejisini kullanan kişiler, asimilasyon stratejisini kullanan kişilere göre daha uyumludur. Bununla birlikte, diğer kültürleşme stratejileri arasında belirli bir fark elde edilmemiştir. Bunun yanı sıra SKU ve kültürleşme stratejileri arasındaki bağlantıyı değerlendirdiklerinde, en çok sosyal sıkıntıyı yaşayan bireyler, ayrılma stratejisini kullanan birey olduğu görülmüştür ve en düşük sosyal sıkıntıyı yaşayan kişilerde asimilasyon stratejisini kullanan kişiler olduğu görülmüştür (Şeker ve Akman, 2015).

SKU ve kültürleşme stratejileri arasındaki bağlantıyı değerlendirildiğinde, en çok sosyal ilişkilerde sıkıntı yaşayan bireyler, ayrılma stratejisini seçen bireyler olarak bulunmuştur ve sosyal uyuma ilişkin en düşük düzeyde problem yaşayan kişilerin asimilasyon stratejisini kullanan kişiler olduğu görülmüştür (Sirkeci vd., 2015). Ergin ve Ermeğan (2011) tarafından yapılan diğer bir araştırmada, Yunanistan'da ikamet eden Türk öğrencilerin dâhil oldukları kültüre uyum becerileri incelenmiştir. Trakya'da öğrenci olan 113 öğrenci üzerinde yapılan çalışmanın sonuçlarına göre, içe dönük kültürel ortamda yaşamış olan bireylerin sosyal uyum bağlamında daha çok sorunla karşılaştığı saptanmıştır. Ayrıca arkadaşlık uyumları daha yüksek olan Türk öğrencilerin sınıfa uyumlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Şeker ve meslektaşlarının (2016) gerçekleştirdikleri ve uluslararası öğrencilerle yaptıkları çalışmada kadın cinsiyetinin erkek cinsiyetine göre, SKU anlamlı derecede yüksek bulunmuştur.

Zaman geçtikçe, göç eden bireyler yerleştikleri yeni ülkede çeşitli konularda (ekonomik, biyolojik, sosyal ve psikolojik) uyum sağlamaya başlarlar (Hernandez, 2009; Sam ve Berry, 2010). Ülke değiştiren bireylerin ikamet süresi uzadıkça, ev sahibi topluma daha iyi adapte olur ve bu durum göçmenlerin sosyokültürel uyumuna katkı sağlar (Maydell-Stevens vd., 2007). Ataca ve Berry (2002) yaptıkları çalışmalarda ekonomik düzey ve eğitim düzeyleri daha iyi olan bireylerin SKU düzeylerinin yüksek olduğuna saptanmıştır. Başka bir çalışmaya göre, göç edilen ülkede ikamet süresi ve SKU arasında ilişki olduğu ve ikamet süresi uzadıkça kişinin SKU düzeyinin de daha fazla olduğu ortaya çıkmıştır (Ward vd., 1999).

Azmaz (1995) çalışmasında Orta Asya ülkelerinden gelen ve Uludağ Üniversitesi'nde öğrenci olarak öğrenim görenlerin SKU düzeylerini etkileyen bazı parametreler üzerine bir çalışma yürütmüştür. Araştırmaya göre Öğrencilerin, Sosyal, Kişisel ve Genel Uyum düzeylerinin, kız ve erkekler arasında anlamlı düzeyde farklı olmadığı saptanmıştır. Öğrencilerin, Kişisel Uyum, Sosyal Uyum ve Genel Uyum düzeylerinin, "Geldikleri Ülkeler" değişkeni açısından incelenmesi sonucunda, Azerbaycan, Özbekistan, Türkmenistan, Kazakistan, Kırgızistan, Karaçay ve Moldavya'dan gelen öğrencilerinin uyum düzeylerinde anlamlı farklılık saptanmamıştır.

Chen vd. (2008) tarafından yapılan çalışmada, kişilik özellikleri, iki dillilik, iki kültürlü kimlik ve psikolojik uyumunu araştıran çalışmada, psikolojik uyum için nörotizmin en güçlü yordayıcı olduğu bulunmuş. İki dilde yeterliliğin ve kültürel kimliklerin algılanan entegrasyonun olumlu psikolojik sonuçlar için önemli olduğu bulunmuştur.

Benet-Martínez ve Haritatos (2005) gerçekleştirdiği çalışmada, iki kültürlü kişilerde (iki kültürlü kimlik bütünleşmesi olan bireylerde) deneyimlere açıklığın yüksek ve nörotizm düşük olduğu beyan edilmiştir. Öğrenci değişim programına katılan öğrenciler ile yapılan bir çalışmada; öğrencilerin Esneklik, Sosyal Girişkenlik, Açık Görüşlülük, Duygusal Denge puanları (Kültürel Empati dışında) karşılaştırılmıştır. Çok dilli ve çok kültürlü gençlerin, Açık Görüşlülük ve Kültürel Empati puanı tek kültürlü ve tek dilli gençlere göre yüksek bulunmuş, ancak Duygusal Denge puanı düşük bulunmuştur (Leong, 2007).

Tonsing (2014) tarafından yapılan çalışmada Hong Kong'da yaşayan birinci ve ikinci nesil Güney Asyalıların adaptasyon ve kültürel strateji puanlarının arasındaki ilişki ele alınmıştır. Bu çalışmada, birinci nesil Asyalıların tercih ettiği kültürel stratejiler sırasıyla; bütünleşme, ayrılma, marjinalleşme ve asimilasyon olarak bulunmuştur.

Psikolojik uyum ve Sosyokültürel Uyum (SKU)

Sam vd. (2008), Finlandiya, Hollanda, Norveç, Portekiz ve İsveç'te yaşayan 13-18 yaş arası göçmen gençlerin psikolojik ve sosyokültürel adaptasyonunun akranlarıyla karşılaştırdıkları çalışmada, psikolojik adaptasyonun düzeyinin cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Göçmen erkeklerin psikolojik adaptasyonu kızlara

kıyasla daha yüksek bulunmuştur. Psikolojik adaptasyon ile ergenlerin yaşı ve ebeveynlerin mesleki durumu arasında ilişki bulunmamıştır. Öte yandan, erkeklerde sosyokültürel adaptasyon kızlardan daha düşük bulunmuştur ve daha çok uyum problemi yaşadıkları gözlenmiştir. Sosyo-ekonomik düzey kontrol edildiğinde, araştırma sonuçları göçmen çocukların akranları ile aynı, hatta daha iyi adapte olduklarını göstermiştir. Göç paradoksunun önemli bir özelliği, ikinci kuşak göçmenlerin akranları ile bir noktada birleşebilmesidir. Araştırmalar, ikinci kuşakların akranları ile SKU açısından bir fark olmadığını göstermiştir. Bununla birlikte, , ikinci kuşak göçmen gençlerin yerel ve birinci kuşak göçmen gençlerden psikolojik adaptasyon açısından daha iyi durumda oldukları görülmüştür. Burada psikolojik adaptasyon ve SKU arasındaki farkın adaptasyon sürecinin farklı zaman ve deneysel faktörlere bağlı değişiminden kaynaklı olabileceği düşünülmektedir (Berry ve ark., 2006).

Yapılan araştırmalara bakıldığında uyum düzeyinin yüksek veya düşük olmasının uluslararası öğrencilerin sosyal hem de psikolojik işlev düzeylerinde yansımalarının olduğu görülmüştür. Sağaltıcı (2019), yaptığı çalışmada Çukurova Üniversitesi'ndeki uluslararası öğrencilerinin psikolojik ve sosyokültürel uyum düzeyleri arasındaki ilişkileri incelemiştir. Ayrıca, öğrencilerin psikolojik ve sosyokültürel uyum düzeylerinin cinsiyet, yaş, Türkiye'de bulunma süreleri ve sınıf düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığını değerlendirmiştir. Araştırma Adana ilinde, Çukurova Üniversitesi'nde yapılmıştır. Araştırmada, Çukurova Üniversitesi'ni genellikle Ortadoğu ve Afrika'da bulunan ülkelerdeki öğrencilerin tercih ettiği görülmüştür. Kontrol grubu olarak yine Çukurova Üniversitesi'nde öğrenim gören Türk öğrenciler alınmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre; uluslararası öğrencilerin sosyokültürel ile psikolojik uyumları arasında istatistiksel olarak anlamlı ve düşük düzeyde ilişki bulunmuştur. Uluslararası öğrenciler ile Türk öğrencilerin psikolojik uyumları karşılaştırıldığında ise; depresyon ve stres alt boyutlarından alınan toplam puanların uluslararası öğrencilerin lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterirken, anksiyete alt boyutundan elde edilen toplam puan ortalamasının öğrenci grubuna göre farklılık göstermediği bulunmuştur. Sosyo-Demografik özellikler değerlendirildiğinde, uluslararası öğrencilerin Türkiye'de kalış süresi ile sosyokültürel uyum arasında anlamlı ilişki bulunurken, cinsiyet, yaş ve sınıf düzeyleri ile sosyokültürel uyum düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Psikolojik uyum üzerinde ise yalnızca sınıf düzeyinin anlamlı bir etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Psikolojik adaptasyon; psikolojik problemlerin görülmemesi (anksiyete, depresyon, psikosomatik semptomlar), özsaygı ve iyilik hali (well-being) ile değerlendirilen bir kavramdır. SKU ise ergenlerde okula uyum ve davranışsal problemlerin olmamasına işaret etmektedir Yetişkinlerde işe uyum, sosyal ilişkilerdeki işlevsellikle değerlendirilir. SKU'nun ergen örnekleme yapılan karşılaştırmalarında yetişkinlerden farklı olarak göçmen ve yerliler arasında anlamlı fark olmadığı ileri sürülmüştür (Sam ve Berry, 2010).

Searle ve Ward'ın (1990) araştırmasında, psikolojik adaptasyonun yordayıcılarının sosyal iletişim, hem diğer göçmenler hem de göç edilen ülkenin vatandaşlarıyla sosyal iletişimde memnuniyet, hayatta deneyimlenen radikal değişimler ve dışa dönüklük olarak bulunmuştur. SKU'nun yordayıcılarının ise; kültürel mesafe, algılanan güçlükler ve depresyon olarak bulunmuştur.

Berry'nin (1997) araştırmasında, adaptasyon, iki kültürlü kimliğe saygı ve bütünleşmenin daha iyi psikolojik uyum ve akademik uyum için iyi bir yordayıcı olduğu sonucuna ulaşmış ve özellikle çok kültürlü toplumlarda bu durumun daha sık görüldüğünü ileri sürmüştür Öte yandan, diğer stratejiler olarak ayrılma ve marjinalleşmenin daha düşük düzeyde bağlantılı olduğu bulunmuştur.

Bazı araştırmalar bütünleşmenin uyum sağlama sürecindeki önemine dikkat çekmekle birlikte, kültürleşme ve psikolojik uyum üzerine yapılan araştırmalarda farklı bulguların elde edildiği görülmektedir. Özellikle göçmen grubun kendini toplumdan dışlanmış hissettiği durumlarda, aile içi dayanışma ve öz kültürün değerinin artması şeklinde kendini gösteren ayrılma stratejisinin, daha düşük kültürleşme stresi ve daha iyi psikolojik uyumla ilişkili olduğu görülmüştür (Kağıtçıbaşı, 2010). López-Portillo Contreras'ın (2005) yaptığı araştırmada, bütünleşme ve anadil olmayan dilde yüksek düzeyde yeterliğin psikolojik uyum sağlamayla bağlantılı olduğunu saptamış ve anadil olmayan dilde yüksek düzeyde yeterliliğin bütünleşmeye kıyasla psikolojik uyumla daha fazla bağlantılı olduğu saptamışlardır.

Kültürleşme stresi kavramı “kültürleşme deneyimi ile ilgili algılanan stres” olarak tanımlanır. Güney Kore'deki Vietnamlı kadın göçmenlerle yapılan araştırmada, yüksek düzeyde depresif semptomlar ile düşük gelir düzeyi, Kore'de yaşama süresi ve düşük kültürleşme düzeyi ile yüksek kültürleşme stratejisiyle anlamı ilişkili bulunmuştur(Cho vd., 2017).

Şeker ve Akman'nın (2016) yaptıkları çalışmada Celal Bayar Üniversitesinin 187 uluslararası öğrencinin verileri incelenmiş psikolojik uyum ve sosyokültürel uyum arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda elde edilen bulgulara göre SKU ve psikolojik uyum arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür.

Travma Sonrası Büyüme (TSB) ve Psikolojik Uyum (kişilik)

TSB ve psikolojik uyum arasındaki ilişkinin ele alındığı çalışmalarda, bireylerin güçlü ve zayıf yönlerine atıfta bulunabilecek değişkenlere odaklanılmıştır. Bu doğrultuda, psikolojik uyumun ele alınmasında kişilik özelliklerinin incelenmesi önemli bulgular sağlamıştır. Örneğin, An ve meslektaşları (2017) tarafından yapılan araştırmada, Wenchuan depreminden 42 ay sonra ergenlerin TSB ve kişilik arasındaki ilişki incelenmiştir. Bulgular doğrultusunda, kişilik, TSB ve pozitif bilişsel başa çıkma arasında olumlu yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Ayrıca, pozitif bilişsel başa çıkmanın, kişilik ve TSB için aracı değişken olduğu bulunmuştur (An vd., 2017).

TSB ve olumlu uyum sağlama endeksi açısından yapılan araştırmalar, TSB göstermiş katılımcıların TSB göstermemiş katılımcılara göre daha yüksek düzeyde öz-saygı, daha düşük düzeyde anksiyete ve daha fazla iyi oluş düzeyi bildirdiği görülmüştür (Cho & Park, 2013).

Park ve Fenster (2004) TSB'yi açıklayan modelleri inceledikleri araştırmada, strese bağlı büyümenin dünya görüşündeki değişimlerin sonucu olmadığı bilgisine ulaşılmıştır. Öte yandan, araştırmada, hem başa çıkma becerileri hem de bilişsel süreçlerin stresli bir deneyimin ardından büyümenin oluşumunda rol oynadığı ifade edilmiştir. Başa çıkma modelinin sonuçları olarak, bireylerin stres ile başa çıkma çabaları yaşadıkları büyümenin süresini ve yoğunluğunu belirleyen önemli unsurlar olarak belirtilmiştir. Kişisel kaynaklar olarak belirtilen maneviyat ve hâkim olma (bireylerin algıladıkları hâkimiyet duygusu) kişilere çok yönlü bir başa çıkma kabiliyeti sunması sebebiyle strese bağlı büyümeyle olumlu ilişki bulunmuştur.

Joseph vd. (2012) TSB'nin duygusal-bilişsel süreçlerini ele alan modellerini ortaya koymuşlardır. Bu modele göre, duygusal-bilişsel süreçler olayların bilişsel değerlendirilmesi, duygu durumu ve bireyin travma öncesi ve sonrası dünyayla ilgili varsayımları iyileştirmek açısından başa çıkma becerilerinin sürdürülmesi önemlidir.

Ancak bu süreç travma öncesi dünyaya ilişkin varsayımlar ile travma sonrasında dünyaya ilişkin varsayımlardaki uyumsuzlukların giderilmesine dek kişinin işlevselliği için sürdürülür.

Scrignaro vd. (2011) kanser hastaları ile yaptıkları araştırmada, TSB deneyimi ile temel psikolojik ihtiyaçlar olan özerklik, güven ve yakın ilişki kurmanın ilişkisini incelemiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre, TSB ile özerk-destekleyici yaklaşımla bakım verme arasında pozitif ilişki bulunmuştur. Ancak, sosyal desteğin üç işlevsel bileşeni (aidiyet desteği, değer verme desteği, maddi destek) ve özgüven gibi diğer başa çıkma stratejileri TSB ile ilişkili saptanmamıştır. Araştırmacılar, stresörler ve kanser tecrübesiyle ilişkili problemlerle başa çıkma stratejisine başvurma TSB'yi arttırdığı sonucuna varmıştır. Bu sonuçların, TSB'nin travmatik ya da stresli deneyimin doğrudan bir sonucu olarak ortaya çıkmadığını öne süren teorik modellerle örtüştüğü görülmüştür. Bu süreç bireyin travma sonrasındaki yeni gerçeklerle mücadele etmesidir ve bu TSB'nin hangi boyutta gerçekleştiğini değerlendirmede önemlidir.

Tedeschi ve Calhoun (1995; 2004) gözden geçirmiş oldukları TSB modelinde, travmatik olay yaşandıktan sonra bireyin bazı önemli hedefleri ve dünya görüşünün sarsıldığını, bireyin daha üst düzeydeki hedeflerine, inançlarına zarar verdiğini ve duygusal sıkıntı ile başa çıkma becerisini zorladığını ileri sürmüşlerdir. Bu modelde travma sonrası büyümenin yordayıcıları; kişinin travma öncesi karakteri, kendini açma düzeyi, temel inançları ve hedefleri olarak bulunmuştur (Cho & Park, 2013).

Kişilik ile TSB arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmalarda beş faktörlü kişilik boyutlarına ilişkin bulgular ele alındığında, TSB ile nörotizm arasında negatif ilişki bulunmuş dışa dönüklük ve dürüstlük kişilik özellikleri ile TSB arasında anlamlı olumlu ilişki bulunmuştur (Garnefski vd., 2008). Bagheri'nin (1992) İran vatandaşları üzerinde yaptığı araştırmaya göre psikolojik ve fiziksel işkencelere maruz kalıp göç etmek zorunda kalan göçmenlerde, TSB, depresyon ve kaygı bozukluklarının anlamlı ölçüde yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir. Schaefer ve Moos (1992) yaptıkları araştırmada sosyo-demografik faktörlerinin TSB üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Araştırmalarında, kişilerin tutukluluk süresi boyunca yaşadıkları kontrol kaybının, TSB ile ilişkili olduğu ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda araştırmacılar bireyin kendini kontrol edebilirliği ve TSSB düzeyi arasındaki ilişkide sosyo-demografik özelliklerin etkili olduğu bulgusunu elde etmişlerdir.

Bensimon (2012) tarafından yapılan araştırmada TSB ve psikolojik dayanıklılık faktörleri ele almıştır. Çalışma 500 katılımcı üzerinde yapılmıştır ve sonuç olarak dayanıklılık ve TSB 'nin TSSB tarafından yordadığı bulguları elde edilmiştir. Arıkan ve Karancı (2012), travma tecrübeleri olan Türk öğrenciler ile yaptıkları çalışmada erkekler, kadınlara göre daha düşük derecede TSB bildirmiştir. Alexander ve Oesterreich (2013) travmaya maruz kalan 440 katılımcı ile yürüttükleri araştırmada, uyum sağlayıcı baş etme stratejilerinin TSB ile ilişkili olduğunu saptamışlardır. Ayrıca, aynı çalışmada, baş etme becerilerinin TSB üzerinde olumlu etkisinin olduğu sonucu elde edilmiştir Oginska-Bulik ve Kobylarczyk (2015) 74 kişi ile yaptığı araştırmada TSB ve psikolojik sağamlık ilişkisini araştırmıştır. Sonuçlar, psikolojik dayanıklılık ve TSB arasında olumlu yönde bir ilişki olduğunu göstermiştir. Çalışmada, yaşam felsefesinde ve kendilik algısında oluşan değişimlerde psikolojik sağamlığın anlamlı ve olumlu etkisi olduğu saptanmıştır.

Travma Sonrası Büyüme (TSB) ve Sosyokültürel Uyum (SKU)

Ruminasyon, kendini açma, temel inançlar ve bir dizi sosyokültürel etkenin TSB ile ilişkisinin araştırıldığı Lindstrom ve meslektaşlarının (2013) alışmasına göre, örneklemin büyük bir kısmı kendi sosyokültürel bağlamında TSB deneyimini yaşadıklarını bildirmiş ve aynı zamanda temel inançlar seviyesinde yaşanan değişimin TSB'nin ana yordayıcısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırmanın sonucunda, temel inançlardaki sarsılma, ruminasyon ve travmanın olumsuz ve olumlu etkilerini diğerleriyle paylaşmanın TSB'nin bir kısmını açıkladığı tespit edilmiştir (Haselden, 2014). Türk ve Amerikan kültürlerinde, üniversite öğrencileri üzerinde inceleme yapan Haselden (2014), kaçınan ve kaygılı bağlanmaya yönelik kişisel farklılıkların yakın ilişkilerde yaşanan kayıp durumlarında oluşan TSB üzerinde etkisi olabileceğinden ayrıca söz etmiştir. Bu doğrultuda, kişisel unsurların TSB seyri üzerinde önemli bir rolü olduğu anlaşılmaktadır.

Kişilik ve çok Kültürlülük

Kişilik ve çok kültürlülük konusunda ilgili literatür incelendiğinde, söz konusu ilişkiye yönelik araştırmaların daha önce yapıldığı görölmektedir. Toprak (2008) tarafından yapılan araştırmada, Bursa'da görev alan 228 Öğretmenin kişilik özellikleri ile çok kültürlü tutumları arasındaki ilişki değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına

göre, öğretmenlerin kişilik özellikleri ve çok kültürlü eğitim tutumlarına göre farklılaştığı, kişilik özellikleri ve çok kültürlü eğitim tutumları arasındaki ilişki ele alındığında ise kişilik özellikleri ile çok kültürlü eğitim tutumları arasında kayda değer bir ilişkili olduğu tespit edilmiştir (Kaba, 2019).

Van Oudenhoven ve Van der Zee (2002), 305 uluslararası öğrenci ile yaptığı araştırmada, ÇKKÖ envanterinin fiziksel sağlık, ruh sağlığı, öznel iyi oluş ve akran desteğini önemli ölçüde yordadığı bulunmuştur. Araştırmada, Kültürel Empati, Sosyal Girişkenliğe ek olarak Duygusal Denge boyutunun öğrencilerin uyum düzeyinin yordayıcısı olduğu bulunmuştur. Akademik dönemin başlangıcında uluslararası öğrenciler muhtemelen yeni gelmiş olmalarından dolayı ve yeni zorluklarla karşılaşmış olabileceklerinden iyi oluş düzeyi yerli öğrencilere göre düşük düzeyde bulunmuştur. Araştırmacılar, stresli olaylar karşısında sakin kalabilme, karşı kültürden kişilerin duygu, düşünce ve davranışlarını anlayabilme ve sosyalleşme becerisinin adaptasyon sürecinde destek alma, ruh sağlığını koruyabilme veya ruh sağlığına yeniden kavuşabilmek için önemli motivasyonel unsurlar olduğunu vurgulamışlardır. Öte yandan, aynı çalışmada, ÇKKÖ akademik performans için de yordayıcı değişken olarak bulunmuştur.

Chen vd. (2008) tarafından yapılan kişilik özellikleri, iki kültürlü kimlik, iki dillilik ve psikolojik uyumun araştırıldığı bir çalışmada, psikolojik uyum için nörotizmin en güçlü yordayıcı olduğu bulunmuş. İki dilde yeterli olmanın ve kültürel kimliğin algılanan entegrasyonun olumlu psikolojik sonuçlarla bağlantısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kişilik ve Kültürleşme Stratejileri

Bazı ülkelerde marjinalleşen bireylerde daha sık davranışsal problemler görülürken, İsrail’de ayrılma ile davranışsal problemler arasında güçlü ilişki bulunmuştur. Göçmenlerde kimlik ve adaptasyon arasındaki ilişki cinsiyet, göç ettiği kaç yaşında olduğu ve kaçınıcı kuşak göçmen olduğu gibi diğer ek faktörden de etkilenmektedir. Araştırmalarda genel olarak, bütünleşme veya iki kültürlülük ile iyi oluş hali arasında yüksek ilişki olduğu görülmüştür. Bu durumun gerekçesi olarak, etnik kimliğin azınlık ve göçmen gruplarını tanımlayan karakteristik özellik olması ve bu kimliğin baskı uygulayarak asimile edilmesi durumunda kişide öfke, depresyon ve saldırganlık gösterilebilir (Phinney vd., 2001).

Çok kültürlü kişilik, Sosyokültürel ve Psikolojik Uyum

Leong (2007) Erasmus üniversite öğrencileri ile yapmış oldukları çalışmada, ülke değiştiren bireylerin psikolojik sağlamlık ve adaptasyonunu ölçmek amacıyla yaşam doyumu ölçeği, Zung depresyon ölçeği ve Schwartz sonuç ölçeğini kullanılmıştır. Bu çalışmada ÇKKÖ envanterinde bulunan alt boyutlarında Sosyal Girişkenlik, Açık Görüşlülük, Esneklik ve Duygusal Denge puanları ülke değiştiren kişilerin yerleştiği toplum (ev sahibi toplum) ile kıyaslandığında anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. Ayrıca, çalışmada demografik özellikler kontrol altına alındığında, en yüksek ilişki psikolojik sağlamlık ile Sosyal Girişkenlik ve SKU arasında olduğu tespit edilmiştir. Sosyal Girişkenlik puanı yükseldikçe SKU ve hem psikolojik uyum düzeyi yükselmektedir. Araştırmada SKU ve esneklik arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır. SKU, ÇKKÖ ve psikolojik sağlamlık düzeyleri arasında anlamlı ilişki bulunmuştur.

Adili'nin (2020) yaptığı bir çalışmada Türkiye'nin farklı etnik kökene sahip göçmenlerin psikolojik durum ile sosyokültürel adaptasyonu, ÇKKÖ özellikleri ve TSB düzeyleri incelemiştir. Bu çalışmada Türkiye'de yaşayan yabancı uyruklu 73 kişinin verileri incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, psikolojik uyum ve SKU arasında anlamlı bir olumlu ilişki tespit edilmiştir. ÇKKÖ özellikleri ile TSB arasında anlamlı olumlu ilişki bulunmuştur. Kişilerarası Duyarlılık, Paranoya, Fobi, Psicotizm ve Depresyon belirtileri olan katılımcıların SKU düzeyinin düşük olduğu bulunmuştur. SKU düzeyi düşük olan katılımcılarda daha yüksek düzeyde TSB saptanmıştır.

Kültürleşme, Psikolojik Uyum ve Sosyokültürel Uyum

Berry ve ark. (2006) genç göçmenlerin kültürleşme ve adaptasyonları ile ilgili çalışmada, bütünleşme stratejisinin sosyokültürel adaptasyonu ve psikolojisi desteklediği, her iki kültüre ait marjinalleşme ve adaptasyonun iki boyutunu da zorlaştırdığı tespit etmiştir.

Çok Kültürlü Kişilik ve Sosyokültürel Uyum (SKU)

Lee ve Çiftçi (2014), 330 Asyalı öğrenci üzerinde yaptıkları araştırmada ÇKKÖ ve SKU ilişkisini incelemek için, akademik öz yeterlik aracı rol olarak ele alınmıştır ve sonuç anlamlı çıkmıştır.

1.10 Çalışmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı ülke değiştiren kişilerin, Kişilik inançları, travma sonrası büyüme ve sosyokültürel uyum düzeylerini incelemek ve bu faktörlerin arasındaki ilişkiyi araştırmaktır. Ülke değiştiren bireylerin yaşadığı sorunlar ile ilgili çok araştırma yapılmış olmasına rağmen, bu araştırmaların sadece var olan sorunları betimleyen, ekonomik sorunlar, kişisel uyum ve kültürel sorunları ele alan çalışmalar olduğu gözlenmiştir (Ergin & Türk, 2010). Bu çalışmada, ülke değiştiren bireylerin SKU ile psikolojik süreçleri ve göçün etkileri araştırılırken, üzerinde sıkça durulan SKU süreçleri de incelenmiştir. Aynı zamanda Türkiye’de göç üzerinde nadiren araştırılmış olan ve göçün getirdiği travmatik stres sonrası görülebilen olumlu bir gelişme olan travma sonrası büyüme düzeyleri incelenmiştir. Daha önce yapılan araştırmalarda, kültürel becerilerin yüksek düzeyde SKU ve psikolojik işlevsellik açısından önemli olduğunu, özellikle yeni iş-egitim ortamında kişilerin daha etkin bir şekilde performans sergilemesinde katkısı olduğu ve psikolojik süreçleri olumlu yönde etkilediği görülmektedir (Earley & Ang, 2003). Ülke değiştiren kişilerin karşılaştıkları ve yaşadıkları sorunlara karşın, bireylerin kişilikleri ile uyumlarını ele alan az sayıda araştırma olduğu görülmüştür. Dolayısıyla ülke değiştiren bireylerin TSB ve SKU düzeylerini etkileyen birçok unsurun bu çalışmada olduğu gibi farklı araştırmalarda ele alınması, olguyu etkileyen değişkenlerin anlaşılmasını kolaylaştıracak ve ülke değiştirme hareketliliğine yönelik uygulamaların iyileştirilmesine yönelik düzenlemeler için kaynak niteliğinde olacaktır.

Çalışmada bu bölümü takip eden bölümler bu şekilde devam etmektedir; ikinci bölümde hipotezler ve kullanılan yöntemler detaylandırılmıştır, üçüncü bölümde ise analizler sonucu ve elde edilen bulgular sunulmuştur ve dördüncü bölümde sonuçlara, tartışma ve önerilere yer verilmiştir.

2. YÖNTEMLER

2.1 Hipotezler

- Kişilik İnanç ile Travma Sonrası Büyüme arasında, Sosyokültürel Uyumun aracı rolü vardır.
- Çok Kültürlü Kişilik ile Kültürleşme Stratejileri arasında, Sosyokültürel Uyumun aracı rolü vardır.

2.2 Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde, yapılan araştırmadaki örneklem, araştırmamızda yararlandığımız envanter ve ölçekler, veri analizi ile ilgili işlemlerle ilgili bilgiler yer almaktadır. Araştırmada örnekleme ilişkin bilgiler, demografik form vasıtası ile aktarılmıştır. Veri toplama kısmında, araştırmada kullanılacak ölçeklerin psikometrik özellikleri sunulmaktadır. Bu bölümün son kısmında veri toplama ve veri analizi, izlenen yol ve istatistiksel işlemler ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

Araştırmaya dâhil olan kişilere; araştırmanın hedefi, süresi, planı ve beklentileri ile ilgili bilgi verilerek, katılımcıların yazılı bir şekilde bilgilendirilmiş onamları alınmıştır. Araştırmada kullanmak için uygun görülen ölçekler, Ek kısmında bir kitapçık şeklinde sunulmuştur. Ayriyeten başka sayfada sunulacak şekilde bilgilendirilmiş onam formu yapılmıştır. Bu form ile çalışmaya katılanlar, çalışmanın hedefleri ilgili bilgilendirilmiştir. Aynı zamanda araştırmada gönüllülüğün esas alındığı ve devam etmek istemedikleri an bu çalışmaya katılımlarına son verebilecekleri ile ilgili bilgi verilmiştir. İnternet üzerinden çevrim-içi şeklinde uygulanacak ölçek ve envanterler de Ekte katılımcılara sunulmaktadır. Aynı zamanda hazırlanmış olan bilgilendirilmiş onam formu vesilesi ile katılımcının onayı alındıktan sonra envanterleri cevaplamaya geçilmiştir.

Ölçekler araştırmaya katılacak olan bireylerin kendileri tarafından doldurulacaktır. Bu uygulama yaklaşık 30 dakika sürmektedir.

2.3 Araştırma Modeli ve Deseni

Bu çalışma nicel ve kesitsel paradigmaya sahiptir. Çalışma Göç, TSB, kişilik ve SKU 'u incelemeyi hedeflemektedir ve betimsel bir araştırmadır. Araştırma modeli ise, genel tarama modelidir. Genel tarama modelinden oluşan araştırmalar geçmişte veya hala var olan durumu olduğu şekilde inceleme ve betimlemeyi hedeflemektedirler. Genel tarama modeli, birçok kişiden oluşan evrende, evren ile ilgili genel bir bilgi ve yargıyı tespit etmek için evrendeki elemanların hepsini veya bir grubun üzerinde uygulanan taramalardır. Bu çalışma aynı zamanda bağımlı ve bağımsız değişkenler arasında olan ilişkileri de araştırmaktadır. Dolayısıyla korelasyona dayalı olan bir araştırmadır ve ilişkisel tarama modeli uygulanmıştır. Bu model iki veya daha fazla olan değişkenlerin arasında olan birlikte değişim olup olmadığını ve/veya eğer ilişki varsa, derecesi ve şiddetini ölçmeği hedef kılan bir modeldir (Karasar, 2009).

2.4 Araştırma Evreni ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini kendi ülkelerinden (İran) göç edip Türkiye'de bulunan İranlı bireyler oluşturmaktadır. Örneklem grubu Türkiye'de bulunan 18 yaş üzeri olan 352 bireylerden oluşmaktadır.

2.5 Veri Toplama Araçları

2.5.1 Demografik Form

Bu form aracılığı ile deneklerden yaş, eğitim düzeyi, medeni durum, aylık gelirleri, ne kadar süredir Türkiye'de yaşadıkları gibi kişisel bilgiler alınmıştır (EK 3).

2.5.2 Travma Sonrası Büyüme Envanteri (TSBE)

Tedeschi ve Calhoun (1995) tarafından geliştirilmiştir. Bu ölçek Likert tipi olan bir ölçektir. Ölçekte 21 madde yer almaktadır. Ölçekten alınan puan yüksek olur ise, bireyin yaşadığı travmatik olaydan sonra, büyümeyi yüksek düzeyde yaşadığını göstermektedir. Ölçeğin iç tutarlığının 0.90 düzeyinde olduğu belirtilmektedir (EK 4).

2.5.3 Kişilik İnanç Ölçeği (KİÖ)

Aaron Beck ve Judith Beck tarafından geliştirilmiştir. Bu ölçeğin içeriğini bireyin başka insanlarla, kendisiyle ve aynı zamanda dünyayla ilgili temel inançlarının ölçmek yönünde ifadeler oluşturur. Ölçek, görülen alt ölçeklerin her biri, DSM de olan bir kişilik bozukluğunu açıklayacak şekildedir. Ölçekte A kümesi, B kümesi ve C kümesinde yer alan kişilik bozuklukları ile ilgili inançlar ve tutumları belirleyen sorulardan oluşmaktadır. Toplam 9 alt ölçekten oluşmuştur. Bu ölçek 65 maddeden oluşan bir ölçektir. Katılımcılar her maddeyi okuduktan sora kendilerine olan uygunluğa göre sıfır (hiç inanmıyorum) ve dört (tamamıyla inanıyorum) arasında bir şıkı seçebilmekteler. Ölçeğin Türkçe uyarlaması Taymur (2011) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin özgün formunda hem klinik örnekleme (Butler vd., 2001; Beck vd., 2001) hem de üniversite öğrencileri üzerinde (Trull vd. 1993), güvenirlik ve geçerliği çalışması yapılmıştır (EK 5).

2.5.4 Sosyo Kültürel Uyum Ölçeği (SKU)

Sosyokültürel Uyum Ölçeği, Ward ve Kennedy (1999) tarafından geliştirilmiştir. Sosyokültürel uyumun davranışsal ve bilişsel yönlerine odaklı ölçekte, günlük hayattaki zorluklarla başa çıkmak için gerekli olan yeterlilikler değerlendirilir. Ölçek 29 maddeden oluşmaktadır ve beşli Likert tiplidir. Ölçekte, alınan yüksek puan, sosyokültürel uyumun düşük olduğu anlamına gelmektedir. Ölçek Şeker ve Akman (2016) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır (EK 6). Ölçeğin Cronbach alpha değeri 0,94 bulunmuştur. Ölçeğin madde korelasyonu 0,40 ve 0,71 olarak bulunmuştur (Şeker vd., 2016).

2.5.5 Çok Kültürlü Kişilik Ölçeği Kısa formu (ÇKKÖ)

ÇKKÖ, Van Der Zee ve Van Oudenhoven, tarafından 2000 yılında geliştirilmiştir. 2013 yılında Zee ve arkadaşları bu ölçeğin kısa formunu düzenlenmiştir. Sarıçam, 2014 yılında ölçeği Türkçeye uyarlamıştır. Ölçek, 5li Likert tipinde ve toplam 40 sorudan oluşmaktadır. Ölçeğin beş alt boyutu bulunmaktadır. Bu alt boyutlar esneklik, açık görüşlülük, kültürel empati, duygusal denge ve sosyal girişkenliktir. Ölçekte olan maddelerden 17 si ters kodlanmıştır. Elde edilen puana göre kişilerin çok kültürlü kişiliğe sahip olup olmama durumuna ilişkin değerlendirme yapılır (EK 7). Bu ölçeğin iç tutarlık

güvenirlilik katsayıları Sosyal Girişkenlik alt boyutu için $\alpha=0,76$, Kültürel Empati alt boyutu için $\alpha=0,73$, Esneklik alt boyutu için $\alpha=0,71$; Duygusal Denge alt boyutu için $\alpha=0,79$ 'dur, Açık Görüşlülük alt boyutu için $\alpha=0,69$ bulunmuştur (Sarıçam, 2014).

2.5.6 Kültürleşme Stratejileri Ölçeği (EAAM)

Bu ölçek Berry tarafından 2000 yılında geliştirilmiştir ve 4 alt boyuttan oluşmaktadır (Berry, 2001). Bu alt boyutlar, ayrışma, asimilasyon, marjinalleşme ve bütünleşme olarak adlandırılmıştır. 7li Likert tipinde olan bu ölçek, 29 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte olan olumsuz ifadeler ters kodlanmaktadır. Bu ölçeğin güvenirlilik katsayısı, asimilasyon için 0,77; ayrılma için, 0,76; bütünleşme için 0,74 ve marjinalleşme için 0,85 tir (EK 8).

2.6 Araştırma Planı ve İstatistiksel Yöntemler (İşlem)

Ülke değiştirme kavramı, kişilik özellikleri, inançları, SKU, göç travması, TSB, ülke değiştirmenin etkileri tanımlanacaktır, sonrasında ise; literatürde bu konu ile ilgili yapılmış çalışmaların araştırma hipotezleri ve sonuçları sunulacaktır. Verileri topladıktan sonra bulguları elde etmek için veri analizi yapılacaktır. İlişki testlerini incelemek için, korelasyon ve regresyon analizi yapılacaktır. Ayrıca hipotezlerin doğruluğunu sınaama bağlamında SKU'nun aracı rol olduğunu incelemek için yapısal eşitlik model analizi yapılmıştır.

3. BULGULAR

3.1 Demografik Form Analizleri

SPPS 25 ve AMOS 23 programı kullanılarak analizler yapılmıştır. Normal dağılımı kontrol etmek için çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiş ve ölçekler ve alt boyutlarını -2 ile +2 aralığında yer aldığından normal dağılım fonksiyonuna uyduğu tespit edilmiştir (George & Mallery, 2010). Aşağıda çarpıklık ve basıklık değerlerine ilişkin tablo verilmiştir (Tablo 3.1).

Tablo 3. 1 KIÖ, TSB, SKU, KSÖ, ÇKKÖ İlişkin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

	Çarpıklık	Basıklık
KIÖ		
Çekingen	-0,152	0,099
Bağımlı	0,458	-0,024
Pasif Agresif	0,048	-0,215
Obsesif Kompulsif	-0,295	0,209
Anti Sosyal	0,182	-0,500
Narsisistik	0,353	-0,344
Histeriyonik	0,762	0,223
Şizoid	-0,199	-0,297
Paranoid	-0,006	-0,491
Borderline	0,486	0,0104
TSB Ölçeği	-0,146	0,093
Benlik Algısında Değişim	-0,455	0,340
Yaşam Felsefesinde Değişim	-0,313	-0,075
Başkalarıyla İlişkilerde Değişim	0,431	-0,315
SKU Ölçeği	0,503	0,888
KSÖ Ölçeği	-0,458	1,954
Asimilasyon	0,147	0,195
Ayrışma	0,045	1,126
Bütünleşme	-1,080	0,633
Marjinalleşme	-0,251	1,446
ÇKKÖ		
Kültürel Empati	-0,269	0,087
Esneklik	0,074	0,435
Sosyal Girişkenlik	-0,020	0,064
Açık Görüşlülük	0,323	-0,435
Duygusal Denge	-0,201	-0,092

Normal dağılımı sağlandığında parametrik analizler tercih edilir. Pearson Korelasyon analizi ile ölçekler arasındaki ilişki incelenmiştir. SKU ile TSB arasındaki ilişkide kişilik tiplerinin aracı (mediator) rolü olup olmadığının araştırılmış aracı rolü analizi Hiyerarşik Regresyon ve PROCESS (Hayes, 2015) eklentisiyle yapılmıştır. SKU

ile TSB arasındaki ilişkide çok kültürlü kişiliğin aracı (mediator) rolü YEM ile analiz edilmiştir (Tablo 3.2).

Tablo 3. 2 Korelasyon Katsayısına İlişkin sayısal sınırlar

Korelasyon Katsayısı(kesme)	Değerlendirme
0,71 – 1,00	Yüksek ilişki
0,31 – 0,70	Orta ilişki
0,00 – 0,30	Düşük ilişki

Büyüköztürk (2011). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum (14. Baskı). Ankara: Pegem Akademi

Tablo 3.3 ve 3.4'te görüldüğü üzere katılımcıların, %45,2'si erkek, %54,8'i kadın, %96,9'u İran uyruklu, %0,3'ü İran-Avustralya uyruklu, %2,8'i İran-Türkiye uyruklu, %1,4'ünün eğitim düzeyi lise, %3,7'sinin eğitim düzeyi ön lisans, %28,7'sinin eğitim düzeyi lisans, %31,5'inin eğitim düzeyi yüksek lisans, %34,7'sinin eğitim düzeyi doktora ve üstü, %55,7'si bekar, %39,8'i evli, %4,5'i daha önce evlilik yaşamış, %75,6'sının çocuğu yok, %24,4'ünün çocuğu var, %75,6'sının 0 çocuğu, %16,5'inin 1 çocuğu, %8'inin 2 çocuğu var, %23,6'sının geliri 1.000tl-3.000tl arası, %28,4'ünün geliri 3.000tl-5.000tl arası, %17,3'ünün geliri 5.000tl-7.000tl arası, %30,7'sinin geliri 7.000tl ve üzeri, %89,5'i daha önce travmatik bir olay yaşamamış, %10,5'i yaşamış, %71,9'u Azeri etnik kökenli, %20,5'i Fars etnik kökenli, %2,3'ü Kürt etnik kökenli, %5,4'ü diğer, %59,1'i Türkiye'den geri dönmek istemiyor, %13,1'i Türkiye'den geri dönmek istiyor, %27,8'i kararsız, %20,7'si Türkiye'den başka bir ülkeye gitmek istemiyor, %52'si Türkiye'den başka bir ülkeye gitmek istiyor, %27,3'ü kararsız, %74,1'i psikolojik destek almıyor, %25,9'u 1'i psikolojik destek alıyor, %5,4'ü Türkiye'ye kendi isteğiyle gelmemiş, %94,6'sı Türkiye'ye kendi isteğiyle gelmiş, %78,7'si Türkiye'ye eğitim için gelmiş, %17'si Türkiye'ye iş için gelmiş, %4,3'ü Türkiye'ye evlilik sebebiyle gelmiş, %4,5'inin Türkçesi temel seviyede, %15,6'sının Türkçesi orta seviyede, %79,8'inin Türkçesi ileri seviyede, %94,6'sının kronik rahatsızlığı yok, %5,4'ünün var, %89,2'si ilaç kullanmıyor, %10,8'i ilaç kullanıyor, %92'sinin psikolojik rahatsızlığı yok, %8'inin psikolojik rahatsızlığı var, %85,5'inin anne ve babası sağ, %9,1'inin yalnızca annesi sağ, %3,4'ünün yalnızca babası sağ, %2'sinin ikisi de sağ değildir.

Tablo 3. 3 Katılımcıların Demografik Değişkenlere Göre Dağılımı

		n	%
Cinsiyet	Erkek	159	45,2
	Kadın	193	54,8
	Toplam	352	100,0
Uyruk	İran	341	96,9
	İran-Avusturalya	1	0,3
	İran-Türkiye	10	2,8
	Toplam	352	100,0
Eğitim düzeyi	Lise	5	1,4
	Ön lisans	13	3,7
	Lisans	101	28,7
	Yüksek Lisans	111	31,5
	Doktora Ve Üstü	122	34,7
	Toplam	352	100,0
Medeni durum	Bekâr	196	55,7
	Evli	140	39,8
	Daha Önce Evlilik Yaşamış	16	4,5
	Toplam	352	100,0
Çocuk var mı?	Hayır	266	75,6
	Evet	86	24,4
	Toplam	352	100,0
Çocuk sayısı	0	266	75,6
	1	58	16,5
	2	28	8,0
	Toplam	352	100,0
Gelir	1000 TL- 3000 TL. Arası	83	23,6
	3000 TL- 5000 TL. Arası	100	28,4
	5000 TL-7000 TL. Arası	61	17,3
	7000 TL Ve Üzeri	108	30,7
	Toplam	352	100,0
Daha önce travmatik olay yaşadınız mı?	Hayır	315	89,5
	Evet	37	10,5
	Toplam	352	100,0
Etnik köken	Azeri	253	71,9
	Fars	72	20,5
	Kürt	8	2,3
	Diğer	19	5,4
	Toplam	352	100,0
Türkiye'den geri dönmek istiyor musunuz?	Hayır	208	59,1
	Evet	46	13,1
	Kararsızım	98	27,8
	Toplam	352	100,0
Türkiye'den başka ülkeye gitmek istiyor musunuz?	Hayır	73	20,7
	Evet	183	52,0
	Kararsızım	96	27,3
	Toplam	352	100,0
Psikolojik destek aldınız mı?	Hayır	261	74,1
	Evet	91	25,9
	Toplam	352	100,0

Tablo 3. 4 Tablo 3'un devamı

	n	%
Hayır	19	5,4
Evet	333	94,6
Toplam	352	100,0
Eğitim	277	78,7
İş	60	17,0
Evlilik	15	4,3
Toplam	352	100,0
Temel Seviye	16	4,5
Orta Seviye	55	15,6
İleri Seviye	281	79,8
Toplam	352	100,0
Hayır	333	94,6
Evet	19	5,4
Toplam	352	100,0
Hayır	314	89,2
Evet	38	10,8
Toplam	352	100,0
Hayır	324	92,0
Evet	28	8,0
Toplam	352	100,0
Her İkisi De Sağ	301	85,5
Yalnızca Anne Sağ	32	9,1
Yalnızca Baba Sağ	12	3,4
İkisi De Sağ Değil	7	2,0
Toplam	352	100,0

Ayrıca Tablo 3. 5'te görüldüğü gibi katılımcıların, Yaş ortalaması ($\bar{X}=34$, $SS=6$), Türkiye'de Göçten Sonra Yaşanılan Süre (Ay) ortalaması ($\bar{X}=69$, $SS=44$), Göç Stres Düzeyi ortalaması ($\bar{X}=55$, $SS=28$), Göç Stres Düzeyi (Şimdi) ortalaması ($\bar{X}=23$, $SS=21$) olduğu görülmektedir. Aynı şekilde Tablo 3.6 katılımcıların, Yaş ortalaması ($\bar{X}=34$, $SS=6$), Türkiye'de Göçten Sonra Yaşanılan Süre (Ay) ortalaması ($\bar{X}=69$, $SS=44$), Göç Stres Düzeyi ortalaması ($\bar{X}=55$, $SS=28$), Göç Stres Düzeyi(Şimdi) ortalaması ($\bar{X}=23$, $SS=21$) olarak bulunmuştur.

Tablo 3. 5 Katılımcıların Yaş, Türkiye'de Göçten Sonra Yaşanılan Süre, Göç Stres Düzeyine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler

	n	Min	Maks	\bar{X}	Ss.
Yaş	352	18	50	34	6
Türkiye'de Göçten Sonra Yaşanılan Süre (Ay)	352	2	240	69	44
Göç Stres Düzeyi	352	0	100	55	28
Göç Stres Düzeyi Şimdi	352	0	100	23	21

Tablo 3. 6 KIÖ, TSB Ölçeği, Ölçeği KSÖ Ölçeği, ÇKKÖ İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler

	n	Min.	Maks.	\bar{X}	Ss.
KIÖ					
Çekingen	352	0	25	11,90	4,50
Bağımlı	352	0	25	8,61	4,80
Pasif Agresif	352	0	26	11,71	4,64
Obsesif Kompulsif	352	0	26	13,97	4,91
Anti Sosyal	352	0	22	10,80	4,81
Narsisistik	352	1	27	10,14	5,08
Histeriyonik	352	0	24	8,65	5,36
Şizoid	352	0	27	13,97	4,74
Paranoid	352	0	24	11,88	4,96
Borderline	352	0	25	9,33	4,44
TSB Ölçeği	352	11	105	61,91	17,16
Benlik Algısında Değişim	352	4	50	31,23	8,83
Yaşam Felsefesinde Değişim	352	4	30	18,80	5,34
Başkalarıyla İlişkilerde Değişim	352	0	25	11,89	5,74
SKU Ölçeği	352	5	110	40,96	15,74
KSÖ Ölçeği	352	32	201	124,31	24,75
Asimilasyon	352	8	56	29,91	8,79
Ayrışma	352	7	49	29,81	6,80
Bütünleşme	352	5	35	25,31	6,80
Marjinalleşme	352	9	62	39,28	8,76
ÇKKÖ					
Kültürel Empati	352	15	40	28,10	4,61
Esneklik	352	11	38	27,95	4,05
Sosyal Girişkenlik	352	13	40	28,51	4,88
Açık Görüşlülük	352	17	40	27,87	4,69
Duygusal Denge	352	12	37	26,87	4,44

Tablo 3.7’de ise katılımcıların, Çekingen puanı ortalaması (\bar{X} =11,90; SS=4,50), Bağımlı alt ölçek puanı ortalaması (\bar{X} =8,61; SS=4,80), Pasif Agresif alt ölçek puanı ortalaması (\bar{X} =11,71; SS=4,64), Obsesif Kompulsif alt ölçek puanı ortalaması (\bar{X} =13,97; SS=4,91), Anti Sosyal alt ölçek puanı ortalaması (\bar{X} =10,80; SS=4,81), Narsisistik alt ölçek puanı ortalaması (\bar{X} =10,14; SS=5,08), Histeriyonik alt ölçek puanı ortalaması (\bar{X} =8,65; SS=5,36), Şizoid alt ölçek puanı ortalaması (\bar{X} =13,97; SS=4,74), Paranoid alt ölçek puanı ortalaması (\bar{X} =11,88; SS=4,96), Borderline alt ölçek puanı ortalaması (\bar{X} =9,33; SS=4,44), TSB Ölçeği ortalaması (\bar{X} =61,91; SS=17,16), Benlik Algısında Değişim alt ölçek puanı ortalaması (\bar{X} =31,23; SS=8,83), Yaşam Felsefesinde Değişim alt ölçek puanı ortalaması (\bar{X} =18,80; SS=5,34), Başkalarıyla İlişkilerde Değişim alt ölçek puanı ortalaması (\bar{X} =11,89; SS=5,74), SKU Ölçeği ortalaması (\bar{X} =40,96; SS=15,74), KSÖ Ölçeği ortalaması (\bar{X} =124,31; SS=24,75), Asimilasyon alt ölçek puanı ortalaması (\bar{X} =29,91; SS=8,79), Ayrışma alt ölçek puanı ortalaması (\bar{X} =29,81; SS=6,80),

Bütünleşme alt ölçek puanı ortalaması (\bar{X} =25,31; SS=6,80), Marjinalleşme alt ölçek puanı ortalaması (\bar{X} =39,28; SS=8,76), Kültürel Empati alt ölçek puanı ortalaması (\bar{X} =28,10; SS=4,61), Esneklik alt ölçek puanı ortalaması (\bar{X} =27,95; SS=4,05), Sosyal Girişkenlik alt ölçek puanı ortalaması (\bar{X} =28,51; SS=4,88), Açık Görüşlülük alt ölçek puanı ortalaması (\bar{X} =27,87; SS=4,69), Duygusal Denge alt ölçek puanı ortalaması (\bar{X} =26,87; SS=4,44) olduğu görülmektedir.

Tablo 3. 7 Yaş, Göç Süresi(Ay), Göç Stres Düzeyi, Şuan ki Stres Düzeyi Değişkenleri ile Sosyo Kültürel Uyum Ölçeği, Kültürleşme Stratejileri Ölçeği, Kişilik İnanç Ölçeği, Çok Kültürlü Kişilik Ölçeği ve Travma Sonrası Büyüme Ölçeği Arasındaki İlişkilere Ait Bulgular

	Yaş	Göç Süresi (Ay)	Göç Stres Düzeyi	Göç Stres Düzeyi Şimdi
Çekingen	-0,221**	-0,166**	0,130*	0,102
Bağımlı	-0,262**	-0,210**	0,124*	0,110*
Pasif Agresif	-0,176**	-0,181**	0,081	0,105*
Obsesif Kompulsif	-0,167**	-0,161**	0,156**	0,086
Anti Sosyal	-0,200**	-0,194**	0,117*	0,111*
Narsisistik	-0,223**	-0,212**	0,065	0,050
Histeriyonik	-0,270**	-0,253**	0,087	0,097
Şizoid	-0,201**	-0,190**	0,109*	0,096
Paranoid	-0,214**	-0,275**	0,147**	0,099
Borderline	-0,210**	-0,233**	0,080	0,071
Travma Sonrası Büyüme Ölçeği	0,056	-0,025	-0,133*	0,009
Benlik Algısında Değişim	0,017	0,014	-0,110*	0,010
Yaşam Felsefesinde Değişim	0,082	0,002	-0,119*	0,025
Başkalarıyla İlişkilerde Değişim	0,066	-0,098	-0,118*	-0,013
Sosyo Kültürel Uyum Ölçeği	-0,261**	-0,390**	0,314**	0,079
Kültürleşme Stratejileri Ölçeği	0,210**	0,198**	-0,157**	-0,082
Asimilasyon	0,123*	0,189**	-0,127*	-0,105*
Ayrışma	0,160**	0,206**	-0,181**	-0,110*
Bütünleşme	0,118*	0,132*	-0,066	-0,004
Marjinalleşme	0,253**	0,108*	-0,124*	-0,038
Kültürel Empati	0,205**	0,089	-0,144**	-0,026
Esneklik	0,106*	-0,076	-0,115*	-0,045
Sosyal Girişkenlik	0,100	0,090	-0,169**	-0,085
Açık Görüşlülük	0,065	0,056	-0,116*	-0,108*
Duygusal Denge	0,087	0,198**	-0,077	-0,070

** $p<0,010$; * $p<0,050$ Kullanılan test: Pearson Korelasyon Testi

Bulgulara göre Çekingenlik puanı ile Yaş ($r=-0,221$; $p<0,010$), Türkiye’de Göç Süre ($r=-0,166$; $p<0,010$) ve Göç Stres Düzeyi ($r=0,130$; $p<0,010$) puanlarının arasında sırasıyla zayıf seviye negatif, zayıf seviye negatif ve zayıf seviye pozitif ilişkiler vardır.

Bağımlı puanı ile Yaş ($r=-0,262$; $p<0,010$), Türkiye’de Göç Süre ($r=-0,210$; $p<0,010$), Göç Stres Düzeyi ($r=0,124$; $p<0,010$) ve Göç Stres Düzeyi Şimdi ($r=0,110$, $p<0,010$) puanlarının arasında sırasıyla zayıf seviye negatif, zayıf seviye negatif, zayıf seviye pozitif ve zayıf seviye pozitif ilişkiler vardır.

Pasif Agresif ile Yaş ($r=-0,176$; $p<0,010$), Türkiye’de Göç Süre ($r=-0,181$; $p<0,010$) ve Göç Stres Düzeyi Şimdi ($r=0,105$; $p<0,010$) puanlarının arasında sırasıyla zayıf seviye negatif, zayıf seviye negatif ve zayıf seviye pozitif ilişki vardır.

Obsesif Kompulsif ile Yaş ($r=-0,167$; $p<0,010$), Türkiye’de Göç Süre ($r=-0,161$; $p<0,010$) ve Göç Stres Düzeyi ($r=0,156$, $p<0,010$) puanlarının arasında sırasıyla zayıf seviye negatif, zayıf seviye negatif ve zayıf seviye pozitif ilişki vardır.

Anti Sosyal ile Yaş ($r=-0,200$; $p<0,010$), Türkiye’de Göç Süre ($r=-0,194$; $p<0,010$), Göç Stres Düzeyi ($r=0,117$, $p<0,010$) ve Göç Stres Düzeyi Şimdi ($r=0,111$, $p<0,010$) puanlarının arasında sırasıyla zayıf seviye negatif, zayıf seviye negatif, zayıf seviye pozitif ve zayıf seviye pozitif ilişki vardır.

Narsisistik ile Yaş ($r=-0,223$; $p<0,010$) ve Türkiye’de Göç Süre ($r=-0,212$; $p<0,010$) puanlarının arasında zayıf seviye negatif ilişki vardır.

Histeriyonik ile Yaş ($r=-0,270$; $p<0,01$) ve Türkiye’de Göç Süre ($r=-0,253$, $p<0,010$) puanlarının arasında ise zayıf seviye negatif ilişki vardır.

Şizoid ile Yaş ($r=-0,201$; $p<0,010$), Türkiye’de Göç Süre ($r=-0,190$; $p<0,010$) ve Göç Stres Düzeyi ($r=0,109$; $p<0,010$) puanlarının arasında sırasıyla zayıf seviye negatif, zayıf seviye negatif ve zayıf seviye pozitif ilişki vardır.

Paranoid ile Yaş ($r=-0,214$; $p<0,010$), Türkiye’de Göç Süre ($r=-0,275$, $p<0,010$) ve Göç Stres Düzeyi ($r=0,147$; $p<0,010$) puanlarının arasında sırasıyla zayıf seviye negatif zayıf seviye negatif ve zayıf seviye pozitif ilişki vardır.

Borderline ile Yaş ($r=-0,210$; $p<0,010$) ve Türkiye’de Göç Süre ($r=-0,233$, $p<0,010$) puanlarını arasında zayıf seviye negatif ilişki ilişki vardır.

Travma Sonrası Büyüme Ölçeği ile Göç Stres Düzeyi ($r=-0,133$; $p<0,010$) puanları arasında zayıf seviye negatif ilişki vardır.

Benlik Algısında Değişim ile Göç Stres Düzeyi ($r=-0,110$; $p<0,010$) puanları arasında zayıf seviye negatif ilişki vardır.

Yaşam Felsefesinde Değişim ile Göç Stres Düzeyi ($r=-0,119$; $p<0,010$) puanları arasında zayıf seviye negatif ilişki vardır.

Başkalarıyla İlişkilerde Değişim ile Göç Stres Düzeyi ($r=-0,118$; $p<0,010$) puanları arasında zayıf seviye negatif ilişki vardır.

Sosyo Kültürel Uyum Ölçeği ile Yaş ($r=-0,261$; $p<0,010$), Türkiye’de Göç Süre ($r=-0,390$; $p<0,010$) ve Göç Stres Düzeyi ($r=0,314$; $p<0,010$) puanlarının arasında sırasıyla zayıf seviye negatif, orta seviye negatif ve orta seviye pozitif ilişki vardır.

Kültürleşme Stratejileri Ölçeği ile Yaş ($r=0,210$; $p<0,010$), Türkiye’de Göç Süre ($r=0,198$; $p<0,010$) ve Göç Stres Düzeyi ($r=-0,157$; $p<0,010$) puanlarının arasında sırasıyla zayıf seviye pozitif, zayıf seviye pozitif ve zayıf seviye negatif ilişki vardır.

Asimilasyon ile Yaş ($r=0,123$; $p<0,010$), Türkiye’de Göç Süre ($r=0,189$; $p<0,010$), Göç Stres Düzeyi ($r=-0,127$; $p<0,010$) ve Göç Stres Düzeyi Şimdi ($r=-0,105$; $p<0,010$) puanlarının arasında sırasıyla zayıf seviye pozitif, zayıf seviye pozitif, zayıf seviye negatif ve zayıf seviye negatif ilişki vardır.

Ayrışma ile Yaş ($r=0,160$; $p<0,010$), Türkiye’de Göç Süre ($r=0,206$; $p<0,010$), Göç Stres Düzeyi ($r=-0,181$; $p<0,010$) ve Göç Stres Düzeyi Şimdi ($r=-0,110$; $p<0,010$) puanlarının arasında sırasıyla zayıf seviye pozitif, zayıf seviyede pozitif, zayıf seviye negatif ve zayıf seviye negatif ilişki vardır.

Bütünleşme ile Yaş ($r=0,118$; $p<0,010$) ve Türkiye’de Göç Süre ($r=0,132$; $p<0,010$) puanlarının arasında zayıf seviye pozitif ilişki vardır.

Marjinalleşme ile Yaş ($r=0,253$; $p<0,010$), Türkiye’de Göç Süre ($r=0,108$; $p<0,010$) ve Göç Stres Düzeyi ($r=-0,124$; $p<0,010$) puanlarının arasında sırasıyla zayıf seviye pozitif, zayıf seviye pozitif ve zayıf seviye negatif ilişki vardır.

Kültürel Empati ile Yaş ($r=0,205$; $p<0,010$) ve Göç Stres Düzeyi ($r=-0,144$; $p<0,010$) puanlarının arasında sırasıyla zayıf seviye pozitif ve zayıf seviye negatif ilişki vardır.

Esneklik ile Yaş ($r=0,106$; $p<0,010$) ve Göç Stres Düzeyi ($r=-0,115$; $p<0,010$) puanlarının arasında sırasıyla zayıf seviye pozitif ve zayıf seviye negatif ilişki vardır.

Sosyal Girişkenlik ile Göç Stres Düzeyi ($r=-0,169$; $p<0,010$) puanları arasında zayıf seviyede ve negatif ilişki vardır.

Açık Görüşlülük ile Göç Stres Düzeyi ($r=-0,116$; $p<0,010$) ve Göç Stres Düzeyi Şimdi ($r=-0,108$; $p<0,010$) puanlarının arasında zayıf seviye negatif ilişki vardır.

Duygusal Denge ile Türkiye’de Göç Süre ($r=0,198$; $p<0,010$) puanları arasında zayıf seviye pozitif ilişki vardır.

Aynı zamanda Tablo 3.8 ve 3.9’da katılımcıların cinsiyet değişkenine göre kişilik inanç ölçeği, vuruk sonrası büyüme ölçeği, sosyo kültürel uyum ölçeği, kültürleşme stratejileri ölçeği ve çok kültürlü kişilik ölçeği puanlarının karşılaştırılmasına yapılmıştır.

Tablo 3. 8 Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre analizi

		<i>n</i>	\bar{X}	<i>Ss.</i>	<i>T</i>	<i>Sd.</i>	<i>p</i>																																																																																																																																																																																
Çekingen	Erkek	159	12,01	4,66	0,42	350	0,672																																																																																																																																																																																
	Kadın	193	11,81	4,37				Bağımlı	Erkek	159	8,47	4,77	-0,53	350	0,600	Kadın	193	8,74	4,83	Pasif Agresif	Erkek	159	11,75	4,86	0,15	350	0,879	Kadın	193	11,68	4,46	Obsesif Kompulsif	Erkek	159	14,41	4,71	1,54	350	0,124	Kadın	193	13,60	5,05	Anti Sosyal	Erkek	159	10,96	4,77	0,54	350	0,591	Kadın	193	10,68	4,86	Narsisistik	Erkek	159	10,25	4,90	0,37	350	0,714	Kadın	193	10,05	5,22	Histeriyonik	Erkek	159	8,45	5,03	-0,63	350	0,530	Kadın	193	8,81	5,62	Şizoid	Erkek	159	13,83	4,74	-0,52	350	0,605	Kadın	193	14,09	4,76	Paranoid	Erkek	159	11,85	4,82	-0,10	350	0,922	Kadın	193	11,90	5,09	Borderline	Erkek	159	9,40	4,57	0,24	350	0,807	Kadın	193	9,28	4,34	Travma Sonrası Büyüme Ölçeği	Erkek	159	59,62	17,19	-2,29	350	0,023*	Kadın	193	63,80	16,96	Benlik Algısında Değişim	Erkek	159	30,09	9,07	-2,22	350	0,027*	Kadın	193	32,18	8,53	Yaşam Felsefesinde Değişim	Erkek	159	18,07	5,46	-2,33	350	0,020*	Kadın	193	19,39	5,19	Başkalarıyla İlişkilerde Değişim	Erkek	159	11,47	5,68	-1,25	350	0,212	Kadın	193	12,23	5,78	Sosyo Kültürel Uyum Ölçeği	Erkek	159	39,21	16,15	-1,91	350	0,057	Kadın	193	42,41	15,28	Kültürleşme Stratejileri Ölçeği	Erkek	159	127,11	24,42	1,93	350	0,054
Bağımlı	Erkek	159	8,47	4,77	-0,53	350	0,600																																																																																																																																																																																
	Kadın	193	8,74	4,83				Pasif Agresif	Erkek	159	11,75	4,86	0,15	350	0,879	Kadın	193	11,68	4,46	Obsesif Kompulsif	Erkek	159	14,41	4,71	1,54	350	0,124	Kadın	193	13,60	5,05	Anti Sosyal	Erkek	159	10,96	4,77	0,54	350	0,591	Kadın	193	10,68	4,86	Narsisistik	Erkek	159	10,25	4,90	0,37	350	0,714	Kadın	193	10,05	5,22	Histeriyonik	Erkek	159	8,45	5,03	-0,63	350	0,530	Kadın	193	8,81	5,62	Şizoid	Erkek	159	13,83	4,74	-0,52	350	0,605	Kadın	193	14,09	4,76	Paranoid	Erkek	159	11,85	4,82	-0,10	350	0,922	Kadın	193	11,90	5,09	Borderline	Erkek	159	9,40	4,57	0,24	350	0,807	Kadın	193	9,28	4,34	Travma Sonrası Büyüme Ölçeği	Erkek	159	59,62	17,19	-2,29	350	0,023*	Kadın	193	63,80	16,96	Benlik Algısında Değişim	Erkek	159	30,09	9,07	-2,22	350	0,027*	Kadın	193	32,18	8,53	Yaşam Felsefesinde Değişim	Erkek	159	18,07	5,46	-2,33	350	0,020*	Kadın	193	19,39	5,19	Başkalarıyla İlişkilerde Değişim	Erkek	159	11,47	5,68	-1,25	350	0,212	Kadın	193	12,23	5,78	Sosyo Kültürel Uyum Ölçeği	Erkek	159	39,21	16,15	-1,91	350	0,057	Kadın	193	42,41	15,28	Kültürleşme Stratejileri Ölçeği	Erkek	159	127,11	24,42	1,93	350	0,054	Kadın	193	122,01	24,85								
Pasif Agresif	Erkek	159	11,75	4,86	0,15	350	0,879																																																																																																																																																																																
	Kadın	193	11,68	4,46				Obsesif Kompulsif	Erkek	159	14,41	4,71	1,54	350	0,124	Kadın	193	13,60	5,05	Anti Sosyal	Erkek	159	10,96	4,77	0,54	350	0,591	Kadın	193	10,68	4,86	Narsisistik	Erkek	159	10,25	4,90	0,37	350	0,714	Kadın	193	10,05	5,22	Histeriyonik	Erkek	159	8,45	5,03	-0,63	350	0,530	Kadın	193	8,81	5,62	Şizoid	Erkek	159	13,83	4,74	-0,52	350	0,605	Kadın	193	14,09	4,76	Paranoid	Erkek	159	11,85	4,82	-0,10	350	0,922	Kadın	193	11,90	5,09	Borderline	Erkek	159	9,40	4,57	0,24	350	0,807	Kadın	193	9,28	4,34	Travma Sonrası Büyüme Ölçeği	Erkek	159	59,62	17,19	-2,29	350	0,023*	Kadın	193	63,80	16,96	Benlik Algısında Değişim	Erkek	159	30,09	9,07	-2,22	350	0,027*	Kadın	193	32,18	8,53	Yaşam Felsefesinde Değişim	Erkek	159	18,07	5,46	-2,33	350	0,020*	Kadın	193	19,39	5,19	Başkalarıyla İlişkilerde Değişim	Erkek	159	11,47	5,68	-1,25	350	0,212	Kadın	193	12,23	5,78	Sosyo Kültürel Uyum Ölçeği	Erkek	159	39,21	16,15	-1,91	350	0,057	Kadın	193	42,41	15,28	Kültürleşme Stratejileri Ölçeği	Erkek	159	127,11	24,42	1,93	350	0,054	Kadın	193	122,01	24,85																				
Obsesif Kompulsif	Erkek	159	14,41	4,71	1,54	350	0,124																																																																																																																																																																																
	Kadın	193	13,60	5,05				Anti Sosyal	Erkek	159	10,96	4,77	0,54	350	0,591	Kadın	193	10,68	4,86	Narsisistik	Erkek	159	10,25	4,90	0,37	350	0,714	Kadın	193	10,05	5,22	Histeriyonik	Erkek	159	8,45	5,03	-0,63	350	0,530	Kadın	193	8,81	5,62	Şizoid	Erkek	159	13,83	4,74	-0,52	350	0,605	Kadın	193	14,09	4,76	Paranoid	Erkek	159	11,85	4,82	-0,10	350	0,922	Kadın	193	11,90	5,09	Borderline	Erkek	159	9,40	4,57	0,24	350	0,807	Kadın	193	9,28	4,34	Travma Sonrası Büyüme Ölçeği	Erkek	159	59,62	17,19	-2,29	350	0,023*	Kadın	193	63,80	16,96	Benlik Algısında Değişim	Erkek	159	30,09	9,07	-2,22	350	0,027*	Kadın	193	32,18	8,53	Yaşam Felsefesinde Değişim	Erkek	159	18,07	5,46	-2,33	350	0,020*	Kadın	193	19,39	5,19	Başkalarıyla İlişkilerde Değişim	Erkek	159	11,47	5,68	-1,25	350	0,212	Kadın	193	12,23	5,78	Sosyo Kültürel Uyum Ölçeği	Erkek	159	39,21	16,15	-1,91	350	0,057	Kadın	193	42,41	15,28	Kültürleşme Stratejileri Ölçeği	Erkek	159	127,11	24,42	1,93	350	0,054	Kadın	193	122,01	24,85																																
Anti Sosyal	Erkek	159	10,96	4,77	0,54	350	0,591																																																																																																																																																																																
	Kadın	193	10,68	4,86				Narsisistik	Erkek	159	10,25	4,90	0,37	350	0,714	Kadın	193	10,05	5,22	Histeriyonik	Erkek	159	8,45	5,03	-0,63	350	0,530	Kadın	193	8,81	5,62	Şizoid	Erkek	159	13,83	4,74	-0,52	350	0,605	Kadın	193	14,09	4,76	Paranoid	Erkek	159	11,85	4,82	-0,10	350	0,922	Kadın	193	11,90	5,09	Borderline	Erkek	159	9,40	4,57	0,24	350	0,807	Kadın	193	9,28	4,34	Travma Sonrası Büyüme Ölçeği	Erkek	159	59,62	17,19	-2,29	350	0,023*	Kadın	193	63,80	16,96	Benlik Algısında Değişim	Erkek	159	30,09	9,07	-2,22	350	0,027*	Kadın	193	32,18	8,53	Yaşam Felsefesinde Değişim	Erkek	159	18,07	5,46	-2,33	350	0,020*	Kadın	193	19,39	5,19	Başkalarıyla İlişkilerde Değişim	Erkek	159	11,47	5,68	-1,25	350	0,212	Kadın	193	12,23	5,78	Sosyo Kültürel Uyum Ölçeği	Erkek	159	39,21	16,15	-1,91	350	0,057	Kadın	193	42,41	15,28	Kültürleşme Stratejileri Ölçeği	Erkek	159	127,11	24,42	1,93	350	0,054	Kadın	193	122,01	24,85																																												
Narsisistik	Erkek	159	10,25	4,90	0,37	350	0,714																																																																																																																																																																																
	Kadın	193	10,05	5,22				Histeriyonik	Erkek	159	8,45	5,03	-0,63	350	0,530	Kadın	193	8,81	5,62	Şizoid	Erkek	159	13,83	4,74	-0,52	350	0,605	Kadın	193	14,09	4,76	Paranoid	Erkek	159	11,85	4,82	-0,10	350	0,922	Kadın	193	11,90	5,09	Borderline	Erkek	159	9,40	4,57	0,24	350	0,807	Kadın	193	9,28	4,34	Travma Sonrası Büyüme Ölçeği	Erkek	159	59,62	17,19	-2,29	350	0,023*	Kadın	193	63,80	16,96	Benlik Algısında Değişim	Erkek	159	30,09	9,07	-2,22	350	0,027*	Kadın	193	32,18	8,53	Yaşam Felsefesinde Değişim	Erkek	159	18,07	5,46	-2,33	350	0,020*	Kadın	193	19,39	5,19	Başkalarıyla İlişkilerde Değişim	Erkek	159	11,47	5,68	-1,25	350	0,212	Kadın	193	12,23	5,78	Sosyo Kültürel Uyum Ölçeği	Erkek	159	39,21	16,15	-1,91	350	0,057	Kadın	193	42,41	15,28	Kültürleşme Stratejileri Ölçeği	Erkek	159	127,11	24,42	1,93	350	0,054	Kadın	193	122,01	24,85																																																								
Histeriyonik	Erkek	159	8,45	5,03	-0,63	350	0,530																																																																																																																																																																																
	Kadın	193	8,81	5,62				Şizoid	Erkek	159	13,83	4,74	-0,52	350	0,605	Kadın	193	14,09	4,76	Paranoid	Erkek	159	11,85	4,82	-0,10	350	0,922	Kadın	193	11,90	5,09	Borderline	Erkek	159	9,40	4,57	0,24	350	0,807	Kadın	193	9,28	4,34	Travma Sonrası Büyüme Ölçeği	Erkek	159	59,62	17,19	-2,29	350	0,023*	Kadın	193	63,80	16,96	Benlik Algısında Değişim	Erkek	159	30,09	9,07	-2,22	350	0,027*	Kadın	193	32,18	8,53	Yaşam Felsefesinde Değişim	Erkek	159	18,07	5,46	-2,33	350	0,020*	Kadın	193	19,39	5,19	Başkalarıyla İlişkilerde Değişim	Erkek	159	11,47	5,68	-1,25	350	0,212	Kadın	193	12,23	5,78	Sosyo Kültürel Uyum Ölçeği	Erkek	159	39,21	16,15	-1,91	350	0,057	Kadın	193	42,41	15,28	Kültürleşme Stratejileri Ölçeği	Erkek	159	127,11	24,42	1,93	350	0,054	Kadın	193	122,01	24,85																																																																				
Şizoid	Erkek	159	13,83	4,74	-0,52	350	0,605																																																																																																																																																																																
	Kadın	193	14,09	4,76				Paranoid	Erkek	159	11,85	4,82	-0,10	350	0,922	Kadın	193	11,90	5,09	Borderline	Erkek	159	9,40	4,57	0,24	350	0,807	Kadın	193	9,28	4,34	Travma Sonrası Büyüme Ölçeği	Erkek	159	59,62	17,19	-2,29	350	0,023*	Kadın	193	63,80	16,96	Benlik Algısında Değişim	Erkek	159	30,09	9,07	-2,22	350	0,027*	Kadın	193	32,18	8,53	Yaşam Felsefesinde Değişim	Erkek	159	18,07	5,46	-2,33	350	0,020*	Kadın	193	19,39	5,19	Başkalarıyla İlişkilerde Değişim	Erkek	159	11,47	5,68	-1,25	350	0,212	Kadın	193	12,23	5,78	Sosyo Kültürel Uyum Ölçeği	Erkek	159	39,21	16,15	-1,91	350	0,057	Kadın	193	42,41	15,28	Kültürleşme Stratejileri Ölçeği	Erkek	159	127,11	24,42	1,93	350	0,054	Kadın	193	122,01	24,85																																																																																
Paranoid	Erkek	159	11,85	4,82	-0,10	350	0,922																																																																																																																																																																																
	Kadın	193	11,90	5,09				Borderline	Erkek	159	9,40	4,57	0,24	350	0,807	Kadın	193	9,28	4,34	Travma Sonrası Büyüme Ölçeği	Erkek	159	59,62	17,19	-2,29	350	0,023*	Kadın	193	63,80	16,96	Benlik Algısında Değişim	Erkek	159	30,09	9,07	-2,22	350	0,027*	Kadın	193	32,18	8,53	Yaşam Felsefesinde Değişim	Erkek	159	18,07	5,46	-2,33	350	0,020*	Kadın	193	19,39	5,19	Başkalarıyla İlişkilerde Değişim	Erkek	159	11,47	5,68	-1,25	350	0,212	Kadın	193	12,23	5,78	Sosyo Kültürel Uyum Ölçeği	Erkek	159	39,21	16,15	-1,91	350	0,057	Kadın	193	42,41	15,28	Kültürleşme Stratejileri Ölçeği	Erkek	159	127,11	24,42	1,93	350	0,054	Kadın	193	122,01	24,85																																																																																												
Borderline	Erkek	159	9,40	4,57	0,24	350	0,807																																																																																																																																																																																
	Kadın	193	9,28	4,34				Travma Sonrası Büyüme Ölçeği	Erkek	159	59,62	17,19	-2,29	350	0,023*	Kadın	193	63,80	16,96	Benlik Algısında Değişim	Erkek	159	30,09	9,07	-2,22	350	0,027*	Kadın	193	32,18	8,53	Yaşam Felsefesinde Değişim	Erkek	159	18,07	5,46	-2,33	350	0,020*	Kadın	193	19,39	5,19	Başkalarıyla İlişkilerde Değişim	Erkek	159	11,47	5,68	-1,25	350	0,212	Kadın	193	12,23	5,78	Sosyo Kültürel Uyum Ölçeği	Erkek	159	39,21	16,15	-1,91	350	0,057	Kadın	193	42,41	15,28	Kültürleşme Stratejileri Ölçeği	Erkek	159	127,11	24,42	1,93	350	0,054	Kadın	193	122,01	24,85																																																																																																								
Travma Sonrası Büyüme Ölçeği	Erkek	159	59,62	17,19	-2,29	350	0,023*																																																																																																																																																																																
	Kadın	193	63,80	16,96				Benlik Algısında Değişim	Erkek	159	30,09	9,07	-2,22	350	0,027*	Kadın	193	32,18	8,53	Yaşam Felsefesinde Değişim	Erkek	159	18,07	5,46	-2,33	350	0,020*	Kadın	193	19,39	5,19	Başkalarıyla İlişkilerde Değişim	Erkek	159	11,47	5,68	-1,25	350	0,212	Kadın	193	12,23	5,78	Sosyo Kültürel Uyum Ölçeği	Erkek	159	39,21	16,15	-1,91	350	0,057	Kadın	193	42,41	15,28	Kültürleşme Stratejileri Ölçeği	Erkek	159	127,11	24,42	1,93	350	0,054	Kadın	193	122,01	24,85																																																																																																																				
Benlik Algısında Değişim	Erkek	159	30,09	9,07	-2,22	350	0,027*																																																																																																																																																																																
	Kadın	193	32,18	8,53				Yaşam Felsefesinde Değişim	Erkek	159	18,07	5,46	-2,33	350	0,020*	Kadın	193	19,39	5,19	Başkalarıyla İlişkilerde Değişim	Erkek	159	11,47	5,68	-1,25	350	0,212	Kadın	193	12,23	5,78	Sosyo Kültürel Uyum Ölçeği	Erkek	159	39,21	16,15	-1,91	350	0,057	Kadın	193	42,41	15,28	Kültürleşme Stratejileri Ölçeği	Erkek	159	127,11	24,42	1,93	350	0,054	Kadın	193	122,01	24,85																																																																																																																																
Yaşam Felsefesinde Değişim	Erkek	159	18,07	5,46	-2,33	350	0,020*																																																																																																																																																																																
	Kadın	193	19,39	5,19				Başkalarıyla İlişkilerde Değişim	Erkek	159	11,47	5,68	-1,25	350	0,212	Kadın	193	12,23	5,78	Sosyo Kültürel Uyum Ölçeği	Erkek	159	39,21	16,15	-1,91	350	0,057	Kadın	193	42,41	15,28	Kültürleşme Stratejileri Ölçeği	Erkek	159	127,11	24,42	1,93	350	0,054	Kadın	193	122,01	24,85																																																																																																																																												
Başkalarıyla İlişkilerde Değişim	Erkek	159	11,47	5,68	-1,25	350	0,212																																																																																																																																																																																
	Kadın	193	12,23	5,78				Sosyo Kültürel Uyum Ölçeği	Erkek	159	39,21	16,15	-1,91	350	0,057	Kadın	193	42,41	15,28	Kültürleşme Stratejileri Ölçeği	Erkek	159	127,11	24,42	1,93	350	0,054	Kadın	193	122,01	24,85																																																																																																																																																								
Sosyo Kültürel Uyum Ölçeği	Erkek	159	39,21	16,15	-1,91	350	0,057																																																																																																																																																																																
	Kadın	193	42,41	15,28				Kültürleşme Stratejileri Ölçeği	Erkek	159	127,11	24,42	1,93	350	0,054	Kadın	193	122,01	24,85																																																																																																																																																																				
Kültürleşme Stratejileri Ölçeği	Erkek	159	127,11	24,42	1,93	350	0,054																																																																																																																																																																																
	Kadın	193	122,01	24,85																																																																																																																																																																																			

Tablo 3. 9 Tablo 8 in devamı

		<i>n</i>	\bar{X}	<i>Ss.</i>	<i>T</i>	<i>Sd.</i>	<i>p</i>																																																																																												
Asimilasyon	Erkek	159	30,60	8,59	1,32	350	0,187																																																																																												
	Kadın	193	29,35	8,95				Ayrışma	Erkek	159	30,35	6,54	1,36	350	0,175	Kadın	193	29,36	6,99	Bütünleşme	Erkek	159	26,35	6,58	2,61	350	0,009*	Kadın	193	24,46	6,88	Marjinalleşme	Erkek	159	39,81	9,09	1,04	350	0,301	Kadın	193	38,84	8,47	Kültürel Empati	Erkek	159	27,73	4,75	-1,21	350	0,229	Kadın	193	28,33	4,59	Esneklik	Erkek	159	27,59	4,16	-1,35	350	0,179	Kadın	193	28,18	3,98	Sosyal Girişkenlik	Erkek	159	28,41	4,74	-0,16	350	0,873	Kadın	193	28,49	5,00	Açık Görüşlülük	Erkek	159	27,96	4,51	0,47	350	0,639	Kadın	193	27,72	4,82	Duygusal Denge	Erkek	159	26,70	4,36	-0,48	350	0,635
Ayrışma	Erkek	159	30,35	6,54	1,36	350	0,175																																																																																												
	Kadın	193	29,36	6,99				Bütünleşme	Erkek	159	26,35	6,58	2,61	350	0,009*	Kadın	193	24,46	6,88	Marjinalleşme	Erkek	159	39,81	9,09	1,04	350	0,301	Kadın	193	38,84	8,47	Kültürel Empati	Erkek	159	27,73	4,75	-1,21	350	0,229	Kadın	193	28,33	4,59	Esneklik	Erkek	159	27,59	4,16	-1,35	350	0,179	Kadın	193	28,18	3,98	Sosyal Girişkenlik	Erkek	159	28,41	4,74	-0,16	350	0,873	Kadın	193	28,49	5,00	Açık Görüşlülük	Erkek	159	27,96	4,51	0,47	350	0,639	Kadın	193	27,72	4,82	Duygusal Denge	Erkek	159	26,70	4,36	-0,48	350	0,635	Kadın	193	26,93	4,59								
Bütünleşme	Erkek	159	26,35	6,58	2,61	350	0,009*																																																																																												
	Kadın	193	24,46	6,88				Marjinalleşme	Erkek	159	39,81	9,09	1,04	350	0,301	Kadın	193	38,84	8,47	Kültürel Empati	Erkek	159	27,73	4,75	-1,21	350	0,229	Kadın	193	28,33	4,59	Esneklik	Erkek	159	27,59	4,16	-1,35	350	0,179	Kadın	193	28,18	3,98	Sosyal Girişkenlik	Erkek	159	28,41	4,74	-0,16	350	0,873	Kadın	193	28,49	5,00	Açık Görüşlülük	Erkek	159	27,96	4,51	0,47	350	0,639	Kadın	193	27,72	4,82	Duygusal Denge	Erkek	159	26,70	4,36	-0,48	350	0,635	Kadın	193	26,93	4,59																				
Marjinalleşme	Erkek	159	39,81	9,09	1,04	350	0,301																																																																																												
	Kadın	193	38,84	8,47				Kültürel Empati	Erkek	159	27,73	4,75	-1,21	350	0,229	Kadın	193	28,33	4,59	Esneklik	Erkek	159	27,59	4,16	-1,35	350	0,179	Kadın	193	28,18	3,98	Sosyal Girişkenlik	Erkek	159	28,41	4,74	-0,16	350	0,873	Kadın	193	28,49	5,00	Açık Görüşlülük	Erkek	159	27,96	4,51	0,47	350	0,639	Kadın	193	27,72	4,82	Duygusal Denge	Erkek	159	26,70	4,36	-0,48	350	0,635	Kadın	193	26,93	4,59																																
Kültürel Empati	Erkek	159	27,73	4,75	-1,21	350	0,229																																																																																												
	Kadın	193	28,33	4,59				Esneklik	Erkek	159	27,59	4,16	-1,35	350	0,179	Kadın	193	28,18	3,98	Sosyal Girişkenlik	Erkek	159	28,41	4,74	-0,16	350	0,873	Kadın	193	28,49	5,00	Açık Görüşlülük	Erkek	159	27,96	4,51	0,47	350	0,639	Kadın	193	27,72	4,82	Duygusal Denge	Erkek	159	26,70	4,36	-0,48	350	0,635	Kadın	193	26,93	4,59																																												
Esneklik	Erkek	159	27,59	4,16	-1,35	350	0,179																																																																																												
	Kadın	193	28,18	3,98				Sosyal Girişkenlik	Erkek	159	28,41	4,74	-0,16	350	0,873	Kadın	193	28,49	5,00	Açık Görüşlülük	Erkek	159	27,96	4,51	0,47	350	0,639	Kadın	193	27,72	4,82	Duygusal Denge	Erkek	159	26,70	4,36	-0,48	350	0,635	Kadın	193	26,93	4,59																																																								
Sosyal Girişkenlik	Erkek	159	28,41	4,74	-0,16	350	0,873																																																																																												
	Kadın	193	28,49	5,00				Açık Görüşlülük	Erkek	159	27,96	4,51	0,47	350	0,639	Kadın	193	27,72	4,82	Duygusal Denge	Erkek	159	26,70	4,36	-0,48	350	0,635	Kadın	193	26,93	4,59																																																																				
Açık Görüşlülük	Erkek	159	27,96	4,51	0,47	350	0,639																																																																																												
	Kadın	193	27,72	4,82				Duygusal Denge	Erkek	159	26,70	4,36	-0,48	350	0,635	Kadın	193	26,93	4,59																																																																																
Duygusal Denge	Erkek	159	26,70	4,36	-0,48	350	0,635																																																																																												
	Kadın	193	26,93	4,59																																																																																															

* $p < 0,05$ Kullanılan Test: Bağımsız Örneklem T-Testi

Bulguları incelediğimizde, Travma Sonrası Büyüme Ölçeğinden ($t(350)=-2,29$; $p < 0,05$), Benlik Algısında Değişimden ($t(350)=-2,22$; $p < 0,05$), Yaşam Felsefesinde Değişimden ($t(350)=-2,33$; $p < 0,05$) elde ettikleri istatistikler cinsiyet değişkenine nazaran anlamlı bir düzeyde farklılık belirtmiştir. Ortalama değerlerinin karşılaştırıldığımızda ise erkeklerin kadınların göre daha düşük puan aldığı tespit edilmiştir.

Bütünleşmeden ($t(350)=2,61$; $p < 0,05$) aldıkları puanlar cinsiyet değişkenine göre anlamlı seviyede farklılık göstermektedir. Ortalamalar karşılaştırıldığında erkeklerin, kadınlara göre daha yüksek puan aldığı görülmektedir.

Çekingen, Bağımlı, Pasif Agresif, Obsesif Kompulsif, Anti Sosyal, Narsisistik, Histeriyonik, Şizoid, Paranoid, Borderline, Başkalarıyla İlişkilerde Değişim, Sosyo Kültürel Uyum Ölçeği, Kültürleşme Stratejileri Ölçeği, Asimilasyon, Ayrışma, Marjinalleşme, Kültürel Empati, Esneklik, Sosyal Girişkenlik, Açık Görüşlülük, Duygusal Denge cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p > 0,05$).

3.2 SKU Ölçeği, Kişilik İnanç Ölçeği ve TSB Ölçeği Arasındaki İlişkilere Ait Bulgular

Tablo 3.10’da sırasıyla Çekingenlik ve SKU ölçeği puanlarının arasında orta derece pozitif ilişki ($r=0,366$; $p<0,010$); Bağımlılık ile SKU ölçeği puanlarının arasında orta derece pozitif ilişki ($r=0,420$; $p<0,010$); Pasif Agresif ile SKU ölçeği puanlarının arasında orta derece pozitif ilişki ($r=0,336$; $p<0,010$); Obsesif Kompulsiflik derecesi ile SKU ölçeği puanlarının arasında orta seviye pozitif ilişki ($r=0,306$; $p<0,010$); Anti Sosyal ile SKU ölçeği puanlarının arasında orta seviye pozitif ilişki ($r=0,392$; $p<0,010$); Narsisistik derecesi ile SKU ölçeği puanlarının arasında orta seviye pozitif ilişki ($r=0,350$; $p<0,010$); Histeriyonik ile SKU ölçeği puanlarının arasında orta seviye pozitif ilişki ($r=0,387$; $p<0,010$); Şizoid ile SKU ölçeği puanlarının arasında orta seviye pozitif ilişki ($r=0,321$; $p<0,010$), Paranoid ile SKU ölçeği puanlarının arasında orta seviye pozitif ilişki ($r=0,365$; $p<0,010$) ve aynı zamanda Borderline ile SKU ölçeği puanlarının arasında orta seviyede pozitif bir ilişki tespit edilmiştir ($r=0,382$; $p<0,010$).

Tablo 3. 10 SKU Ölçeği puanları ile KIÖ ve alt ölçek puanları Arasındaki İlişkinin İncelenmesine Ait Bulgular

	SKU Ölçeği
Çekingen	0,366**
Bağımlı	0,420**
Pasif Agresif	0,336**
Obsesif Kompulsif	0,306**
Anti Sosyal	0,392**
Narsisistik	0,350**
Histeriyonik	0,387**
Şizoid	0,321**
Paranoid	0,365**
Borderline	0,382**

** $p<0,0100$. * $p<0,050$ Kullanılan test: Pearson Korelasyon Testi

Ayrıca bulgulara göre, Çekingenlik ile TSB, SKU ölçeği ($r=-0,373$; $p<0,010$), Benlik Algısında Değişim SKU ölçeği ($r=-0,351$; $p<0,010$), Yaşam Felsefesinde Değişim SKU ölçeği ($r=-0,272$; $p<0,010$) ve Başkalarıyla İlişkilerde Değişim ($r=-0,323$; $p<0,010$) puanlarının arasında sırasıyla orta seviye negatif, orta seviyede negatif, zayıf seviye negatif ve orta seviye negatif ilişkiler tespit edilmiştir.

Bağımlı puanı ile TSB ölçeği ($r=-0,314$; $p<0,010$), Benlik Algısında Değişim ($r=-0,300$; $p<0,010$), Yaşam Felsefesinde Değişim ($r=-0,269$; $p<0,010$) ve Başkalarıyla

İlişkilerde Değişim ($r=-0,226$; $p<0,010$) puanlarının arasında sırasıyla orta seviye negatif, orta seviye negatif, zayıf seviye negatif ve zayıf seviye negatif ilişkiler tespit edilmiştir.

Pasif Agresiflik ile TSB ölçeği ($r=-0,255$; $p<0,010$), Benlik Algısında Değişim ($r=-0,237$; $p<0,010$), Yaşam Felsefesinde Değişim ($r=-0,230$; $p<0,010$) ve Başkalarıyla İlişkilerde Değişim ($r=-0,184$; $p<0,010$) puanlarının arasında sırasıyla zayıf seviye negatif, zayıf seviye negatif, zayıf seviye negatif ve zayıf seviye negatif ilişkiler tespit edilmiştir.

Obsesif Kompulsif ile TSB ölçeği ($r=-0,289$; $p<0,010$), Benlik Algısında Değişim ($r=-0,260$; $p<0,010$), Yaşam Felsefesinde Değişim ($r=-0,302$; $p<0,010$) ve Başkalarıyla İlişkilerde Değişim ($r=-0,184$; $p<0,010$) puanları arasında sırasıyla zayıf seviye negatif, zayıf seviye negatif, orta seviye negatif ve zayıf seviye negatif ilişkiler bulunmuştur.

Anti Sosyal ile TSB Ölçeği ($r=-0,203$; $p<0,010$), Benlik Algısında Değişim ($r=-0,182$; $p<0,010$), Yaşam Felsefesinde Değişim ($r=-0,184$; $p<0,010$) ve Başkalarıyla İlişkilerde Değişim ($r=-0,155$; $p<0,010$) puanlarının arasında zayıf seviye negatif ilişkiler bulunmuştur.

Narsisistik ile TSB Ölçeği ($r=-0,262$; $p<0,010$), Benlik Algısında Değişim ($r=-0,236$; $p<0,010$), Yaşam Felsefesinde Değişim ($r=-0,242$; $p<0,010$) ve Başkalarıyla İlişkilerde Değişim ($r=-0,197$; $p<0,010$) puanlarının arasında sırasıyla zayıf seviye negatif, zayıf seviye negatif, zayıf seviye negatif ve zayıf seviye negatif ilişkiler vardır.

Histeriyonik ile TSB Ölçeği ($r=-0,185$; $p<0,010$), Benlik Algısında Değişim ($r=-0,153$; $p<0,010$), Yaşam Felsefesinde Değişim ($r=-0,196$; $p<0,010$) ve Başkalarıyla İlişkilerde Değişim ($r=-0,135$; $p<0,010$) puanlarının arasında zayıf seviye negatif ilişkiler vardır.

Şizoid ile TSB Ölçeği ($r=-0,304$; $p<0,010$), Benlik Algısında Değişim ($r=-0,282$; $p<0,010$), Yaşam Felsefesinde Değişim ($r=-0,220$; $p<0,010$) ve Başkalarıyla İlişkilerde Değişim ($r=-0,269$; $p<0,010$) puanlarının arasında sırasıyla orta seviye negatif, zayıf seviye negatif, zayıf seviye negatif ve zayıf seviye negatif ilişki tespit edilmiştir.

Paranoid ile TSB Ölçeği ($r=-0,292$; $p<0,010$), Benlik Algısında Değişim ($r=-0,275$; $p<0,010$), Yaşam Felsefesinde Değişim ($r=0,234$; $p<0,010$) ve Başkalarıyla İlişkilerde Değişim ($r=-0,233$; $p<0,010$) puanlarının arasında zayıf seviye negatif ilişki bulunmuştur.

Borderline ile TSB Ölçeği ($r=-0,358$; $p<0,010$), Benlik Algısında Değişim ($r=-0,331$; $p<0,010$), Yaşam Felsefesinde Değişim ($r=-0,296$; $p<0,010$) ve Başkalarıyla İlişkilerde Değişim ($r=-0,286$; $p<0,010$) puanlarının arasında sırasıyla orta seviye negatif, orta seviye negatif, zayıf seviye negatif ve zayıf seviye negatif ilişki vardır.

Ayrıca Tablo 3.11'e göre SKU Ölçeği ile TSB Ölçeği ($r=-0,291$; $p<0,010$), Benlik Algısında Değişim ($r=-0,257$; $p<0,010$), Yaşam Felsefesinde Değişim ($r=-0,219$; $p<0,010$) ve Başkalarıyla İlişkilerde Değişim ($r=-0,272$; $p<0,010$) puanlarının arasında zayıf seviye negatif ilişki vardır.

Tablo 3. 11 SKU Ölçeği puanları ile TSB Ölçeği ve alt ölçek puanları Arasındaki İlişkinin İncelenmesine Ait Bulgular

TSB	SKU Ölçeği
TSB Ölçeği	-0,291**
Benlik Algısında Değişim	-0,257**
Yaşam Felsefesinde Değişim	-0,219**
Başkalarıyla İlişkilerde Değişim	-0,272**

** $p<0,0100$; * $p<0,050$ Kullanılan test: Pearson Korelasyon Testi

Bu doğrultuda Tablo 3.12 ve 3.13 te araştırmanın hipotezleri üzerine kurulu aracı değişken etkisinin incelenmesi ve değişkenler arasındaki aracılık puanları verilmiştir.

Tablo 3. 12 SKU Ölçeği KiÖ ve TSB Ölçeğine İlişkin Aracı Değişken Analizleri Özet Tablosu

Yordayıcı Değişken (KiÖ)	Aracı Değişken (SKU Ölçeği)	Yordanan Değişken (TSB Ölçeği)
Çekingen	SKU Ölçeği (Kısmi)	TSB Ölçeği
Bağımlı	SKU Ölçeği (Kısmi)	TSB Ölçeği
Pasif Agresif	SKU Ölçeği (Kısmi)	TSB Ölçeği
Obsesif Kompulsif	SKU Ölçeği (Kısmi)	TSB Ölçeği
Narsisistik	SKU Ölçeği (Kısmi)	TSB Ölçeği
Şizoid	SKU Ölçeği (Kısmi)	TSB Ölçeği
Paranoid	SKU Ölçeği (Kısmi)	TSB Ölçeği
Borderline	SKU Ölçeği (Kısmi)	TSB Ölçeği

Tablo 3. 13 Aracılık puanları

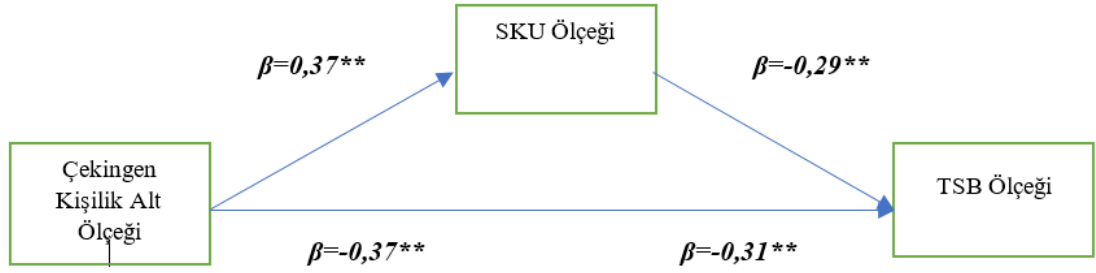
R ²	Çekingen	Bağımlı	Pasif Agresif	Obsesif Kompulsif	Anti Sosyal	Narsistik	Histeriyonik	Şizoid	Paranoid	Borderline
KİÖ	0,14	0,10	0,07	0,08	Yok	0,07	Yok	0,09	0,09	0,12
SKU	0,16	0,12	0,11	0,12	Yok	0,11	Yok	0,13	0,12	0,15
Değişim	0,02	0,02	0,04	0,04	Yok	0,04	Yok	0,04	0,03	0,03

Tablo 3.14'ün sonuçlarına göre ilk modelde çekingen kişilik alt ölçeğinin TSB ölçeği puanındaki varyansın %14'ünü açıkladığı görülmüştür. Modele ikinci aşamada SKU bağımsız değişkeni katılmıştır. SKU ölçeği bağımsız değişkeninin TSB bağımlı değişken puanındaki varyansın %2'sini açıkladığı görülmüştür. SKU ölçeği ve çekingen kişilik alt ölçeği bağımsız değişkenleri TSB ölçeği puanındaki varyansın %16'sını açıkladıkları gözlenmiştir. İkinci aşamada SKU ölçeği değişkeninin eklenmesiyle çekingen kişilik alt ölçeği değişkeninin beta değeri -0,37'den -0,31'e düşmüştür. Beta değerindeki bu fark direkt olmayan toplam etkinin alt ve üst sınır değerleri sıfırı içermediği için anlamlı bulunmuştur. Bu sonuca göre kısmi aracılığın olduğu tespit edilmiştir (Şekil 3.1).

Tablo 3. 14 Çekingen Kişiliğin TSB Ölçeği Puanını Yordamasında SKU'nun Aracı Rolüne İlişkin Sonuçlar

Model		R	R ²	B	SH	β	T	P	Alt Sınır	Üst Sınır
1	(Sabit)	0,37	0,14	78,86	2,41		32,77	< 0,000**	74,12	83,59
	Çekingen			-1,42	0,19	-0,37	-7,53	< 0,000**	-1,80	-1,05
2	(Sabit)	0,41	0,16	83,88	2,79		30,05	< 0,000**	78,39	89,37
	Çekingen			-1,17	0,20	-0,31	-5,86	< 0,000**	-1,57	-0,78
	SKU Ölçeği			-0,20	0,06	-0,18	-3,41	< 0,000**	-0,31	-0,08
	Direkt			-0,25	0,11				-0,50	-0,07
	Olmayan									
	Toplam Etki (Aracı)									

* $p < 0,050$; ** $p < 0,0100$ Kullanılan test: Hiyerarşik Regresyon Analizi

* $p < 0,050$; ** $p < 0,0100$

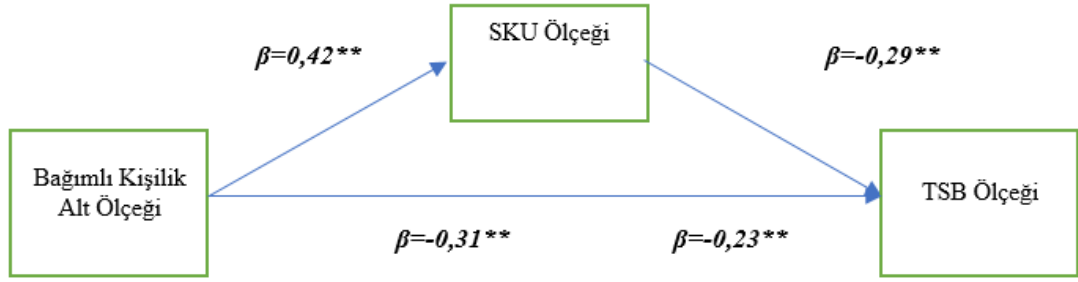
Sekil 3. 1 Çekingen Kişilik Alt Ölçeğinin TSB Ölçeği Puanını Yordamasında SKU'nun Aracı Rolüne İlişkin Beta Katsayıları

Tablo 3.15'in sonuçlarına göre ilk modelde bağımlı kişilik alt ölçeğinin TSB ölçeği puanındaki varyansın %10'unu açıkladığı görülmüştür. Modele ikinci aşamada SKU bağımsız değişkeni katılmıştır. SKU ölçeği bağımsız değişkeninin TSB bağımlı değişken puanındaki varyansın %2'sini açıkladığı görülmüştür. SKU ölçeği ve bağımlı kişilik alt ölçeği bağımsız değişkenleri TSB ölçeği puanındaki varyansın %12'sini açıkladıkları gözlenmiştir. İkinci aşamada SKU ölçeği değişkeninin eklenmesiyle bağımlı kişilik alt ölçeği değişkeninin beta değeri -0,31'den -0,23'e düşmüştür. Beta değerindeki bu fark direkt olmayan toplam etkinin alt ve üst sınır değerleri sıfırı içermediği için anlamlı bulunmuştur. Bu sonuca göre kısmi aracılığın olduğu tespit edilmiştir (Şekil 3.2).

Tablo 3. 15 Bağımlı Kişiliğin TSB Ölçeği Puanını Yordamasında SKU Ölçeğinin Aracı Rolüne İlişkin Sonuçlar

Model	R	R ²	B	SH	β	T	P	Alt Sınır	Üst Sınır
(Sabit)	0,31	0,10	71,58	1,79		40,01	< 0,000**	68,06	75,10
1 Bağımlı			-1,12	0,18	-0,31	-6,18	< 0,000**	-1,48	-0,77
(Sabit)	0,36	0,12	77,73	2,48		31,34	< 0,000**	72,85	82,61
Bağımlı			-0,83	0,20	-0,23	-4,22	< 0,000**	-1,22	-0,44
2 SKU Ölçeği			-0,21	0,06	-0,19	-3,52	< 0,000**	-0,33	-0,09
Direkt									
Olmayan									
Toplam Etki (Aracı)			-0,29	0,13				-0,57	-0,08

* $p < 0,050$; ** $p < 0,0100$ Kullanılan test: Hiyerarşik Regresyon Analizi

* $p < 0,050$; ** $p < 0,0100$

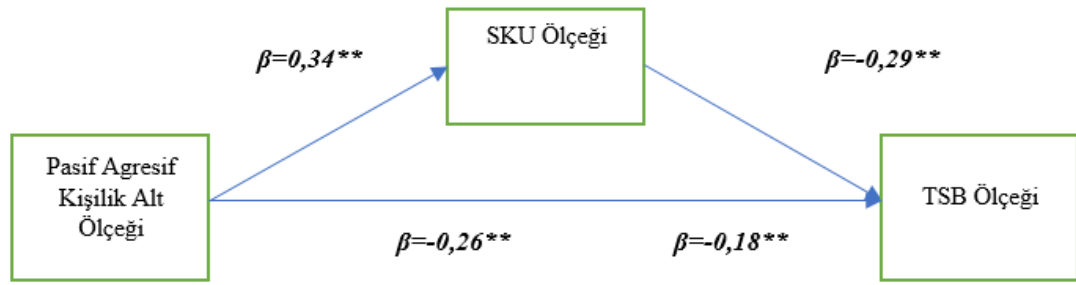
Sekil 3. 2 Bağımlı Kişiliğin TSB Ölçeği Puanını Yordamasında SKU Ölçeğinin Aracı Rolüne İlişkin Beta Katsayıları

Tablo 3.16'nın sonuçlarına göre ilk modelde pasif agresif kişilik alt ölçeğinin TSB ölçeği puanındaki varyansın %7'sini açıkladığı görülmüştür. Modele ikinci aşamada SKU bağımsız değişken katılmıştır. SKU ölçeği bağımsız değişkeninin TSB bağımlı değişken puanındaki varyansın %4'ünü açıkladığı görülmüştür. SKU ölçeği ve pasif agresif kişilik alt ölçeği bağımsız değişkenleri TSB ölçeği puanındaki varyansın %11'ini açıkladıkları gözlenmiştir. İkinci aşamada SKU ölçeği değişkeninin eklenmesiyle pasif agresif alt ölçeği değişkeninin beta değeri -0,26'dan -0,18'e düşmüştür. Beta değerindeki bu fark direkt olmayan toplam etkinin alt ve üst sınır değerleri sıfırı içermediği için anlamlı bulunmuştur. Bu sonuca göre kısmi aracılığın olduğu tespit edilmiştir (Şekil 3.3).

Tablo 3. 16 Pasif Agresif Kişiliğin TSB Ölçeği Puanını Yordamasında SKU Ölçeğinin Aracı Rolüne İlişkin Sonuçlar

Model	R	R ²	B	SH	β	T	P	Alt Sınır	Üst Sınır
(Sabit)	0,26	0,07	72,96	2,41		30,31	< 0,000**	68,23	77, 70
1 Pasif Agresif			-0,94	0,19	-0,26	-4,93	< 0,000**	-1,32	-0,57
(Sabit)	0,34	0,11	79,95	2,85		28,06	< 0,000**	74,34	85,55
1 Pasif Agresif			-0,65	0,20	-0,18	-3,31	0,010**	-1,04	-0,27
2 SKU Ölçeği			-0,25	0,06	-0,23	-4,33	< 0,000**	-0,37	-0,14
Direkt Olmayan Toplam Etki (Aracı)			-0,29	0,11				-0,51	-0,12

* $p < 0,050$; ** $p < 0,0100$ Kullanılan test: Hiyerarşik Regresyon Analizi

* $p < 0,050$; ** $p < 0,0100$

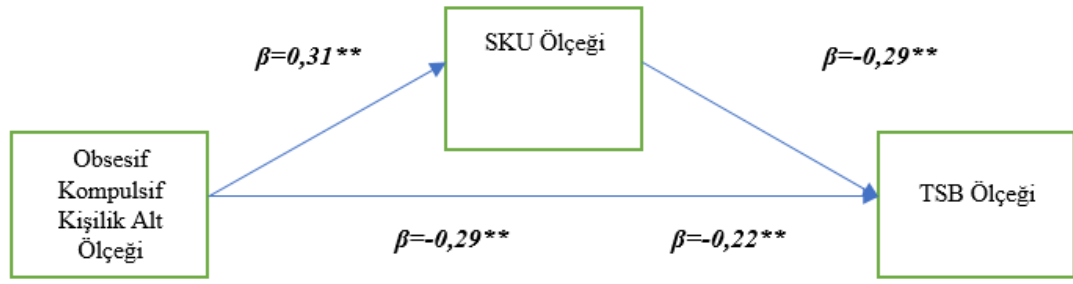
Şekil 3. 3 Pasif Agresif Kişiliğin TSB Ölçeği Puanını Yordamasında SKU Ölçeğinin Aracı Rolüne İlişkin Beta Katsayıları

Tablo 3.17'nin sonuçlarına göre ilk modelde Obsesif kompulsif kişilik alt ölçeğinin TSB ölçeği puanındaki varyansın %8'ini açıkladığı görülmüştür. Modele ikinci aşamada SKU bağımsız değişkeni katılmıştır. SKU ölçeği bağımsız değişkeninin TSB bağımlı değişken puanındaki varyansın %4'ünü açıkladığı görülmüştür. SKU ölçeği ve obsesif kompulsif kişilik alt ölçeği bağımsız değişkenleri TSB ölçeği puanındaki varyansın %12'sini açıkladıkları gözlenmiştir. İkinci aşamada SKU ölçeği değişkeninin eklenmesiyle obsesif kompulsif alt ölçeği değişkeninin beta değeri -0,29'dan -0,22'ye düşmüştür. Beta değerindeki bu fark direkt olmayan toplam etkinin alt ve üst sınır değerleri sıfırı içermediği için anlamlı bulunmuştur. Bu sonuca göre kısmi aracılığın olduğu tespit edilmiştir (Şekil 3.4).

Tablo 3. 17 Obsesif Kompulsif Kişiliğin TSB Ölçeği Puanını Yordamasında SKU Ölçeğinin Aracı Rolüne İlişkin Sonuçlar

Model	R	R ²	B	SH	β	T	P	Alt Sınır	Üst Sınır
1	(Sabit)	0,29	0,08	76,06	2,65	28,71	< 0,000**	70,85	81,27
	Obsesif Kompulsif		-1,01	0,18	-0,29	-5,66	< 0,000**	-1,36	-0,66
2	(Sabit)	0,36	0,12	82,72	3,02	27,39	< 0,000**	76,78	88,66
	Obsesif Kompulsif		-0,77	0,18	-0,22	-4,21	< 0,000**	-1,13	-0,41
	SKU Ölçeği		-0,24	0,06	-0,22	-4,27	< 0,000**	-0,36	-0,13
	Direkt Olmayan Toplam Etki (Aracı)		-0,24	0,10				-0,47	-0,08

* $p < 0,050$; ** $p < 0,0100$ Kullanılan test: Hiyerarşik Regresyon Analizi

* $p < 0,050$; ** $p < 0,0100$

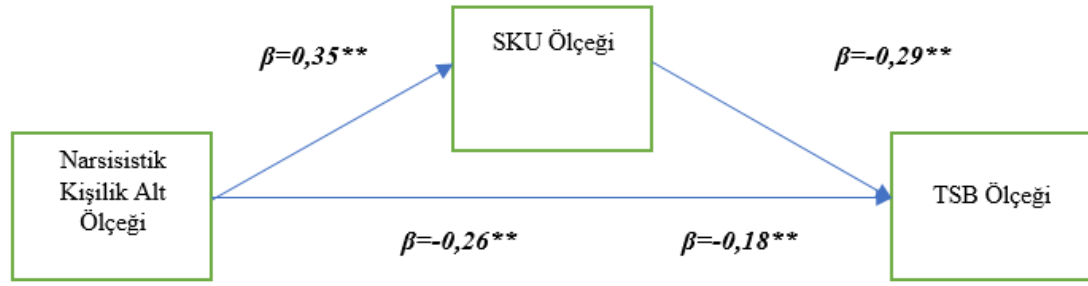
Sekil 3. 4 Obsesif Kompulsif Kişiliğin TSB Ölçeği Puanını Yordamasında SKU Ölçeğinin Aracı Rolüne İlişkin Beta Katsayıları

Tablo 3.18'in sonuçlarına göre ilk modelde Narsisistik kişilik alt ölçeğinin TSB ölçeği puanındaki varyansın %7'sini açıkladığı görülmüştür. Modele ikinci aşamada narsisistik kişilik bağımsız değişkeni katılmıştır. SKU ölçeği bağımsız değişkeninin TSB bağımlı değişken puanındaki varyansın %4'ünü açıkladığı görülmüştür. SKU ölçeği ve narsisistik kişilik alt ölçeği bağımsız değişkenleri TSB ölçeği puanındaki varyansın %11'sini açıkladıkları gözlenmiştir. İkinci aşamada SKU ölçeği değişkeninin eklenmesiyle narsisistik kişilik alt ölçeği değişkeninin beta değeri -0,29'dan -0,23'e düşmüştür. Beta değerindeki bu fark direkt olmayan toplam etkinin alt ve üst sınır değerleri sıfırı içermediği için anlamlı bulunmuştur. Bu sonuca göre kısmi aracılığın olduğu tespit edilmiştir (Şekil 3.5).

Tablo 3. 18 Narsisistik Kişiliğin TSB Ölçeği Puanını Yordamasında SKU Ölçeğinin Aracı Rolüne İlişkin Sonuçlar

Model	R	R ²	B	SH	β	T	P	Alt Sınır	Üst Sınır
(Sabit)	0,26	0,07	70,92	1,98		35,86	< 0,000**	67,03	74,81
1 Narsisistik			-0,89	0,17	-0,26	-5,09	< 0,000**	-1,23	-0,54
(Sabit)	0,34	0,11	78,35	2,61		30,00	< 0,000**	73,22	83,49
Narsisistik			-0,62	0,18	-0,18	-3,40	< 0,000**	-0,98	-0,26
2 SKU Ölçeği			-0,25	0,06	-0,23	-4,23	< 0,000**	-0,36	-0,13
Direkt Olmayan Toplam Etki (Aracı)			-0,27	0,11				-0,51	-0,10

* $p < 0,050$; ** $p < 0,0100$ Kullanılan test: Hiyerarşik Regresyon Analizi

* $p < 0,050$; ** $p < 0,0100$

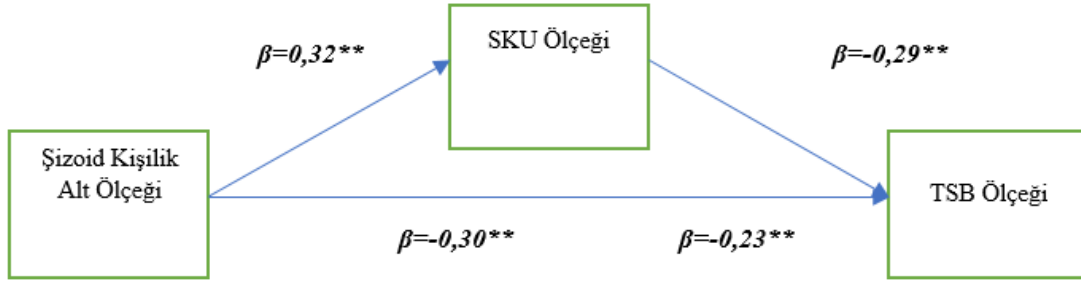
Sekil 3. 5 Narsistik Kişiliğin TSB Ölçeği Puanını Yordamasında SKU Ölçeğinin Aracı Rolüne İlişkin Beta Katsayıları

Tablo 3.19'un sonuçlarına göre ilk modelde Şizoid kişilik alt ölçeğinin TSB ölçeği puanındaki varyansın %9'unu açıkladığı görülmüştür. Modele ikinci aşamada SKU bağımsız değişkeni katılmıştır. SKU ölçeği bağımsız değişkeninin TSB bağımlı değişken puanındaki varyansın %4'ünü açıkladığı görülmüştür. SKU ölçeği ve şizoid kişilik alt ölçeği bağımsız değişkenleri TSB ölçeği puanındaki varyansın %13'ünü açıkladıkları gözlenmiştir. İkinci aşamada SKU ölçeği değişkeninin eklenmesiyle şizoid kişilik alt ölçeği değişkeninin beta değeri -0,30'dan -0,23'e düşmüştür. Beta değerindeki bu fark direkt olmayan toplam etkinin alt ve üst sınır değerleri sıfırı içermediği için anlamlı bulunmuştur. Bu sonuca göre kısmi aracılığın olduğu tespit edilmiştir (Şekil 3.6).

Tablo 3. 19 Şizoid Kişiliğin TSB Ölçeği Puanını Yordamasında SKU Ölçeğinin Aracı Rolüne İlişkin Sonuçlar

Model	R	R ²	B	SH	β	T	P	Alt Sınır	Üst Sınır
(Sabit)	0,30	0,09	77,26	2,72		28,42	< 0,000**	71,91	82,61
1 Şizoid			-1,10	0,18	-0,30	-5,96	< 0,000**	-1,46	-0,74
(Sabit)	0,37	0,13	83,42	3,05		27,34	< 0,000**	77,42	89,42
Şizoid			-0,85	0,19	-0,23	-4,45	< 0,000**	-1,22	-0,47
2 SKU Ölçeği			-0,24	0,06	-0,22	-4,12	< 0,000**	-0,35	-0,12
Direkt			-0,25	0,10				-0,46	-0,09
Olmayan									
Toplam Etki (Aracı)									

* $p < 0,050$; ** $p < 0,0100$ Kullanılan test: Hiyerarşik Regresyon Analizi

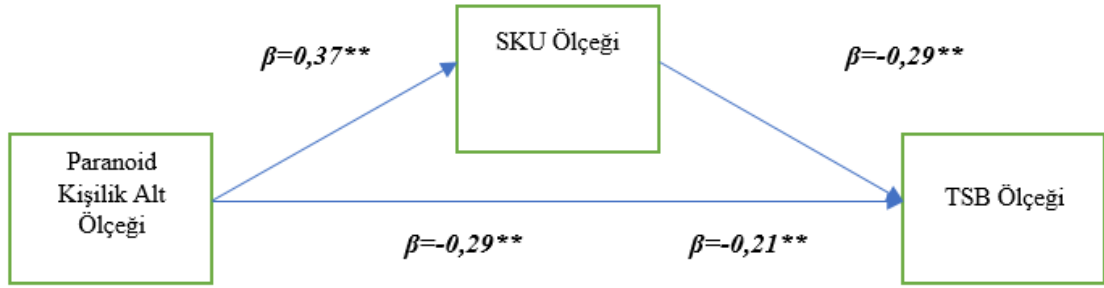
Şekil 3. 6 Şizoid Kişiliğin TSB Ölçeği Puanını Yordamasında SKU Ölçeğinin Aracı Rolüne İlişkin Beta Katsayıları

Bulguları kontrol ettiğimizde (Tablo 3.20), ilk modelde Paranoid kişilik alt ölçeğinin TSB ölçeği puanındaki varyansın %9'unu açıkladığı görülmüştür. Modele ikinci aşamada SKU bağımsız değişkeni katılmıştır. SKU ölçeği bağımsız değişkeninin TSB bağımlı değişken puanındaki varyansın %3'ünü açıkladığı görülmüştür. SKU ölçeği ve paranoid kişilik alt ölçeği bağımsız değişkenleri TSB ölçeği puanındaki varyansın %12'sini açıkladıkları gözlenmiştir. İkinci aşamada SKU ölçeği değişkeninin eklenmesiyle paranoid kişilik alt ölçeği değişkeninin beta değeri -0,29'dan -0,21'e düşmüştür. Beta değerindeki bu fark direkt olmayan toplam etkinin alt ve üst sınır değerleri sıfırı içermediği için anlamlı bulunmuştur. Bu sonuca göre kısmi aracılığın olduğu tespit edilmiştir (Şekil 3.7).

Tablo 3. 20 Paranoid Kişiliğin TSB Ölçeği Puanını Yordamasında SKU Ölçeğinin Aracı Rolüne İlişkin Sonuçlar

Model	R	R ²	B	SH	β	T	P	Alt Sınır	Üst Sınır
(Sabit)	0,29	0,09	73,91	2,27		32,49	< 0,000**	69,44	78,39
1 Paranoid			-1,01	0,18	-0,29	-5,71	< 0,000**	-1,36	-0,66
(Sabit)	0,35	0,12	80,24	2,74		29,27	< 0,000**	74,85	85,63
Paranoid			-0,74	0,19	-0,21	-3,98	< 0,000**	-1,11	-0,38
2 SKU Ölçeği			-0,23	0,06	-0,21	-3,96	< 0,000**	-0,35	-0,12
Direkt Olmayan Toplam Etki (Aracı)			-0,27	0,11				-0,52	-0,09

* $p < 0,050$; ** $p < 0,0100$ Kullanılan test: Hiyerarşik Regresyon Analizi

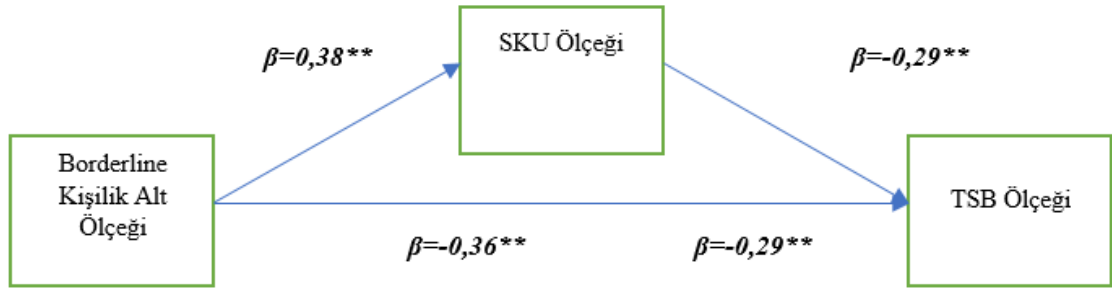
Şekil 3. 7 Paranoid Kişiliğin TSB Ölçeği Puanını Yordamasında SKU Ölçeğinin Aracı Rolüne İlişkin Beta Katsayıları

Tablo 3.21'in sonuçlarına göre ilk modelde Borderline kişilik alt ölçeğinin TSB ölçeği puanındaki varyansın %12'sini açıkladığı görülmüştür. Modele ikinci aşamada SKU bağımsız değişkeni katılmıştır. SKU ölçeği bağımsız değişkeninin TSB bağımlı değişken puanındaki varyansın %3'ünü açıkladığı görülmüştür. SKU ölçeği ve borderline kişilik alt ölçeği bağımsız değişkenleri TSB ölçeği puanındaki varyansın %15'ini açıkladıkları gözlenmiştir. İkinci aşamada SKU ölçeği değişkeninin eklenmesiyle borderline kişilik alt ölçeği değişkeninin beta değeri -0,36'dan -0,29'a düşmüştür. Beta değerindeki bu fark direkt olmayan toplam etkinin alt ve üst sınır değerleri sıfırı içermediği için anlamlı bulunmuştur. Bu sonuca göre kısmi aracılığın olduğu tespit edilmiştir (Şekil 3.8).

Tablo 3. 21 Borderline Kişiliğin TSB Ölçeği Puanını Yordamasında SKU Ölçeğinin Aracı Rolüne İlişkin Sonuçlar

Model	R	R ²	B	SH	β	t	P	Alt Sınır	Üst Sınır
(Sabit)	0,36	0,12	74,83	1,99		37,53	< 0,000**	70,91	78,75
1 Borderline			-1,38	0,19	-0,36	-7,17	< 0,000**	-1,76	-1,00
(Sabit)	0,40	0,15	80,42	2,56		31,40	< 0,000**	75,38	85,46
Borderline			-1,12	0,21	-0,29	-5,42	< 0,000**	-1,52	-0,71
2 SKU Ölçeği			-0,20	0,06	-0,18	-3,40	0,010**	-0,31	-0,08
Direkt			-0,27	0,12				-0,54	-0,07
Olmayan Toplam Etki (Aracı)									

* $p < 0,050$; ** $p < 0,0100$ Kullanılan test: Hiyerarşik Regresyon Analizi

Şekil 3. 8 Borderline Kişiliğin TSB Ölçeği Puanını Yordamasında SKU Ölçeğinin Aracı Rolüne İlişkin Beta Katsayıları

3.3 SKU Ölçeği, Çok Kültürlü Kişilik Ölçeği ve Kültürleşme Stratejileri Ölçeği Arasındaki İlişkilere Ait Bulgular

Bulguları kontrol ettiğimizde (Tablo 3.22), SKU Ölçeği ile Kültürel Empati ($r=-0,249$; $p<0,010$), Esneklik ($r=-0,215$; $p<0,010$), Sosyal Girişkenlik ($r=-0,310$; $p<0,010$), Açık Görüşlülük ($r=-0,278$; $p<0,010$) ve Duygusal Denge ($r=-0,281$; $p<0,010$) puanlarının arasında sırasıyla zayıf seviye negatif, zayıf seviye negatif, orta seviye negatif, zayıf seviye negatif ve zayıf seviye negatif ilişkiler bulunmuştur.

Tablo 3. 22 SKU Ölçeği puanları ile ÇKKÖ ve alt ölçek puanları Arasındaki İlişkinin İncelenmesine Ait Bulgular

	SKU Ölçeği
Kültürel Empati	-0,249**
Esneklik	-0,215**
Sosyal Girişkenlik	-0,310**
Açık Görüşlülük	-0,278**
Duygusal Denge	-0,281**

Tablo 3.23 un sonuçlarına göre SKU ve KSÖ ölçeklerinin ($r=-0,399$; $p<0,010$), Asimilasyon ($r=-0,285$; $p<0,010$), Ayrışma ($r=-0,329$; $p<0,010$), Bütünleşme ($r=-0,274$; $p<0,010$) ve Marjinalleşme ($r=-0,373$; $p<0,010$) puanlarının arasında sırasıyla orta seviye negatif, zayıf seviye negatif, orta seviye negatif, zayıf seviye negatif ve orta seviye negatif ilişkiler bulunmuştur.

Tablo 3. 23 SKU Ölçeği puanları ile KSÖ Ölçeği ve alt ölçek puanları Arasındaki İlişkinin İncelenmesine Ait Bulgular

	SKU Ölçeği
KSÖ Ölçeği	-0,399**
Asimilasyon	-0,285**
Ayrışma	-0,329**
Bütünleşme	-0,274**
Marjinalleşme	-0,373**

Tablo 3.24'ün sonuçlarına göre KSÖ Ölçeği ve Kültürel Empati ($r=0,356$; $p<0,010$), Esneklik ($r=0,290$; $p<0,010$), Sosyal Girişkenlik ($r=0,336$; $p<0,010$), Açık Görüşlülük ($r=0,328$; $p<0,010$) ve Duygusal Denge ($r=0,376$; $p<0,010$) puanlarının arasında sırasıyla orta seviye pozitif, zayıf seviye pozitif, orta seviye pozitif, orta seviye pozitif ilişki ve orta seviye pozitif ilişkiler vardır.

Tablo 3. 24 ÇKKÖ ve alt ölçekleri puanları ile KSÖ Ölçeği ve alt ölçek puanları Arasındaki İlişkinin İncelenmesine Ait Bulgular

	Kültürel Empati	Esneklik	Sosyal Girişkenlik	Açık Görüşlülük	Duygusal Denge
KSÖ Ölçeği	0,356**	0,290**	0,336**	0,328**	0,376**
Asimilasyon	0,239**	0,181**	0,237**	0,246**	0,283**
Ayrışma	0,277**	0,238**	0,222**	0,258**	0,322**
Bütünleşme	0,332**	0,213**	0,257**	0,215**	0,292**
Marjinalleşme	0,293**	0,288**	0,338**	0,313**	0,303**

** $p<0,0100$. * $p<0,050$ Kullanılan test: Pearson Korelasyon Testi

Asimilasyon ve Kültürel Empati ($r=0,239$; $p<0,010$), Esneklik ($r=0,181$; $p<0,010$), Sosyal Girişkenlik ($r=0,237$; $p<0,010$), Açık Görüşlülük ($r=0,246$; $p<0,010$) ve Duygusal Denge ($r=0,283$; $p<0,010$) puanlarının arasında zayıf seviye pozitif ilişkiler vardır.

Ayrışma ve Kültürel Empati ($r=0,277$; $p<0,010$), Esneklik ($r=0,238$; $p<0,010$), Sosyal Girişkenlik ($r=0,222$; $p<0,010$), Açık Görüşlülük ($r=0,258$; $p<0,010$) ve Duygusal Denge ($r=0,322$; $p<0,010$) puanlarının arasında sırasıyla zayıf seviye pozitif, zayıf seviye pozitif, zayıf seviye pozitif, zayıf seviye pozitif ve orta seviye pozitif ilişki vardır.

Bütünleşme ve Kültürel Empati ($r=0,332$; $p<0,010$), Esneklik ($r=0,213$; $p<0,010$), Sosyal Girişkenlik ($r=0,257$; $p<0,010$), Açık Görüşlülük ($r=0,215$; $p<0,010$) ve Duygusal Denge ($r=0,292$; $p<0,010$) puanlarının arasında sırasıyla orta seviyede pozitif, zayıf

seviye pozitif, zayıf seviye pozitif, zayıf seviye pozitif ve zayıf seviye pozitif ilişkiler vardır.

Marjinalleşme ve Kültürel Empati ($r=0,293$; $p<0,010$), Esneklik ($r=0,288$; $p<0,010$), Sosyal Girişkenlik ($r=0,338$; $p<0,010$), Açık Görüşlülük ($r=0,313$; $p<0,010$) ve Duygusal Denge ($r=0,303$; $p<0,010$) puanlarının arasında sırasıyla zayıf seviye pozitif, zayıf seviye pozitif, orta seviye pozitif, orta seviye pozitif ve orta seviye pozitif ilişkiler vardır.

3.4 Çok Kültürlü Kişilik İle Kültürleşme Stratejileri Arasındaki İlişkide Sosyokültürel Uyum'un Aracı Rolüne Ait Bulgular

Bu araştırmanın amacı ÇKKÖ ve KSÖ arasındaki ilişkide SKU aracı rolünün incelenmesidir. Yapısal eşitlik modeli kurularak aracı rol test edilmiştir. Yapısal eşitlik modelinde ilk olarak; modelde yer alan gizil değişkenlerin aynı modelde yer alıp alamayacağına test eden ölçme modeli, sonrasında ise, kuramsal tartışmalar sonrasında oluşturulan hipotetik yapısal model test edilmiştir. Son olarak gizil değişkenler arasındaki ilişkiler test edilmiştir.

Ölçme modeli ve hipotetik modelin geçerliği uyum iyiliği değerleri ile karar verilmiştir (Hu & Bentler, 1999 Bu çalışmada kullanılan modelde KSÖ gizil değişkeni; marjinalleşme, bütünleşme, ayrışma, asimilasyon olmak üzere dört boyuttan oluşmaktadır. ÇKKÖ gizil değişkeni ise; kültürel empati, esneklik, sosyal girişkenlik, açık görüşlülük, duygusal denge olmak üzere beş boyuttan oluşmaktadır. SKU gizil değişkeni rastgele parselleme yöntemiyle iki parsel ayrılmış ve parsel 1 ve parsel 2 olmak üzere iki boyut içermektedir. Bu çalışmada yapısal eşitlik modeli analizlerinde kullanacağımız uyum iyilik değerleri Ki-kare değeri, CFI, GFI, IFI ve SRMR. Uyum iyiliği değerlerine ilişkin tablo aşağıda verilmiştir.

İlk olarak analize KSÖ, ÇKKÖ ve SKU gizil değişkenlerin arasındaki ilişkilerin geçerliliğini test etmek için ölçme modeli kuruldu (Tablo 3.25).

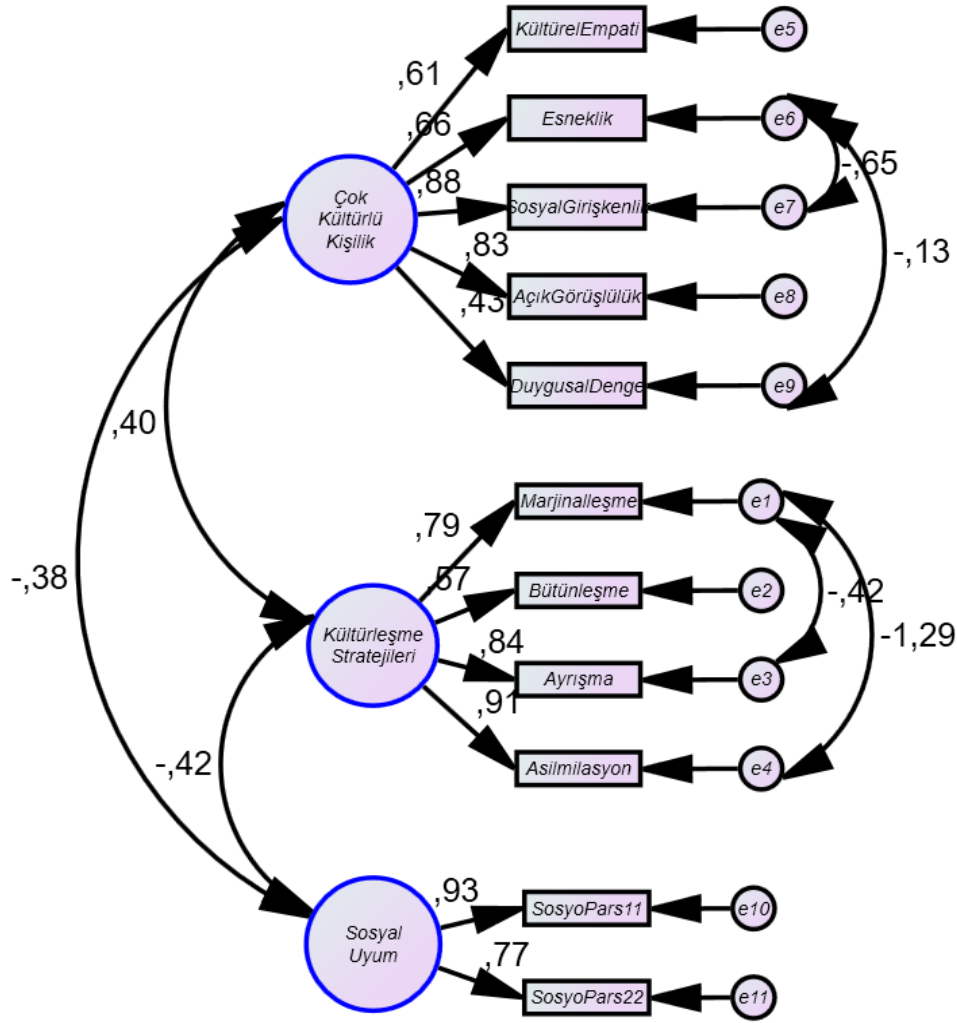
Tablo 3. 25 Yapısal Modelde Kullanılan Uyum İyiliği Değerleri

İndeks	Normal Değer	Kabul Edilebilir Değer
χ^2 /sd	<2	<5
GFI	>0,95	>0,90
AGFI	>0,95	>0,90
CFI	>0,95	>0,90
RMSEA	<0,05	<0,08
SRMR	<0,05	<0,08

Kaynaklar: (Schreiber vd., 2006; Hooper vd., 2008; Schumacker & Lomax, 2010; Waltzve vd., 2010; Munro, 2005; Wang & Wang, 2012; Şimşek, 2007).

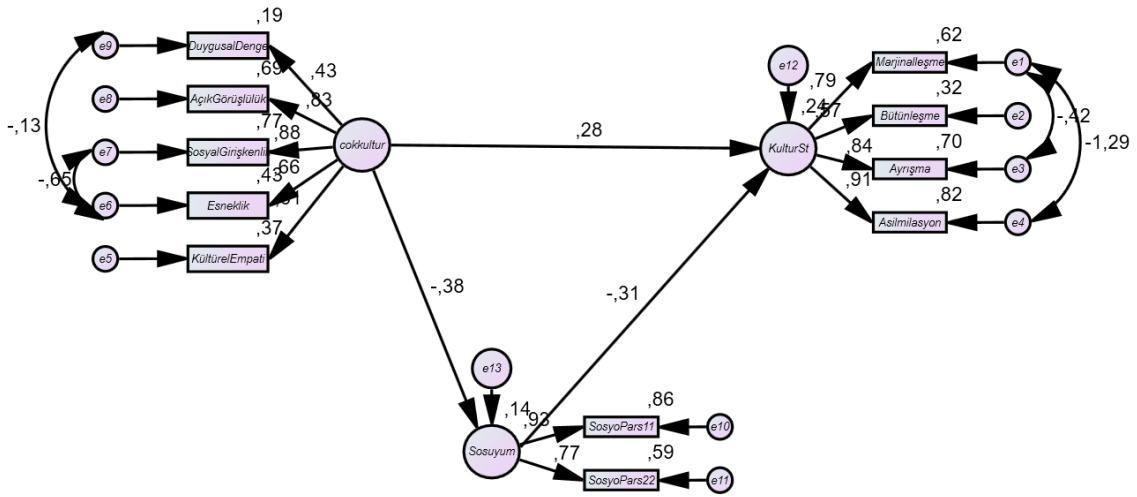
İlk ölçme modelinde, $\chi^2/sd = 5,25$; RMSEA = 0,110, SRMR= 0,83, CFI = 0,89, IFI= 0,89, GFI= 0,90 olarak bulunmuştur. Sonrasında modification indekslerinin değerleri kontrol edilmiş ve sonrasında gerekli modifikasyonlar yapılmıştır. Buna göre; ölçme modeline çok kültürlü kişiliğin alt boyutu olan esneklik ve sosyal girişkenlik; esneklik ve duygusal denge; KSÖ'nin alt boyutu olan marjinalleşme ve ayrışma; marjinalleşme ve asimilasyon arasına hata kovaryansları eklenmiştir. Sonrasında ölçme modelinin değerlerini kontrol ettiğimizde $\chi^2/sd = 3,06$; RMS

EA = 0,077; CFI = 0,95; SRMR= 0,067; IFI= 0,95 ve GFI= 0,95 olarak elde edildi. Modelde olan üç gizil değişkenin arasındaki ölçme modeli kabul edilir ve geçerli olarak bulunmuştur. Araştırmada incelenen gizil değişkenler arasındaki ilişkinin değerlendirildiği ölçme modeline ilişkin diyagram Şekil 3.9'da gösterilmektedir.

Şekil 3. 9 Çok Kültürlü Kişilik, KSÖ ve SKU Gizil Değişkenleriyle Kurulan Ölçme Modeli

Ölçme modelini test ettikten sonra SKU, KSÖ, ÇKKÖ gizil değişkenlerinin arasında bağlantılar ele almak adına hipotetik modelin değerlendirilmesine geçilmiştir. Hipotetik modeldeki değişkenler normal dağıldığı için yani çoklu normalliği sağladığı için Maksimum Likelihood yöntemi kullanılmıştır. Bu araştırmada kuramsal tarama sonucunda, çok kültürlü kişiliğin ile KSÖ arasındaki ilişkide SKU'nun aracı rolü olan model önerilmiştir. Hipotetik modelin testinden sonra elde ettiğimiz uyum değerleri, $\chi^2/sd = 3,06$; $RMSEA = 0,077$; $CFI = 0,95$; $SRMR = 0,067$; $IFI = 0,95$ ve $GFI = 0,95$ şeklindedir. Uyum değerlerini kontrol ettiğimizde ÇKKÖ'ile KSÖ arasındaki ilişkide SKU aracı rolü olan hipotetik modelin geçerli olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırma için kurulan hipotetik model Şekil 3.10'da gösterilmektedir.

Sekil 3. 10 Çok Kültürlü Kişilik, KSÖ ve SKU'a Gizil Değişkenleriyle Kurulan Hipotetik Model

Tablo 3.26'nın sonuçlarına göre ilk olarak çok kültürlü kişiliğin kültürleşme stratejisi üzerindeki etkisi kontrol edilmiştir. Çok kültürlü kişiliğin kültürleşme stratejisini ($\beta=0,39$; $p<0,010$) pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordadığı tespit edilmiştir. ÇKKÖ bağımsız değişkeni kültürleşme stratejisindeki varyansın %15'sini açıklamaktadır. Sonrasında SKU bağımsız değişkeni ile aracı model kurulmuştur. Sosyal kültürel uyumun çok kültürlü kişiliği ($\beta=-0,38$; $p<0,010$) negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordadığı tespit edilmiştir. Benzer şekilde aracı değişken olan çok kültürlü kişiliğin kültürleşme stratejisini ($\beta=0,28$; $p<0,010$) pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordadığı tespit edilmiştir. Sosyal uyum ve ÇKKÖ bağımsız değişkenleri kültürleşme stratejisi bağımlı değişkenindeki varyansın %24'ünü açıklamaktadır. SKU aracı değişkeni modele katıldığında sosyal uyumun beta değeri 0,39'dan 0,31'e düşmüştür. Aracı rolünün olup olmadığını test etmek için Bootstrap yöntemi kullanılmıştır. Bootstrap analizinden 5000 yeniden örneklem seçeneği ve %95 güven aralığı seçenekleri uygulanmış ve çıkan sonuçta alt sınır ve üst sınırın 0 'ı içermediği ve sosyal uyumun P değerinin anlamsızlaşmadığı görülmüştür. Bu sonuca göre kısmi aracılığın olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3. 26 ÇKKÖ ile KSÖ Arasındaki İlişkide SKU'nun Aracı Rolüne İlişkin Sonuçlar

Tahmin Değişkenleri	Sonuç Değişkenleri			
	SKU		KSÖ	
	B	SH	B	SH
Çok Kültürlü Kişilik R ²			0,39**	0,15
Çok Kültürlü Kişilik R ²	- 0,38**	0,02		0,15
Çok Kültürlü Kişilik SKU R ²			0,31**	0,05
Dolaylı Etki			0,28**	0,06
				0,24
				0,12** (0,14 ; 0,48)

* $p < 0.050$, ** $p < 0.0100$

4. SONUÇ

Ülke değiştiren bireyler, ülke değiştirme kararını aldıkları sreden itibaren içinde buldukları kültürün farklılıkları sebebiyle yüksek düzeyde stres yaşayabilirler. Bu süreç boyunca kendi kültürleri ile ev sahibi ülkenin kültürü içinde kendilerini konumlandırmaya çalışırlar. Bu durumun kişilerdeki olası etkilerini araştırmak üzere bu çalışmada, İnan'dan Türkiye'ye göç eden bireylerde çok kültürlü kişilik, sosyokültürel uyum, travma sonrası büyüme, Kişilik inanç ile kültürleşme stratejileri arasındaki ilişkiler incelendi. Araştırma kapsamında, sosyokültürel uyumun travma sonrası ile kişilik inanç arasındaki ilişkide aracı rolü incelendi. Aracı rolün incelenmesinde, ilk olarak kişilik inançlarının travma sonrası büyüme düzeyinin yordamasında sosyokültürel uyumun aracı rolü incelendi. Bununla birlikte, kişilik inançlarının travma sonrası büyümeyi yordamasında sosyokültürel uyumun aracı rolüne ilişkin elde edilen sonuçlar ele alındığında, sosyokültürel uyumun kısmi aracılığı olduğu görüldü. Araştırmada, literatürde kısıtlı sayıda araştırmanın yer aldığı çok kültürlü kişilik, kültürleşme stratejileri ve sosyokültürel uyum değişkenlerine yönelik bir model oluşturuldu. Kurulan modele göre, çok kültürlü kişilik ile kültürleşme stratejileri arasında, sosyokültürel uyumun aracı rol gösterdiği sonucuna ulaşıldı. Yukarıda belirtilen bulguların ilgili literatürle birlikte değerlendirilmesi yapılmış, sınırlılıklar belirtildi ve ileri çalışmalara yönelik öneriler sunuldu.

4.1 Demografik Bulguların İncelenmesi

Katılımcıların yaşı ile ikamet süreleri incelendiğinde, kişilik özellikleri ile aralarında bir bağlantı olmadığı sonucuna ulaşıldı. Bu doğrultuda yaş ve ikamet srelerinden farklı olarak kişilik özellikleri ile çok kültürlü kişilik özelliklerinin daha anlamlı olduğu görüldü. Öte yandan, katılımcıların yaşı ve ikamet süresi ile travma sonrası büyüme bağlantılı bulunmadı. Elde edilen sonuca yönelik ilgili literatür incelendiğinde, Ward vd. (1999) alışmasında, yeni bir ülkede ikamet etme süresi ile sosyokültürel uyum arasında anlamlı ilişki olup ikamet süresi daha uzun olan bireylerde sosyokültürel uyumun daha fazla olduğunu belirtmiştir. Diğer bir çalışmada, Asghari-Farda ve Hossain (2013), Avusturalya'da ikamet eden İnanlıları değerlendirmiştir.

Araştırma bulguları doğrultusunda, ülke değiştirme sürecinin adaptasyon üzerinde önemli rolü olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bireyler yeni bir ülkeye yerleştikten sonra, ülkede geçirdikleri süre uzadığında, ev sahibi oldukları toplumda hem kültürel ve hem sosyal olarak daha iyi uyum sağlayabilmekte ve bu durum bireylerin sosyokültürel uyumlarını olumlu bir biçimde etkilemektedir (Maydell-Stevens vd., 2007).

Travma sonrası büyüme değişkeninin demografik değişkenlere göre karşılaştırılmasında, kadınların travma sonrası büyüme düzeyleri, değişkenle ilişkili üç alt boyutta erkeklerden daha yüksek bulunmuştur. İlgili literatür incelendiğinde, Adili'nin (2020) yaptığı çalışmada, katılımcıların benlik algısında değişim alt boyutunda erkelerin travma sonrası büyüme puanı, kadınlardan daha düşük bulunmuştur. Diğer bir araştırmada, Arıkan ve Karancı (2012), erkeklerin travma sonrası büyüme düzeyinin kadınlara göre daha düşük olduğu bulunmuştur.

Çalışmamızda elde ettiğimiz bulgulara göre erkeklerin travma sonrası büyüme düzeyleri kadınlardan daha düşük

olduğu görüldü. Katılımcıların yaş ve ikamet süreleri ile sosyokültürel uyumları arasında anlamlı ilişki olduğu görüldü. Bu doğrultuda çalışma bulgularının ilgili literatürle tutarlı olduğu anlaşılmaktadır. Ancak travma sonrası büyüme, kişilik inanç ve çok kültürlü kişilik ile yaş ve ikamet süresi arasında anlamlı bir ilişki bulunmadı. İlgili literatür bağlamında ele alındığında, bu çalışmada elde edilen sonuçların daha önce yapılan çalışmalardan farklı olduğu görülmektedir. Bu durumun, katılımcıların etnik kökenlerindeki farklılıklardan ileri geldiği tahmin edilmektedir. Katılımcıların etnik kökenleri incelendiğinde, araştırmada olan 352 katılımcıdan, 253 (71,9)'ü Azeri kökenlidir. Bu durum sebebiyle elde edilen sonuçların, katılımcıların Türk kültürü ile yakın etnik kökene sahip olmasından kaynaklı olabileceği tahmin edilmektedir.

4.2 Kişilik İnanç ile Sosyo Kültürel Uyum Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

Çalışmamızda kategorik kişilik özellikleri belirgin ise bireylerin sosyokültürel uyum'da daha çok zorluk yaşadıklarını bulduk. Kişilik inançları ile sosyokültürel uyum arasındaki ilişki incelendiğinde, psikopatolojik kişilik inançları ile sosyokültürel uyum güçlüğü arasında anlamlı ilişki saptandı. İlgili literatür incelendiğinde, psikopatolojik

kişilik özellikleri ile sosyokültürel uyumun ilişkilerini değerlendiren kısıtlı sayıda araştırma bulunmaktadır (Adili, 2020). Ancak psikopatolojik kişilik özellikleri ile Big Five kişilik alt boyutlarının ilişkilerinin değerlendirdiği çalışmaların daha önce yapıldığı görülmektedir. Örneğin, Lawton ve meslektaşlarının (2011) çalışmasında Big Five kişilik alt boyutları ile şizoid, borderline, çekingen, histeriyonik ve narsisistik kişilik özellikleri arasında anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur. Sosyokültürel uyum ve Big Five kişilik boyutlarının incelendiği araştırmalarda, göçmenlerin uyum sürecinde Açık Görüşlülük, Duyarlılık, Pozitiflik, Empati ve Deneyime Açıklık gibi kişilik özellikleri daha başarılı bir sosyal uyum süreci için önemli bir role sahip olduğu ileri sürülmüştür (Leong, 2007; Dewaele ve Wei, 2011; Benet-Martinez ve Haritatos, 2005; Chen vd, 2008; Dewaele ve Stavans, 2014). Ayrıca, Searle ve Ward'ın (1990) araştırmasında psikolojik belirtiler ve sosyokültürel uyum arasında pozitif ilişki bulunmuştur. Araştırmada psikolojik belirtiler ile sosyal yaşamda güçlük, aynı zamanda yeni yerleştikleri ülkede iletişim kurma kabiliyeti ve dışa dönüklük arasında anlamlı ilişki saptanmıştır. Bu çalışmanın sonuçlarının mevcut araştırmayla tutarlı olduğu görülmüştür. Diğer bir araştırmada, Chen ve meslektaşları (2008) kişilik özellikleri ve psikolojik adaptasyonun arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma bulguları, psikolojik adaptasyonun nörotizmin tarafından anlamlı düzeyde yordandığını tespit etmiştir. İlgili literatür ele alındığında, psikopatolojik (kategorik) kişilik özellikleri ve Big Five kişilik alt boyutları arasındaki ilişkiler ve tutarlılıklar dikkate alındığında mevcut araştırmanın bulgularının literatürle uyumlu olduğu görülmektedir.

4.3 Kişilik İnanç ve Travma Sonrası Büyüme Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

kişilik inanç alt ölçekleri ile travma sonrası büyüme alt ölçekleri arasındaki ilişki incelendiğinde, Kişilik inancı alt boyutları ile travma sonrası büyüme alt boyutları arasında olumsuz ilişki olduğu saptandı. Literatürde yer alan benzer araştırmalar incelendiğinde, travma sonrası büyümeyle ilişkili bireysel unsurlar içerisinde psikososyal faktörlerin yer aldığı belirtilmiştir (Powell ve ark, 2003; Westphal & Bonanno, 2007).

Literatürde kişilik ile travma sonrası büyüme arasındaki ilişkinin incelendiği araştırmalarda, travma sonrası büyüme ve nörotizm kişilik özelliğinin olumsuz ilişkili olduğu görülmüştür (Garnefski vd., 2008). Kategorik ve psikopatolojik kişilik boyutlarını

içeren kişilik inanç boyutlarının olumsuz duygulanımla bağlantılı olan nörotizm ile ilişkisi göz önünde bulundurulduğunda, araştırma bulgularının mevcut çalışmayla örtüştüğü anlaşılmaktadır. Diğer bir araştırmada, Teodorescu ve meslektaşları (2012) Norveç'te yaşamlarını sürdüren mültecilerde travma sonrası büyüme ile yaşam kalitesi (genel sağlık değerlendirmesi, psikolojik sağlık, fiziksel sağlık, çevreyi değerlendirme ve sosyal ilişkiler) arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma bulguları doğrultusunda, psikolojik iyi oluş ile travma sonrası büyüme arasında yüksek düzeyde anlamlı ilişki saptanmıştır. Ayrıca, aynı çalışmadaki katılımcılarda travma sonrası büyümenin söz konusu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu doğrultuda, araştırmamızda elde edilen bulgular ilgili literatürle tutarlı olduğu anlaşılmaktadır.

4.4 Travma Sonrası Büyüme ile Sosyokültürel Uyum İlişkilerinin İncelemesi

Travma sonrası büyüme ile sosyokültürel uyum düzeyleri arasındaki ilişki incelendiğinde, elde edilen bulgular, travma sonrası büyüme ile sosyokültürel uyum arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu gösterdi. Başka bir deyişle, ülke değiştiren bireylerin yerleştikleri yeni ülkedeki sosyal uyumları ile benlik algısı, yaşam felsefesi ve diğerleriyle ilişkilerindeki değişim arasında olumlu bir ilişki vardır. Benzer şekilde, Meili ve Maercker'in (2019) çalışmasında sosyokültürel farklılıklarını anlayabilecek düzeyde olan bireylerin, travma sonrası büyümeye daha yakın olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Travma sonrası büyümenin gerçekleşmesi için bireyin zorlu yaşam tecrübeleri geçirmesi ve bu yaşam tecrübelerinin travmatik stresine maruz kalması gerekmektedir (Bleich vd., 2003; Butler vd., 2005; Tedeschi ve Calhoun, 2004). Schaefer ve Moss (1992), travma sonrası büyümenin gerçekleşmesinde bireyin, ortaya çıkan problemlerini çözebileceğini düşünmesinin önemli bir rolü olduğunu belirtmiştir. Diğer bir araştırmada, Calhoun vd. (2010) sosyal faktörlerin stresle daha kolay baş etmesi ve travmatik olayın bireyde olumlu bir etki (büyüme) bırakması konusunda önemli etkileri olduğu ileri sürülmüştür. Ayrıca yeni ülkeye yerleşen bireylerin algıladıkları sosyal desteğin ve gösterdikleri uyumun; bireyin yalnızlık hissini azalttığını ve travma sonrası büyüme ile önemli ölçüde bağlantılı olduğunu kanıtlayan çalışmalar literatürde mevcuttur (Maguen vd., 2006; Cryder vd., 2006; Tedeschi ve Calhoun, 2004). İlgili literatürün sağladığı

bulgular çerçevesinde bu çalışmanın sonuçlarının önceki araştırmalarla örtüştüğü belirtilebilir.

4.5 Sosyokültürel Uyum ile Çok Kültürlü Kişilik İlişkilerinin İncelenmesi

Araştırmada katılımcıların sosyokültürel uyum ve çok kültürlü kişilik özellikleri arasındaki ilişki incelendiğinde, sosyokültürel uyum ile çok kültürlü kişilik özellikleri arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki olduğu saptandı.

Kuruüzüm (2002), bireyin kendi ülkesinden göç etmesi sosyokültürel açıdan birtakım sorunlarla karşılaşabileceğini vurgulamıştır. Diğer bir araştırmada, Palaiologou (2005), Yunanistan'da yaşayan uluslararası öğrencilerin en azından okulun ilk dönemlerinde yeni ortamda bazı uyum sorunlarıyla karşılaştıkları sonucuna ulaşmıştır. Jafari ve arkadaşlarının (2010) yaptığı diğer bir çalışmada, Kanada'da ikamet eden İranlı bireylerde çok kültürlülüğün sosyokültürel uyum sürecini anlamlı ve olumlu yönde yordadığı bulunmuştur. Aynı araştırmada, bireylerin dil becerisi ve iş bulma imkânına sahip olmasının sosyal uyum sürecini kolaylaştıran faktörler olduğu sonucu elde edilmiştir. İlgili literatürde farklı bulguların elde edildiği çalışmalara da rastlanmaktadır. Araştırmamızda elde ettiğimiz bulgular literatürle büyük oranda örtüştüğü görülmektedir. Ancak Adili'nin (2020) Türkiye'de ikamet eden yabancı uyruklu bireyler üzerinde yaptığı araştırmada çok kültürlü kişilik ile sosyokültürel uyum arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Mevcut araştırmada elde ettiğimiz farklı sonucun örneklem büyüklüğü ve aynı zamanda araştırılan etnik kökenin farklı oluşundan kaynaklı olabileceği düşünülmektedir.

4.6 Sosyokültürel Uyum ile Kültürleşme Stratejileri İncelemesi

Araştırmada incelenen diğer bir ilişki ise sosyokültürel uyum ile kültürleşme stratejileri arasındadır. Bulgulara göre, sosyokültürel uyum ile tüm kültürleşme stratejileri arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulundu.

Genel olarak literatürde mevcut araştırmalarda bütünleşme stratejisini kullanan göç eden bireylerin sosyokültürel uyumları daha iyi olduğu görülmüştür. Göç eden bireylerde, kültürleşme stratejilerinden bütünleşme (her iki ülke kültürünü de benimseme) stratejisinin gelişmesi sosyokültürel uyumu desteklemekte, marjinalleşme (iki kültürün

hiç birine ait olmama) stratejisinin gelişmesi sosyokültürel uyumu zorlaştırmaktadır (Berry, 2006). Ev sahibi toplumun dilini ve kültürünü benimseyen göçmenler bütünleşme stratejisini daha çok benimseyip ev sahibi kültürüne daha iyi uyum sağlamaktalar (Maydell-Stevens vd., 2007). Kültürleşmede hangi yöntem sosyokültürel uyumu kesin olarak daha iyi açıkladığını söylemek zordur (Berry, 2006).

Bu durumun gerekçesi olarak ise, bu araştırmada da ele alındığı gibi bireysel unsurların belirleyici olabileceği ve kişilerin bu anlamda farklı uyum düzeyleri bildirebilecekleri düşünülebilir. Araştırmamızda sosyokültürel uyum ile kültürleşme stratejilerinde, en çok bütünleşme ve asimilasyon alt boyutlarında ve en az marjinalleşme alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulundu. Literatürde mevcut çalışmalar bizim çalışmamızı desteklemektedir.

4.7 Kişilik İnançları ile Travma Sonrası Büyüme Arasında Sosyokültürel Uyumun Aracı Rolünün incelenmesi

İlişkili olarak saptanan kişilik inançları travma sonrası büyüme sosyokültürel uyumun bir sonraki aşamada yordayıcılığı ele alınmış ve sosyokültürel uyumun kişilik inançları ve travma sonrası büyüme düzeyi arasındaki ilişkide aracı rolü olup olmadığı ele alındı. Bulgulara göre, sosyokültürel uyum düzeyinin kişilik inançları ile travma sonrası büyüme arasındaki ilişkide kısmi aracı rolü olduğu sonucu elde edildi.

Araştırma bulgularına yönelik ilgili literatür incelendiğinde, ilk olarak, bireyler, ülke değiştirip yeni bir ülkeye yerleştiklerinde yeni hayatlarıyla ilgili hem kendilerine ve hem başka insanlara daha olumlu veya daha olumsuz bir bakış açısı edinebilirler. Ayrıca bu olaylar sırasında olumlu faktörler, hayata karşı anlam yükleme konusunda önemli rol taşımaktadır. Travma sonrası büyüme açısından ele alındığında ise, büyümenin temel koşulu, bireyin kendiliğe yönelik olumlu yorumlara odaklanmasıdır (Tedeschi ve Calhoun, 1995). Hayatta tecrübe edilen önemli değişiklikler bireyi duygusal, bilişsel ve davranışsal işlevleri kapsayan bir uyum sürecine doğru yönlendirebilir (Weiss, 1975). Özellikle, aşırı stresli ve travmatik olayların ardından birçok bireyin yaşamını tekrar gözden geçirdiği ve bu tecrübelerin şimdi ve gelecekteki hayatlarını nasıl etkilediğini gözden geçirdiği düşünülebilir (Calhoun ve Tedeschi, 1999). Bir diğer deyişle, travmatik stres, bireyin yaşam hikâyesinin yeniden yazılmasına yol açan önemli bir deneyim haline

dönüşebilir (Janoff-Bulman, 1992). Travma Sonrası Büyüme (TSB) üzerinde çalışan araştırmacılar, travmatik büyümenin her bireyde aynı düzeyde gerçekleşmeyen ve farklı süreçlerin söz konusu olabilecek bir süreç olduğunu ifade etmektedirler (Calhoun ve Tedeschi, 1999). Farklı süreçler hususunda göz önünde bulundurulması gereken önemli bir unsurun kişilik özellikleri olabileceği düşünülebilir. Literatürde kişilik özellikleri ile travma sonrası büyüme arasındaki ilişkileri inceleyen çok sayıda çalışma vardır (Powell vd., 2003; Teodorescu vd., 2012). Kategorik kişilik özellikleri daha az belirgin olan bireylerde içinde buldukları kültüre dair farklılıklara karşı daha fazla anlayış ve farkındalığın söz konusu olduğu ve bu niteliklerin travma sonrası büyümesinin gerçekleşmesinde önemli bir rolü olduğu ileri sürülmektedir (Meili ve Maercker, 2019). Ahadi ve Puente-diaz (2011) çalışmasında sosyokültürel uyum ve kişilik özellikleri arasında bağlantı olduğunu kanıtlamıştır. Chen ve meslektaşları (2008) tarafından yapılan diğer bir çalışmada ise psikopatolojik kişilik özellikleri düşük olmasının bireylere sosyokültürel uyum sağlamada önemli bir faktör olduğu ifade edilmiştir. Kişilik özellikleri açısından düşünüldüğünde, bazı bireyler buldukları çevrede kendi ihtiyaçları ve isteklerine göre değiştirmeyi tercih eder ve durumları kendilerine uydurmaya çalışırlar. Ayrıca bu bireyler başkalarını rahatsız eden eylemlerde bulduklarında karşı rahatsız olmazlar ve kendi hedeflerini gerçekleştirmek için diğerlerini etkileyip manipüle edebilirler (Kaplan ve Sadock, 1994). Bu özelliklere sahip bireyler yaşadığı toplumda ilişkisel sorunlar yaşamaya daha fazla eğilimlidirler. Kişilik özelliklerinin bireylerin sosyal yaşamı üzerindeki etkisine ek olarak, kişilik özellikleri bireylerin kendine ve dünyaya bakış açısı konusunda belirleyici faktörler olması sebebiyle travma sonrası büyüme yaşantısını olumlu veya olumsuz olarak etkileyebilir. Psikopatolojik kişilik inançları bulunmayan ya da düşük düzeyde olan bireyler için travmatik bir olaydan sonra, durumu bir hayat tecrübesi olarak görmek ve bireyin bu bakış açısı ile travmayı fırsata çevirmeleri daha muhtemeldir. Aynı zamanda, yeni bir ortama giren bireylerin yeni kültüre ve yeni topluma entegre olup ayak uydurma ve uyum sağlama yeteneği, travma sonrası büyüme yaşayan bireylerin kendileri ve dünya hakkındaki görüşlerini olumlu yönde etkileyebilecek niteliklerdir.

Bu doğrultuda kişilik özellikleri, travma sonrası büyüme ve sosyokültürel uyumun önemli bağlantıları olabileceği anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, bu çalışmanın sonuçları doğrultusunda, aracı değişkenin etkisinin anlamlı olduğu görülmüştür. Kişilik özelliklerinin travma sonrası büyümeyi yordamasında, sosyokültürel uyumun kısmi

aracılık yaptığı görülmektedir. Kısacası kişilik inanç sosyokültürel uyum ile birlikte travma sonrası büyümeyi etkilemektedir. Literatürde sosyokültürel uyum, travma sonrası büyüme ile kişilik özellikleri arasında olan ilişkiyi açıklamada aracı rolü olan bir çalışmanın daha önce yapılmadığı görülmüştür. Elde edilen bulguların bu açıdan literatüre güncel ve anlamlı sonuçlar sunduğu düşünülmektedir.

4.8 Çok Kültürlü Kişilik ile Kültürleşme Stratejileri Arasındaki İlişkide Sosyokültürel Uyumun Aracı Rolünün İncelenmesi

Araştırmada oluşturulan modelde, ilk olarak çok kültürlü kişiliğin kültürleşme stratejileri üzerindeki etkisi kontrol edildi. Çok kültürlü kişiliğin kültürleşme stratejilerini pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordadığı tespit edildi. Saptanan yordayıcı ilişkiye yönelik bir sonraki aşamada, sosyokültürel uyum aracı değişken olarak, çok kültürlü kişilik ile kültürleşme stratejileri arasındaki ilişkiye dâhil edilerek aracı model kuruldu. Araştırma bulguları doğrultusunda, sosyokültürel uyumun çok kültürlü kişiliği pozitif yönde yordadığı görüldü. Benzer şekilde aracı değişken olan sosyokültürel uyumun kültürleşme stratejisini olumlu yönde yordadığı tespit edildi. Sosyokültürel uyum ve çok kültürlü kişilik, kültürleşme stratejisini anlamlı düzeyde yordamaktadır; ancak sosyokültürel uyumun aracılığı kısmi düzeydedir. Sosyokültürel uyum düzeyinin aracı rolü bağlamında düşünüldüğünde, bireyler yeni bir ülkeye yerleştikleri toplumda ev sahibi toplumuyla kaynaşmak için esneklik ve empati gösterip sosyal ve kültürel etkileşimlerde bulunuyorlarsa kültürleşme stratejilerini daha verimli olarak kullanması için gerekli koşulları sağlama konusunda yeterli oldukları düşünülebilir.

Literatürde kültürleşme stratejilerinin sosyokültürel uyum üzerinde olan etkisinden bahseden ve farklı bulguların elde edildiği araştırmalar mevcuttur. Marjinalleşme stratejisini benimseyen bireylerin sosyokültürel uyum konusunda daha az başarılı oldukları görülmektedir (Berry 2006). Başka bir çalışmaya göre ayrılma stratejisini benimseyen bireyler sosyokültürel uyum konusunda daha başarısız oldukları görülmektedir (Maydell-Stevens vd., 2007). Bununla birlikte, bütünleşme stratejisini kullanan bireylerin sosyokültürel uyum konusunda daha başarılı oldukları ile ilgili fikir birliği söz konusudur (Ward ve Kennedy, 1993; Ward ve Kennedy 1999; Berry vd., 2006). Bu doğrultuda, çok kültürlü kişilik, kültürleşme stratejileri ve sosyokültürel

uyumun önemli bağlantıları olabileceği anlaşılmaktadır. Bu çalışmanın bulguları doğrultusunda, aracı değişken etkisinin anlamlı olduğu görülmüştür. Kısacası çok kültürlü kişilik, sosyokültürel uyum ile birlikte kültürleşme stratejilerini etkilemektedir. Ayrıca çok kültürlü kişilik özellikleri, kültürleşme stratejileri ile sosyokültürel uyum arasındaki ilişkiyi ve etkiyi, İran vatandaşları örneklemini ile değerlendiren bir çalışmanın daha önce yapılmadığı görülmüştür. Bu yüzden yapılan araştırmanın bulguları sosyokültürel uyum modelini destekleme konusunda emsal teşkil etmekte ve anlamlı bulgular sunmaktadır. Bu çalışmada incelenen çok kültürlü yaklaşımın başka psikolojik kuramlardaki gibi çok kültürlü kişilik, sosyokültürel uyum ve kültürleşme stratejileri kavramlarının evrenselliğini sınama potansiyelinin olabileceği düşünülmektedir. Mevcut araştırma göç sırasında çok kültürlü kişiliğe sahip olan insanların sosyokültürel uyum sağlamaları için kullandıkları kültürleşme stratejilerini ne şekilde etkilediğine dair zengin bir model sunmaktadır ve gelecekte yapılacak birçok çalışmanın kültürleşme ve uyum ile ilgili daha ayrıntılı biçimde anlaşılmasına katkı sağlayacaktır.

4.9 Sınırlılıklar ve Öneriler

Mevcut çalışmada ve ilgili diğer araştırmaların elde ettiği bulguları göz önünde bulundurduğumuzda, bireysel faktörler ve kişilik özellikleri, travma sonrası büyümeyi yordamada önemli bir role sahiptir. Elde edilen sonuçlara göre, ülke değiştiren bireylerin psikolojik özelliklerini güçlendirmeye ağırlık vererek travma sonrası büyümenin görülmesine katkı sağlanabilir. Tecrübe edilen travmatik olayların olumlu bir sonucu olarak görülebilen travma sonrası büyüme olgusu ve ruh sağlığı çalışılması gereken konular arasında düşünülebilir ve Türkiye’de travma sonrası büyüme ile ilişkili olabilecek çevresel ve kişisel özelliklerinin daha yaygın ve kapsamlı bir şekilde araştırılması gerektiği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Adili, A. (2020). *Türkiye'deki göçmenlerde; adaptasyon, çok kültürlü kişilik, travma sonrası büyüme ve ruhsal belirtiler arasındaki ilişkinin*. (Doktora tezi). İstanbul Maltepe Üniversitesi. <http://openaccess.maltepe.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12415/4833>
- Aguirre, M.G. (2008). *An examination of the role of meaning in posttraumatic growth following bereavement*. (Doktora tezi). Auburn University. <http://etd.auburn.edu/handle/10415/1553>.
- Ahadi, S.A. ve Puente-Díaz, R. (2011). Acculturation, personality, and psychological adjustment. *Psychological Reports*, 109(3), 842-862.
- Akıncı, B., Nergiz, A. ve Gedik, E. (2015). Uyum süreci üzerine bir değerlendirme: Göç ve toplumsal kabul. *Göç Araştırmaları Dergisi*, (2), 58-83.
- Aksoy, Z. (2012). Uluslararası göç ve kültürlerarası iletişim. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(20), 292-303.
- Alexander, T. ve Oesterreich, R. (2013). Development and Evaluation of the Posttraumatic Growth Status Inventory. *Psychology*, 4(11), 831-844.
- Ali, J.S., McDermott, S., ve Gravel, R. G. (2004). Recent research on immigrant health from statistics Canada's population surveys. *Canadian Journal of Public Health*, 95 (3), 9-13.
- Aliyev, R. (2011). *Farklı Kültürlerden Gelen Yüksek Öğretim Öğrencilerinin Eğitim Ortamlarındaki İlk Etkileşim Algılarının ve Kültürlenme Düzeylerinin İncelenmesi*. (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- An, Y., Ding, X. ve Fu, F. (2017). Personality and Post-traumatic Growth of Adolescents 42 Months after the Wenchuan Earthquake: A Mediated Model. *Front. Psychol.* 8:2152.
- APA (1994). *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (4th Edition)*. Washington, DC: American Psychiatric Association.

- APA (2013). *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (5th Edition)*. Washington, DC: American Psychiatric Association.
- Arikan, G. ve Karanci, N. (2012). Attachment and coping as facilitators of posttraumatic growth in Turkish university students experiencing traumatic events. *Journal of Trauma & Dissociation*, 13(2), 209-225.
- Asghari-Fard, M., ve Hossain, S. Z. (2017). Identity construction of second-generation Iranians in Australia: Influences and perspectives. *Social Identities*, 23(2), 126-145.
- Ataca, B. ve Berry, J.W. (2002). Psychological, sociocultural, and marital adaptation of Turkish immigrant couples in Canada. *International Journal of Psychology*, 37(1), 13-26.
- Azamaz, S. (1995). *Orta Asya Cumhuriyetleri'nden gelen Uludağ Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilerin uyum düzeylerini etkileyen bazı etmenler*. (Yüksek Lisans Tezi). Uludağ Üniversitesi. <http://acikerisim.uludag.edu.tr/jspui/handle/11452/5495>
- Bagheri, A. (1992). Psychiatric problems among Iranian immigrants in Canada. *The Canadian Journal of Psychiatry*, 37(1), 7-11.
- Balcı, Ş., ve Öğüt, N. (2018). Kültürlerarası Etkililik Düzeyinin Bazı Belirleyicileri: Konya Örneğinde Saha Araştırması. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11 (5), 498-509.
- Balkır, C., Karaman, Z. T. ve Kırkulak, B. (2008). Yabancı emekli göçünün sosyal ve ekonomik etkileri: Antalya ve çevresi üzerine ampirik bir çalışma. *Uluslararası Emekli Göçünün Sosyal ve Ekonomik Etkileri: Antalya Örneği*, 838.
- Balta, E. E. (2018). Çocuk Kitaplarında Mülteciler ve Kültürleşme Stratejileri. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 17 (2), 487-498.
- Basow, S. A., ve Gaugler, T. (2017). Predicting adjustment of US college students studying abroad: Beyond the multicultural personality. *International Journal of Intercultural Relations*, 56, 39-51.
- Bayat, Ş. ve Şengül, N.K. (2007). *Kişilik Bozuklukları*. Rişim: 20 Şubat, 2020. www.bilka.org.tr/upload/file/KISILIK%20BOZUKLUKLARI.doc.

- Beck, A.T., Butler, A. C., Brown, G.K., Dahlsgaard, K.K., Newman, C.F. ve Beck, J.S. (2001). Dysfunctional beliefs discriminate personality disorders. *Behaviour Research And Therapy*, 39(10), 1213-1225.
- Benet-Martinez, V. ve Haritatos, J. (2005). Bicultural identity integration (BII): Components and psychosocial antecedents. *Journal of Personality*, 73(4), 1015-105.
- Bensimon, M. (2012). Elaboration on the association between trauma, PTSD and posttraumatic growth: The role of trait resilience. *Personality and Individual Differences*, 52(7), 782-787.
- Berry J, ve Ataca B. (2000). *Cultural factors in stress. In: Encyclopedia of Stress*. Vol. I (Ed. GFink) San Diego, CA, Academic Press.
- Berry John W. (1980). "Acculturation as Varieties of Adaptation", *Acculturation: Theory, Models and Findings*. In: *Padilla, A., Ed., Acculturation: Theory, Models and Findings*. Westview, Boulder, 9-25..
- Berry John W. (1997), "Lead Article: Immigration, Acculturation, and Adaptation", *Applied Psychology: An International Review*, 46 (1), pp. 5–34.
- Berry, J. W. (2005). Acculturation: Living successfully in two cultures. *International Journal of Intercultural Relations*, 29(6), 697-712.
- Berry, J.W. (2001). A psychology of immigration. *Journal of Social Issues*, 57(3), 615-631.
- Berry, J.W. (2008). Globalisation and acculturation. *International Journal of Intercultural Relations*, 32(4), 328-336.
- Berry, J.W. (2009). A critique of critical acculturation. *International Journal of Intercultural Relations*, 33(5), 361-371.
- Berry, J.W., Phinney, J.S., Sam, D.L. ve Vedder, P. (2006). Immigrant youth: Acculturation, identity, and adaptation. *Applied Psychology*, 55(3), 303-332.
- Bleich, A., Gelkopf, M., ve Solomon, Z. (2003). Exposure to terrorism, stress-related mental health symptoms, and coping behaviors among a nationally representative sample in Israel. *Jama*, 290(5), 612-620.

- Bozkurt, G. (1996). *İnsan ve Kültür*. İstanbul: Remzi Kitabevi, s.95.
- Burger, J. M. (2006). *Kişilik* (1. Baskı, Sarıoğlu, İ.D. Çev.). İstanbul: Kaknüs yayınları.
- Butler, L.D., Blasey, C.M., Garlan, R.W., McCaslin, S.E., Azarow, J., Chen, X.H., ... & Kraemer, H. C. (2005). Posttraumatic growth following the terrorist attacks of September 11, 2001: Cognitive, coping, and trauma symptom predictors in an internet convenience sample. *Traumatology*, 11(4), 247-267.
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum* (14. Baskı). Ankara: Pegem Akademi
- Calhoun LG, Tedeschi RG (2006) The foundations of posttraumatic growth: An expanded framework. *In The Handbook of Posttraumatic Growth: Research and Practice*, (Eds LG Calhoun, RG Tedeschi):1-23. Mahwah, Lawrence Erlbaum Associates.
- Calhoun, L.G., Cann, A., ve Tedeschi, R.G. (2010). *The posttraumatic growth model: Sociocultural considerations*. American Psychological Association, USA.
- Calhoun, L.G., ve Tedeschi, R.G. (Eds.). (1999). *Facilitating posttraumatic growth: A clinician's guide*. Routledge.
- Can, Y. (2011). *Göç ve kent: 1989'dan günümüze göç eden insanların kent adaptasyonu Diyarbakır örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Konya. <http://acikerisimarsiv.selcuk.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/1742/294488.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Castles, S., Miller, M. J., Bal, B. U., ve Akbulut, İ. (2008). *Göçler çağı: Modern dünyada uluslararası göç hareketleri*. İstanbul Bilgi Üniversitesi.
- Chen, S.X., Benet-Martínez, V., ve Harris Bond, M. (2008). Bicultural Identity, bilingualism, and psychological adjustment in multicultural societies: immigration-based and globalization-based acculturation. *Journal of Personality*, 76(4), 803-838.
- Cho, D., ve Park, C.L. (2013). Growth following trauma: Overview and current status. *Terapia Psicológica*, 1(1), 69-79.

- Cho, S.J., Oh, H.K., ve Min, H.J. (2017). A study on the effects of social discrimination and individual-level factors on the life satisfaction among marriage-immigrants in Korea. *The Woman's Studies*, 94(3), 109-140.
- Church, A.T. (1982). Sojourner adjustment. *Psychological Bulletin*, 91(3), 540.
- Cox, T., Postavaru, G.I., Munir, F., Hassard, J. ve MacLennan, S. (2017). Cancer survivorship, cancer-Related PTSD, and positive change. *The Handbook of Stress and Health*, 472.
- Cryder, C.H., Kilmer, R.P., Tedeschi, R.G. ve Calhoun, L.G. (2006). An exploratory study of posttraumatic growth in children following a natural disaster. *Amerikan Journal of Orthopsychiatry*, 76 (1), 65- 69.
- Çalım, S., Kavlak, O., ve Sevil, Ü. (2012). Evrensel bir sorun: göç eden kadınların sağlığı ve sağlık hizmetlerinde yaşanan dil engeli. *Sağlık ve Toplum*, 2, 11-19.
- DAL, V. (2009). Farklı *Kişilik Özelliklerine Sahip Bireylerin Risk Algularının Tüketici Davranışı Açısından İncelenmesi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma, Yayınlanmamış*. (Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta. <http://tez.sdu.edu.tr/Tezler/TS00685.pdf>
- Dewaele, J.M., ve Stavans, A. (2014). The effect of immigration, acculturation and multicompetence on personality profiles of Israeli multilinguals. *International Journal of Bilingualism*, 18(3), 203-221.
- Dewaele, J.M., ve Wei, L. (2011, June). Are bi-and multilinguals more tolerant of ambiguity than monolinguals. *In 8th International Symposium on Bilingualism*, Oslo, Norway (Vol. 15).
- Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM-V)*., 5th ed. Vol. 152, American Journal of Psychiatry. APA. 2014.
- Doğan, S.(1988).*Yurt Dışı Yaşantısı Geçiren ve Geçirmeyen Lise Öğrencilerinin Problemleri*. (Doktora Tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi. https://www.ted.org.tr/wp-content/uploads/2019/04/ted_yurtdisindan_donen_genclerin_sorunlari_ocr.pdf

- Doksat, M. K. (2008). Kişilik Bozuklukları. İÜ Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Sürekli Tıp Eğitimi Etkinlikleri. *Türkiye’de Sık Karşılaşılan Psikiyatrik Hastalıklar Sempozyum Dizisi*, (62), 239- 254.
- Earley, P. C. ve Ang, S. (2003). *Cultural Intelligence: Individual Interactions A Cross Cultures*. Stanford University Press, California.
- Ekici, S. ve Tuncel, Gö (2015). *Göç ve insan ”çbirey ve toplum*, cilt 5. Sayı 9. Güvenç, B. (1996). İnsan ve kültür (7.baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Ellis, S., ve Barakat, S. (1996). From Relief to Development: The Long-term Effects of ‘Temporary’ Accommodation on Refugees and Displaced Persons in the Republic of Croatia. *Disasters*, 20(2), 111-124.
- Eren, N. (2010). Ağır kişilik bozuklukları ve hemşirelik girişimleri- bölüm II. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 1(2), 86- 95.
- Ergin, D.Y. ve Ermeğan, B. (2011, April). Çok kültürlülük ve sosyal uyum. In 2nd *International Conference on New Trends in Education and Their Implications* (pp. 27-29).
- Ergin, G. ve Türk, F. (2010). Türkiye’de öğrenim gören Orta Asyali öğrenciler. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 2(1), 35-41.
- Eriksson, M. (2016). The sense of coherence in the salutogenic model of health. In *The Handbook of Salutogenesis* (Eds MB Mittelmark, S Sagy, M Eriksson, GF Bauer, JM Pelikan, B Lindström, G Espnes):91-96. Cham, Springer International.
- Erkmen, Y. (2017). *Travma Sonrası Hayata Küsme Bozukluğunun Olumlu Ve Olumsuz Ruh Sağlığı Üzerindeki Etkisinde Dünyaya İlişkin Varsayımların Aracılık Etkisi*. (Yüksek Lisans tezi). İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal. <http://docs.neu.edu.tr/library/6815476334.pdf>
- Frankl EF (2014) *İnsanın Anlam Arayışı*. (Çeviri Ed. S Budak). İstanbul, Okuyan Us Yayınevi.
- Garnefski, N., Kraaij, V., Schroevers, M.J. ve Somsen, G.A. (2008). Post-traumatic growth after a myocardial infarction: a matter of personality, psychological health, or cognitive coping? *Journal of Clinical Psychology in Medical Settings*, 15(4), 27.

- George, D. ve Mallery, M. (2010). *SPSS for Windows step by step: A simple study guide and reference*. 17.0 update (10th ed.). Boston, MA: Allyn & Bacon.
- Gordon Milton M. (1964), *Assimilation in American Life: The Role of Race, Religion and National Origins*. Oxford University Press, New York.
- Griffin T. M. (2008). *Effective Intercultural Communication, Effective Multicultural Teams: Theory and Practice*. Springer Scienc Business Media, 174-177.
- Glnar, B. ve Balc, Ő. (2010). Televizyon izleme motivasyonları ve kltrleŐme: Yabancı uyruklu niversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (28), 447-483.
- Gün, Z. (2002). *ocuk ve G Yayınlanmamış*. (Yüksek Lisans Tezi). İzmir, Ege niversitesi. https://edebiyat.ege.edu.tr/files/edebiyat/icerik/EGEISAH2019_Abstracts_Bildiri_Ozeti.pdf
- Güvenç, B. (1996). *İnsan ve kültür* (7.baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Haselden, M. (2014). *niversite ğrencilerinde travma sonrası büyümeyi yordayan çeşitli değişkenlerin Türk ve Amerikan kültürlerinde incelenmesi: bir model nerisi*. (Doktora tezi). Ankara, Hacettepe niversitesi. <http://openaccess.hacettepe.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11655/1310/1c511fb2-f343-4c72-b6ba-9d6e81b83e4c.pdf?sequence=1>
- Hayes, A.F. (2015). An index and test of linear moderated mediation. *Multivariate Behavioral Research*, 50(1), 1-22.
- Hernandez, M. (2009). *An exploratory narrative study of the migration patterns, parent-child relationships, and the adaptation of immigrant Central American and Mexican adolescents*. (Doctoral dissertation). University of Wisconsin-Madison, United States.
- Hooper, D., Coughlan, J., ve Mullen M.R. (2016). Structural Equation Modelling: Guidelines for Determining Model Fit. *Electronic Journal of Business Research Methods*, 6(1): 53-60.

- Horzum, M.B., Ayaş, T., ve Padır, M.A. (2017). Beş Faktör Kişilik Ölçeğinin Türk Kültürüne Uyarlanması Adaptation of Big Five Personality Traits Scale to Turkish Culture. *Sakarya University Journal of Education*, 398-408.
- Hu, L. ve Bentler, P.M. (1999). Cut off criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 6(1),1-55
- İnci, F. ve Boztepe, H. (2013). Post traumatic growth: if something not killing could be strengthened?/Travma sonrası buyume: öldürmeyen aci guclendirir mi?. *Journal of Psychiatric Nursing*, 4(2), 80-85.
- Jafari, S., Baharlou, S. ve Mathias, R. (2010). Knowledge of determinants of mental health among Iranian immigrants of BC, Canada: “A qualitative study”. *Journal of Immigrant And Minority Health*, 12(1), 100-106.
- Janoff-Bulman, R. (1992). *Shattered assumptions: Towards a new psychology of trauma*. New York: Free Press.
- Joseph, S., Murphy, D. ve Regel, S. (2012). An affective–cognitive processing model of post-traumatic growth. *Clinical Psychology & Psychotherapy*, 19(4), 316-325.
- Kaba, S. (2019). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin kişilik özellikleri ile çok kültürlü eğitime yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Doctoral dissertation). Marmara Üniversitesi, Turkey. <http://openaccess.marmara.edu.tr/handle/11424/53781>
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2014). *Sonsöz: Kültürleşme ve Aile İlişkileri*. Turk Psikoloji Yazıları, 17(34), 120.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2010). *Benlik, aile ve insan gelişimi: Kültürel psikoloji*. Koç Üniversitesi Yayınları.
- Kaplan HI, Sadock BJ. (1994). *Klinik psikiyatri*. (Çeviri Editörü: Abay E) İstanbul: Nobel Tıp Kitapevleri; 2004.
- Karasar, N. (2009). Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, İlkeler ve Teknikler. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara.

- Kesten, A., Kırkoğlu, K. ve Elma, C. (2010). Language and education problems of international students in Turkey. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 24, 65-84.
- Kim, J., Suh, W., Kim, S. ve Gopalan, H. (2012). Coping strategies to manage acculturative stress: Meaningful activity participation, social support, and positive emotion among Korean immigrant adolescents in the USA. *International Journal of Qualitative Studies on Health And Well-Being*, 7(1), 18870.
- Koknel, O. (2005). *Personality from Concern to Happiness*.
- Kosic, A. (2004). Acculturation strategies, coping process and acculturative stress. *Scandinavian Journal of Psychology*, 45(4), 269-278.
- Köknel, Ö. (2005). *Kaygıdan mutluluğa kişilik* (17. Baskı). İstanbul: Altın Kitaplar.
- Köroğlu, E. ve Bayraktar, S. (2010). *Kişilik Bozuklukları*. (2. baskı). Ankara: HYB Yayıncılık
- Lawton, E. M., Shields, A. J. Ve Oltmanns, T. F. (2011). Five-factor model personality disorder prototypes in a community sample: Self- and informant-reports predicting interview-based DSM diagnoses. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment*, 2(4), 279–292.
- Lee, J.Y. ve Ciftci, A. (2014). Asian international students' socio-cultural adaptation: Influence of multicultural personality, assertiveness, academic self-efficacy, and social support. *International Journal of Intercultural Relations*, 38, 97-105.
- Leong, C.H. (2007). Predictive validity of the Multicultural Personality Questionnaire: A longitudinal study on the socio-psychological adaptation of Asian undergraduates who took part in a study-abroad program. *International Journal of Intercultural Relations*, 31(5), 545-559.
- Lindstrom, C.M., Cann, A., Calhoun, L.G. ve Tedeschi, R.G. (2013). The relationship of core belief challenge, rumination, disclosure, and sociocultural elements to posttraumatic growth. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy*, 5(1), 50.
- López-Portillo Contreras, A. (2005). *Caribbean Disaster Emergency Response Agency: Survey on the Status of Disaster Preparedness in Grenada*. St. George's, Grenada.

- Maguen, S., Vogt, D.S., King, L. A., King, D.W. ve Litz, B.T. (2006). Posttraumatic growth among Gulf War I veterans: The predictive role of deployment-related experiences and background characteristics. *Journal of Loss and Trauma*, 11(5), 373-388.
- Massey, D.S., Arango, J., Hugo, G., Kouaouci, A., Pellegrino, A., ve Taylor, J.E. (1993). Theories of international migration: A review and appraisal. *Population and Development Review*, 431-466.
- Materson, J.M. (2015). *Kişilik Bozuklukları* (2. Baskı). (T. Özakkaş, Çev.). İstanbul: Litera Yayıncılık.
- Matsumoto D. (2001). *The Handbook of Culture and Psychology*. New York, Oxford University Press.
- Maydell-Stevens, E., Masggoret, A. M., ve Ward, T. (2007). Problems of psychological and sociocultural adaptation among Russian speaking immigrants in New Zealand. *Social policy journal of New Zealand: te puna whakaaro*, 30, 178-198.
- Meili, I. ve Maercker, A. (2019). Cultural perspectives on positive responses to extreme adversity: *A playing field for metaphors*, 56(5), 1056-1075
- Mejuyev, V. (1987). *Kültür ve Tarih*. (S. H. Yokova, Çev.) Ankara: Başak Yayınları.
- Mohanty, J., Choo, H., ve Chokkanathan, S. (2018). The acculturation experiences of Asian immigrants in Singapore. *Asian Population Studies*, 14(2), 153-171.
- Morris, C.G. (2002). *Psikolojiyi Anlamak* (1.baskı). (H.B. ayvaşık ve M.sayı, çev). Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Munro, B.H. (2005). *Statistical methods for health care research* (Vol. 1). lippincott williams & wilkins p.351-76.
- Mutluer, M. (2003). *Uluslararası Göçler ve Türkiye: Kurumsal ve Ampirik Bir Alan Araştırması*. Çantay Kitabevi, İstanbul.
- Ngwira, F.F., Mapoma, H.W.T., Jianzhong, H.O.N.G., Saryo, S. ve Kondowe, W. (2015). Intercultural Communication Competence and Acculturation among International Students in Central China. *Intercultural Communication Studies*, 24(2): 61-83.

- Oginska-Bulik, N. ve Kobylarczyk, M. (2015). Relation between resiliency and post-traumatic growth in a group of paramedics: the mediating role of coping strategies. *Int J Occup Med Environ Health*, 28(4), 707-19.
- Oguri, M. ve Gudykunst, W.B. (2002). The influence of self construals and communication styles on sojourners' psychological and sociocultural adjustment. *International journal of intercultural relations*, 26(5), 577-593.
- OHCH. (2014). [http://www.ohchr.org/en/Issues/Migration/Pages/Migration And Human RightsIndex.aspx](http://www.ohchr.org/en/Issues/Migration/Pages/Migration%20And%20Human%20RightsIndex.aspx)
- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2013). *Education indicators in focus*. [http://www.oecd.org/education/skills-beyond-school/EDIF2013--N%C2%B014 \(eng\)-Final.pdf](http://www.oecd.org/education/skills-beyond-school/EDIF2013--N%C2%B014%20(eng)-Final.pdf)
- Özkan, Y. (2008). Avrupa'da yaşayan Türklerin yabancılarla yaptıkları evlilikler ve yaşadıkları sorunlar. *I. Uluslararası Eğitim ve Kültür Bağlamında Avrupa Türkler Kongresi*, Berlin.
- Öztürk, M.O. ve Uluşahin, A. (2015). *Ruh Sağlığı ve Bozuklukları* (13. Baskı). Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Paker, (2005). Psikolojik Açıdan Göç (Röportaj). Retrieved January 01 2016 from <http://www.birikimdergisi.com/guncel-yazilar/46/psikolojik-acidan-goc#.WHIr5fmLRPY>.
- Palaiologou, N. (2005, Nisan). "School adjustment difficulties of immigrant children in Greece. International Conference "Diversity in Education in an International Context" Verona.
- Park, C. L. ve Fenster, J. R. (2004). Stress-related growth: Predictors of occurrence and correlates with psychological adjustment. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 23(2), 195-215.
- Phinney, J.S., Horenczyk, G., Liebkind, K. ve Vedder, P. (2001). Ethnic identity, immigration, and well-being: An interactional perspective. *Journal of Social Issues*, 57(3), 493-510.

- Powell, S., Rosner, R., Butollo, W., Tedeschi, R. G. ve Calhoun, L.G. (2003). Posttraumatic growth after war: A study with former refugees and displaced people in Sarajevo. *Journal of Clinical Psychology*, 59(1), 71-83.
- Prati, G., Pietrantonio, L. (2009). Optimism, social support, and coping strategies as factors contributing to posttraumatic growth: a meta-analysis. *J Loss Trauma*, 14, 364–388.
- Sabirli, A. (2018). *Türkiye ve azerbaycan toplumlarında aile tutumunun bireyin kendi kişilikleriyle ilgili ara inançlarını nasıl etkilediğinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- Sağaltıcı, S. (2019). *Çukurova Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası üniversite öğrencilerinin sosyo-kültürel ve psikolojik uyum düzeyleri arasındaki ilişki*. (Yüksek lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi.
- Sam, D.L., ve Berry, J.W. (2010). Acculturation: When individuals and groups of different cultural backgrounds meet. *Perspectives on Psychological Science*, 5(4), 472-481.
- Sam, D.L., Vedder, P., Liebkind, K., Neto, F. ve Virta, E. (2008). Immigration, acculturation and the paradox of adaptation in Europe. *European Journal of Developmental Psychology*, 5(2), 138-158.
- Sangalang, C. C., Becerra, D., Mitchell, F. M., Lechuga-Peña, S., Lopez, K. ve Kim, I. (2019). Trauma, post-migration stress, and mental health: a comparative analysis of refugees and immigrants in the United States. *Journal of Immigrant and Minority Health*, 21(5), 909-919.
- Sarıçam, H. (2014). Öğretmen adaylarının çokkültürlü kişilik düzeyleri ile çokkültürlü eğitime yönelik tutumlarının incelenmesi. *4th International Symposium of Policies and Issues on Teacher Education*, 114-116.
- Saygın, S. ve Hasta, D. (2018). Göç, kültürleşme ve uyum. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 10(3), 302-323.
- Schaefer, J. A. ve Moos, R. H. (1992). *Life crises and personal growth*. B. N. Carpenter (Ed.), *Personal coping: Theory, research, and application*. Westport, CT: Praeger.

- Schreiber, J.B., Nora, A., Stage, F.K., Barlow, E.A. ve King, J. (2006). Reporting structural equation modeling and confirmatory factor analysis results: A review. *The Journal of Educational Research*, 99(6), 323-338.
- Schulz, U. ve Mohamed, N.E. (2004). Turning the tide: Benefit finding after cancer surgery. *Social Science & Medicine*, 59(3), 653-662.
- Schumacker, R.E., ve Lomax, R.G. (2010). *A Beginner's Guide to Structural Equation Modeling*. New York: Taylor & Francis Group p.85-90.
- Scrignaro, M., Barni, S. ve Magrin, M.E. (2011). The combined contribution of social support and coping strategies in predicting post-traumatic growth: a longitudinal study on cancer patients. *Psycho-Oncology*, 20(8), 823-831.
- Searle, W. ve Ward, C. (1990). The prediction of psychological and sociocultural adjustment during cross-cultural transitions. *International Journal of Intercultural Relations*, 14(4), 449-464.
- Sirkeci, İ., Yüceşahin, M.M., Şeker, B.D. (2015). *Uyum Çalışmalarına Giriş, Göç ve Uyum*. (Der.) Betül Dilara Şeker, İbrahim sirkeci, Murat Yüceşahin, United Kingdom, Transnational Press London
- Stephen, J. (2011). *What doesn't kill us: the new psychology of posttraumatic growth*. New York: Basic Books.
- Stermac, L., Elgie, S., Clarke, A. ve Dunlap, H. (2012). Academic experiences of war-zone students in Canada. *Journal of Youth Studies*, 15(3), 311-328.
- Stevens, G. W. ve Vollebergh, W. A. (2008). Mental health in migrant children. *Journal of Child Psychology And Psychiatry*, 49(3), 276-294.
- Süleymanov, A. (2013). *Zorunlu göç ve psikolojik etkileri*. <https://uskudar.edu.tr/tr/icerik/176/zorunlu-goc-ve-psikolojik-etkileri>
- Şahin, C. (2001). Yurt dışı göçün bireyin psikolojik sağlığı üzerindeki etkisine ilişkin kuramsal bir inceleme. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 57-67.

- Şeker, B.D. ve Akman, E. (2015). Farklı ülkelerden üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi olma ve yaşam doyumları üzerine bir araştırma. *Celal Bayar University Journal of Social Sciences/Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 106-119.
- Şeker, B.D. ve Akman, E. (2016). Uluslararası öğrencilerin psikolojik ve sosyokültürel süreçleri. *Cukurova Medical Journal*, 41(3), 504-514.
- Şimşek, Ö.F. (2007). Yapısal eşitlik modellemesine giriş: (temel ilkeler ve LISREL uygulamaları). *Ekinoks*, p.4-22.
- Tam, V.C.W. ve Lam, R.S.Y. (2005). Stress and coping among migrant and local-born adolescents in Hong Kong. *Youth & Society*, 36(3), 312-332.
- Taymur, İ. ve Türkçapar, M.H. (2012). Kişilik: tanımı, sınıflaması ve değerlendirmesi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(2), 154-177.
- Taymur, İ., Türkçapar, M.H., Örsel, S., Sargın, E. ve Akkoyunlu, S. (2011). Kişilik İnanç Ölçeği-Kısa Formunun (KİÖ-KTF) Türkçe Çevirisinin Üniversite Öğrencilerinde Geçerlilik, Güvenilirliği. *Klinik Psikiyatri*, 14, 199-209.
- Tedeschi, R. G. ve Calhoun, L. G. (1995). *Trauma and transformation*. Sage.
- Tedeschi, R.G. ve Calhoun, L. G. (2004). Posttraumatic Growth: Conceptual Foundations and Empirical Evidence. *Psychological Inquiry*, 15(1), 1-18.
- Tedeschi, R.G. ve Calhoun, L.G. (1996). The Posttraumatic Growth Inventory: Measuring the positive legacy of trauma. *Journal of Traumatic Stress*, 9(3), 455-471.
- Tedeschi, R.G., Calhoun, L.G. ve Cann, A. (2007). Evaluating resource gain: Understanding and misunderstanding posttraumatic growth. *Applied Psychology*, 56(3), 396-406.
- Teodorescu, D.S., Siqveland, J., Heir, T., Hauff, E., Wentzel-Larsen, T. ve Lien, L. (2012). Posttraumatic growth, depressive symptoms, posttraumatic stress symptoms, post-migration stressors and quality of life in multi-traumatized psychiatric outpatients with a refugee background in Norway. *Health and Quality of Life Outcomes*, 10(1), 1-16.

- Thornton, A.A. ve Perez, M.A. (2006). Posttraumatic growth in prostate cancer survivors and their partners. *Psycho-Oncology: Journal of the Psychological, Social and Behavioral Dimensions of Cancer*, 15(4), 285-296.
- Toksöz, G. (2006). *Uluslararası Emek Göçü*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 1415.
- Tonsing, K.N. (2014). Psychometric properties and validation of Nepali version of the Depression Anxiety Stress Scales (DASS-21). *Asian Journal of Psychiatry*, 8, 63-66.
- Toprak, G. (2008). *Öğretmenlerin Çok Kültürlü Tutum Ölçeğinin Güvenirlik Geçerlilik Çalışması*. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Osman Paşa Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Toros, A. (2008). *Sorunlu Bölgelerde Göç*. Global Strateji Enstitüsü, Ankara.
- Trull, T.J., Goodwin, A.H., Schopp, L.H., Hillenbrand, T.L. ve Schuster, T. (1993). Psychometric properties of a cognitive measure of personality disorders. *Journal of Personality Assessment*, 61(3), 536-546.
- Tümertekin, E. ve Özgüç, N. (2004). Beşeri Coğrafya / İnsan, Kültür, Mekân. Kitap yurdu. <https://www.kitapyurdu.com/kitap/beseri-cografya--insan-kultur-mekan/26744.html>
- Türkçapar, H. (2009). *Bilişsel Terapi* (4. Baskı). Ankara: HYB Basım Yayın.
- Türkçapar, H. ve Işık, B. (2000). Borderline kişilik bozukluğu. *Psikiyatri Dünyası*, 4(2), 44-49.
- Türker, D. Yıldız, A. (2015). *Göçmenlerde Sosyo Psikolojik Entegrasyon Analizi, Göç ve Uyum*. (Der.) Betül Dilara Şeker İbrahim Sirkeci ve M. Murat Yüceşahin, United Kingdom, Transnational Press London
- Uğuz, Ş., Bilgen, İ., Yerlikaya, E.E. ve Evlice Y.E. (2004). *Göç ve Göçün Ruhsal Sonuçları*. Çukurova üniversitesi Arşiv Kaynak Tarama Dergisi, cilt 13.
- Unutulmaz, K. Onur, (2012). Gündemdeki Kavram Göçmen Entegrasyonu, Avrupa'daki Gelişimi ve Britanya Örneği. Der. Öner I.G., Öner Ş.A., (2012), Küreselleşme Çağında Göç, Kavramlar, Tartışmalar, İstanbul, İletişim Yayınları, 135-159.

- Unutulmaz, K.O. (2015). *Gündemdeki Kavram "Göçmen Entegrasyonu"-Avrupa'daki Gelişimi ve Britanya Örneği*. SG Öner, & NA Öner içinde, Küreselleşme Çağında Göç, 135-159.
- Van Der Zee, K.I. ve Van Oudenhoven, J.P. (2000). The Multicultural Personality Questionnaire: A multidimensional instrument of multicultural effectiveness. *European Journal of Personality*, 14(4), 291-309.
- Van Oudenhoven, J.P. ve Van der Zee, K.I. (2002). Predicting multicultural effectiveness of international students: The Multicultural Personality Questionnaire. *International Journal of Intercultural Relations*, 26(6), 679-694.
- Van Oudenhoven, J.P., Mol, S., ve Van der Zee, K.I. (2003). Study of the adjustment of Western expatriates in Taiwan ROC with the Multicultural Personality Questionnaire. *Asian Journal of Social Psychology*, 6(2), 159-17.
- Waltz, C.F., Strickland, O.L. ve Lenz, E.R. (Eds.). (2010). *Measurement in nursing and health research*. Springer publishing company.
- Wang, J. ve Wang, X. (2019). *Structural equation modeling: Applications using Mplus*. John Wiley & Sons, p.5-9.
- Ward, C. (2008a). Personality, cultural intelligence, and cross-cultural adaptation. *In: Handbook of cultural intelligence* (Ed SLVD Ang):159-73. M.E. Sharpe.
- Ward, C. (2008b). Thinking outside the Berry boxes: New perspectives on identity, acculturation and intercultural relations. *International Journal of Intercultural Relations*, 32(2), 105-114.
- Ward, C. ve Kennedy, A. (1999). The measurement of sociocultural adaptation. *International Journal of Intercultural Relations*, 23(4), 659-677.
- Ward, C. ve Searle, W. (1991). The impact of value discrepancies and cultural identity on psychological and sociocultural adjustment of sojourners. *International Journal of Intercultural Relations*, 15(2), 209-224.
- Ward, P.D. ve Kennedy, W.J. (1993). Memoir (The Paleontological Society). *Journal of Paleontology* 34- 67(5), 1-58.

- Watzlawick, P., Beavin, J., Sikorski, L. ve Mecia, B. (1970). Protection and scapegoating in pathological families. *Family Process*, 9(1), 27-39.
- Weiss, R. (1975). *Marital Separation*. New York: NY, Basic Books.
- Westphal, M. ve Bonanno, G. A. (2007). Posttraumatic growth and resilience to trauma: Different sides of the same coin or different coins? *Applied Psychology*, 56(3), 417-427.
- Williams, R. ve Kılıç, S. (2005). *Anahtar sözcükler: Kültür ve toplumun söz varlığı*. İstanbul: İletişim.
- Yakunina, E.S., Weigold, I. K., Weigold, A., Hercegovac, S. ve Elsayed, N. (2012). The multicultural personality: Does it predict international students' openness to diversity and adjustment? *International Journal of Intercultural Relations*, 36(4), 533-540.
- Yalçın, C. (2004). *Göç Sosyolojisi*. Anı Yayıncılık, Ankara.
- Yalom, I. (1999). *Varoluşçu Psikoterapi* (Çeviri Ed. Z İyidoğan Babayiğit). İstanbul, Kabalcı Yayınevi.
- Yılmaz, A. (2014). Uluslararası Göç: Çeşitleri, Nedenleri Ve Etkileri. *Electronic Turkish Studies*, 9(2).
- Yılmaz, B. (2000). Çok kültürlü toplumlarda etnik azınlık çocuklarının okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıkları. *Türk Kütüphaneciliği*, 14(4), 451-465.
- Yu, W. ve Wang, S. (2011). An Investigation into the Acculturation Strategies Of Chinese Students in Germany. *Intercultural Communication Studies*, 20(2).
- Ziya, O. (2012). Mülteci Göçmen Belirsizliğinde İklim Mültecileri. *TBB Dergisi*, 99, 229-240.

ÖZGEÇMİŞ

1988 İnan doğumlu olan Mahsa JOSTEJOUY KHOEI, Lisans ve Yüksek Lisans eğitimini Psikoloji Bölümünde tamamlamıştır. 2016 yılında Doğuş Üniversitesi'ne kabul edilmiş ve Klinik Psikoloji Doktora Programında eğitimini tamamlamıştır.

EK 1- ETİK KURULU

Evrak Tarih ve Sayısı: 26.02.2021-2882

DOĞUŞ ÜNİVERSİTESİ ETİK KURULU

Sayı : E-42435178-050.06.04-
Konu : Mahsa Jostejoyy Khoei'Nin Etik Kurul Raporu Hk.

REKTÖRLÜK MAKAMI

Etik Kurulunun 26 Şubat 2021 tarihinde gerçekleştirilmiş olduğu toplantıda, Mahsa JOSTEJOUY KHOEI'nin araştırması için yapılmış olduğu başvuruya ilgili alınmış olduğu karar ekte bilgi ve onaylarınıza saygılarımla arz ederim.

Prof.Dr. Mesut KUMRU
Kurul Başkanı

Ek-Mahsa JOSTEJOUY KHOEI'nin Etik Kurul Raporu (22 sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu: 31E677A8Y Pts Kodu :30951
Adres:Dudulla 0603 Mah. Nam-ı Yolu Cad. 395/1 Ümraniye İstanbul
Telefon:Tel: 444 79 97 Faks:224 327 06 31
e-Posta:info@dogus.edu.tr Elektronik Ağ:www.dogus.edu.tr
Kap Adresi: dogusuniversitesi@haki.kap.tr

Belge Takip Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/dogus-universitesi-ebys>

Bilgi için: Ceyda YILMAZ
Unvanı: Raportör

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

26.02.2021

Sayı :2021/08
Konu : Etik Kurul izni

Mahsa JOSTEJOUY KHOEI
Doguş Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Klinik Psikoloji Doktora
Programı Öğrencisi

Doguş Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikoloji Doktora Programı çerçevesinde Dr. Öğretim Üyesi Hatice Nevzat UÇTUM ve Dr. Öğr. Üyesi Serhat YÜKSEL'in danışmanlığı altında yürütülecek olan "*Ülke Değıştiren Bireylerde Kişilik İnançları, Travma Sonrası Büyüme ve Sosyokültürel Uyumun Değerlendirilmesi*" başlıklı araştırmanız için yapacağımız ankete ait sorularla ilgili olarak Doguş Üniversitesi Etik Kuruluna yapmış olduğumuz başvuru Etik Kurulunda incelenmiş, bilimsel araştırmaya etiği açısından uygun olduğuna karar verilmiştir.

Bilgilerinizi rica ederiz.

Prof. Dr. Mesut KUMRU
Etik Kurul Başkanı
Mühendislik Fakültesi

Prof. Dr. Öner EYRENCİ
Etik Kurul Üyesi
Hukuk Fakültesi

Prof. Dr. Oktay VELİEV
Etik Kurul Üyesi
Mühendislik Fakültesi

Prof. Dr. Nüket SARACEL
Etik Kurul Üyesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Prof. Dr. Ahmet KURTOĞLU
Etik Kurul Üyesi
Sanat ve Tasarım Fakültesi

Prof. Dr. Tanık BAYKARA
Etik Kurul Üyesi
Mühendislik Fakültesi

Dr. Öğr. Üyesi Hatice Nevzat MUHTAR
Etik Kurul Üyesi
Fen Edebiyat Fakültesi

EK 2- BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU

BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU

Araştırmanın içeriği: Bu araştırmanın amacı ÜLKE DEĞİŞTİREN BİREYLERDE KİŞİLİK İNANÇLARI, TRAVMA SONRASI BÜYÜME VE SOSYOKÜLTÜREL UYUMUN DEĞERLENDİRİLMESİ' ni incelemektir. İlişikteki ankette sizlerden birçok farklı konuda olan sorulara doldurmanız istenmektedir. Araştırmanın objektif olması ve elde edilecek sonuçların güvenilirliği bakımından sorulara içtenlikle ve sizi tam olarak yansıtacak şekilde cevaplamamız çok önemlidir. Bunlardan sonra gelen anket ise demografik bilgilerinizle ilgili sorular sormaktadır.

Araştırmacılar: Dr. Öğr. Üyesi Nevzat MUHTAR UÇTUM
Dr. Öğr. Üyesi Serhat YÜKSEL

Klinik psikoloji doktora öğrencisi Mahsa JOSTEJOUY KHOEI

Doğuş Üniversitesi, Sosyal Bilimler
Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı

Katılım süresi: Yaklaşık 30 dakika

Araştırmanın içeriği: Araştırma konusu gereği kişilik inançları, travma sonrası büyüme ve sosyokültürel uyum ile ilgili sorular sorulmaktadır. Bu tür soruların bir kısmı kimi katılımcılar için rahatsız edici olabilir. Şayet bu tür sorulara yanıtlanmaktan çok rahatsızlık duyarsanız bunları atlayabilirsiniz veya anketi doldurmaya bırakabilirsiniz. Ankete katılım tamamen gönüllülük temelinde gerçekleşmektedir. Ancak, yarım kalmış ya da çoğu soruların cevapsız bırakıldığı anketlerden elde edilen verileri kullanmamız imkânsız olduğundan, anketi mümkün olduğunca boş bırakmadan tamamlamanız bizim için çok önemlidir. Doldurulan anketlerde bireysel herhangi bir değerlendirme yapılmayacak, toplanan veri genel katılımcı özellikleri bakımından incelenecektir. İhtiyaç duyduğunuzda sorularınızı aşağıda iletişim adresi verilen araştırmacıya yönelebilirsiniz.

Sizden sadece bu kâğıdı imzalamanız beklenmektedir. Anketlerde vermiş olduğunuz cevaplar herhangi bir kimlik bilgisi ile eşleştirilmeyecektir. Bize verdiğiniz cevaplar sadece akademik amaçla kullanılacaktır. Bu yüzden, sizden cevaplarınızı **samimi** bir şekilde vermeniz beklenmektedir.

Eğer araştırma ile ilgili sorularımız olursa 'mahsa.jostejooyi@gmail.com' adresinden bizlerle bağlantı kurabilirsiniz.

Bu formu imzalayarak, yukarıdaki bilgileri anladığımı ve araştırmaya katılmayı kabul ettiğimi beyan ederim.

İmza: _____

Tarih: _____

EK 3- DEMOGRAFİK FORM

Bu araştırma Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klinik Psikoloji Doktora Bölümü öğrencisi Mahsa JOSTEJOUY KHOEI tarafından yapılmakta olan bir çalışmadır. Katılım gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmaya katılan kişilerin cevapları ve bilgileri gizli tutulacaktır.

1- Katılmak İstiyorum.

-Evet-----

-hayır----

2- Yaşınız:

3- Cinsiyetiniz:

-Kadın _____

-Erkek _____

-Diğer _____

4- Uyuşunuz:

5- Öğrenim Durumu:

-İlkokul----

-Ortaokul-----

- Lise__

- Lisans__

-Y.lisans__

- Doktora ve üstü__

6- Mesleğiniz:

7- Medeni Durumunuz:

-Bekâr _____

-Evli _____

-Daha önce evlilik yaşamış _____

8- Çocuğunuz var mı (var ise kaç çocuk)?

-Evet __

-Hayır __

9-Türkiyede hangi şehirde yaşıyorsunuz?

10-Türkiyeye göç ettiğinizden geçen süre (Gün veya Ay olarak yazınız): ...

11-Aylık geliriniz ne kadar?

1000, TL. - 3000, TL. Arası (____)

3000, TL. - 5000, TL. Arası (____)

5000, TL. - 7000, TL. Arası (____)

7000, TL. Ve üstü (____)

12-Daha önce travmatik bir olay yaşadınız mı (kaza, taciz, bir yakını kaybetme....)?

13-Etnik kökeniz ?

-Azeri _____

-Pers(fars) _____

- Kürt _____

- VS _____

14-Türkiyeden kendi ülkenize dönmek isterimsiniz?

-Evet----

-Hayır----

-Kararsızım-----

15-Türkiyeden başka bir ülkeye gitmek istemisiniz?

-Evet -----

-Hayır-----

-Kararsızım-----

16-Olay (göç) ilk başta sizin için ne kadar stres verici idi? 0 ve 100 arası bir puan veriniz:

17-Olay (göç) şimdi ne kadar stres vericidir?0 ve 100 arası bir puan veriniz:

18-Her hangi bir psikolojik destek aldınız mı?

19-Türkiyeye kendi isteğinizle mi geldiniz?

20-Türkiyeye gelme sebebiniz

- Eğitim----

- İş -----

- Sığınma-----

- Evlilik-----

21-Türkçe seviyeniz

-Temel seviye----

-Orta seviye-----

-İleri seviye-----

22-Herhangi bir kronik rahatsızlığınız var mı (eğer cevabınız evet ise kısaca açıklayınız)

-Evet-----

- Hayır-----

23-Herhangi bir ilaç Kullanıyormusunuz (eğer cevabınız evet ise kısaca açıklayınız)

- Evet-----

- Hayır-----

24-Herhangi bir psikolojik rahatsızlığınız var mı(eğer cevabınız evet ise kısaca açıklayınız)

-Evet-----

-Hayır-----

25- ana diliniz nedir:

26-Anne babanız

-İkisi de sağ

-Yalnızca baba sağ

-Yalnızca anne sağ

-İkisi de sağ değil

EK 4- TRAVMA SONRASI BÜYÜME ÖLÇEĞİ

		0	1	2	3	4	5
1	Yaşamda önem verdiğim şeylerin öncelik sırası değişti.						
2	Kendi hayatıma verdiğim değerde büyük bir artış oldu.						
3	Yeni ilgi alanları keşfettim.						
4	Kendime güven hissinde artış oldu.						
5	Manevi konuları daha iyi anlamaya başladım.						
6	Başım sıkıştığında insanlara güvenebileceğimi daha iyi anladım.						
7	Yaşamım için yeni bir yön belirledim.						
8	Kendimi diğer insanlarla çok daha yakın hissetmeye başladım.						
9	Duygularımı ifade etmeye daha çok istekliyim.						
10	Zorlukları göğüsleyebileceğimi daha iyi anladım.						
11	Yaşamımda daha iyi şeyler yapabiliyorum.						
12	Her şeyi olduğu gibi, daha çok kabullenebiliyorum.						
13	Her günümü daha iyi değerlendirebiliyorum.						
14	Daha önce var olmayan yeni olanaklara kavuştum.						
15	Diğer insanlara karşı daha şefkatliyim.						
16	İlişkilerime daha çok emek sarf etmeye başladım.						
17	Değişmesi gereken şeyleri değiştirebilmek için daha çok çaba harcıyorum.						
18	Daha güçlü bir inanca sahibim.						
19	Düşündüğümde çok daha güçlü olduğumu keşfettim.						
20	İnsanların ne kadar mükemmel olabildiklerine dair çok şey öğrendim.						
21	Başkalarına ihtiyaç duyuyor olmayı daha çok kabullendim.						

EK 5- KİŞİLİK İNANÇ ÖLÇEĞİ

0: Hiç inanmıyorum

1: biraz inanıyorum

2: Orta derecede inanıyorum

3: Çok fazla inanıyorum

4: Tümüyle inanıyorum

	NE KADAR İNANIYORSUNUZ?	0	1	2	3	4	5
1.	Aşağılanma veya yetersizlikle karşılaşmak katlanılmaz bir şeydir.						
2.	Ne pahasına olursa olsun rahatsızlık verici durumlardan kaçınmalıyım						
3.	Eğer insanlar dostça davranıyorlarsa beni kullanmaya ya da sömürmeye çalışıyor olabilirler.						
4.	Bir yandan yetkili kişilerin hâkimiyetine karşı direnmeli ama aynı zamanda takdir ve benimsemelerini sağlamalıyım						
5.	Rahatsızlık verici duygulara katlanamam.						
6.	Kusurlar, eksikler ya da yanlışlar hoş görülemez.						
7.	Diğer insanlar sıklıkla çok şey isterler.						
8.	İlgi merkezi olmalıyım						
9.	Eğer bir sistemim olmazsa her şey darmadağın olur.						
10.	Hak ettiğim saygının gösterilmemesi veya hakkım olanı alamamak katlanılmaz bir durumdur						
11.	Her şeyde kusursuz iş çıkarmak önemlidir.						
12.	Diğer insanlarla birlikte bir şeyler yapmaktansa kendi başıma yapmaktan daha çok hoşlanırım						
13.	Eğer dikkat etmezsem başkaları beni kullanmaya ya da yönlendirmeye çalışır.						
14.	Diğer insanların gizli amaçları vardır.						
15.	Olabilecek en kötü şey terk edilmektir.						
16.	Diğer insanlar ne kadar özel biri olduğumu fark etmelidirler.						
17.	Diğer insanlar bilerek beni aşağılıyorlar.						
18.	Karar verirken diğer insanların yardımına ya da bana ne yapacağımı söylemelerine gereksinim duyarım.						
19.	Ayrıntılar son derece önemlidir.						
20.	İnsanlar çok fazla patronluk tasarlarsa onların isteklerini dikkate almamaya hakkım vardır.						
21.	Yetkili kişiler sınırlarını bilmeyen, sürekli iş isteyen, müdahaleci ve denetleyicidirler						

	NE KADAR İNANIYORSUNUZ?	0	1	2	3	4	5
22.	İstediğimi almanın yolu, insanları etkilemek ya da eğlendirmektir.						
23.	Kârlı çıkabilmek için elimden gelen her şeyi yapmalıyım.						
24.	Eğer insanlar benimle ilgili bir şeyler açığa çıkarırlarsa, bunu bana karşı kullanacaklardır.						
25.	İnsan ilişkileri karışıktır ve özgürlüğe engeldir.						
26.	Beni ancak benim gibi zeki insanlar anlayabilirler.						
27.	Çok üstün biri olduğum için özel muamele ve ayrıcalıkları hak ediyorum.						
28.	Benim için başkalarından bağımsız ve özgür olmak önemlidir.						
29.	Çoğu durumda yalnız başıma kaldığımda kendimi daha iyi hissederim.						
30.	Her zaman en yüksek standartlara ulaşmaya çalışmak gereklidir yoksa her şey darmadağın olur.						
31.	Rahatsız edici duygular giderek artar ve kontrolden çıkar.						
32.	Vahşi bir ortamda yaşıyoruz ve güçlü olan hayatta kalır.						
33.	Başkalarının dikkatini çektiğim durumlardan kaçınmalı ve mümkün olduğunca göze çarpmamalıyım.						
34.	Başkalarının bana olan ilgilerini sürdürmezsem benden hoşlanmazlar						
35.	Eğer bir şey istiyorsam onu elde etmek için ne gerekirse yapmalıyım.						
36.	Diğer bir insana “bağlanıp” kalmaktansa yalnız olmak daha iyidir						
37.	İnsanları eğlendirmedikçe ya da etkilemedikçe bir hiçim.						
38.	Eğer ilk önce harekete geçip üstünlük kurmazsam karşımdaki bana üstünlük kurar						
39.	İnsanlarla ilişkilerimde herhangi bir gerginlik işareti bu ilişkinin kötüye gideceğini gösterir bu nedenle o ilişkiyi bitirmeliyim.						
40.	Eğer en yüksek düzeyde iş yapmıyorsam başarısız olurum.						
41.	Zaman sınırlarına uymak, istenene itaat etmek ve uyumlu olmak onuruma ve kendi yeterliliğime doğrudan bir darbedir						
42.	Genellikle bana haksız davranılıyor. Bu nedenle ne şekilde olursa olsun payımı almak hakkımdır						
43.	İnsanlar bana yakınlaşırlarsa benim “gerçekten” ne olduğum ortaya çıkar ve benden uzaklaşırlar.						
44.	Muhtaç ve zayıfım.						
45.	Yalnız başıma bırakıldığımda çaresizim.						
46.	Diğer insanlar benim ihtiyaçlarımı gidermelidir						
47.	İnsanların beklediği şekilde kurallara uyersam bu benim davranış özgürlüğüme engel olacaktır.						
48.	Eğer fırsat verirsem insanlar beni kullanırlar.						
49.	Her zaman hazırlıklı olmalıyım.						
50.	Özel hayatım insanlara yakın olmaktan çok daha fazla önemlidir.						
51.	Kurallar keyfidir ve beni sıkır.						
52.	İnsanların beni görmezden gelmeleri berbat bir durumdur.						
53.	İnsanların ne düşündüğünü önemsemem.						
54.	Mutlu olabilmek için diğer insanların dikkatini çekmeye ihtiyacım var.						

	NE KADAR İNANİYORSUNUZ?	0	1	2	3	4	5
55.	Eğer insanları eğlendirirsem benim güçsüzlüğümü fark etmezler						
56.	İşimi yaparken ya da kötü bir durumla karşılaştığımda bana yardım etmesi için her zaman yanımda birilerinin olmasına gereksinim duyarım.						
57.	Yaptığım bir işte herhangi bir hata ya da kusur felakete yol açabilir						
58.	Çok yetenekli olduğum için mesleğimde ilerlerken insanlar benim yolumdan çekilmelidir						
59.	Eğer başkalarını ben sıkıştırmazsam, onlar beni boyun eğmeye zorlar.						
60.	Diğer insanlara uygulanan kurallara uymak zorunda değilim.						
61.	Bir şeyi yapmanın en iyi yolu zor kullanmak ve kurnazlıktır						
62.	Her zaman birilerine ulaşabilecek durumda olmalıyım.						
63.	Temelde yalnızım- kendimi daha güçlü bir kişiye bağlayamadığım müddetçe.						
64.	Diğer insanlara güvenemem.						
65.	Diğer insanlar kadar mücadele gücüm yok.						

EK 6- SOYOKÜLTÜREL UYUM

		Hiç Zor Değil	Biraz zor	Orta derecede zor	Çok Zor	Olağanüstü Zor
1	Arkadaş edinmek					
2	Hoşuma giden yiyeceği bulmak					
3	Kurallara ve düzenlemelere uymak					
4	Yönetimdeki kişilerle anlaşmak					
5	Kültürel olarak Türkiye'deki insanların bakış açısını edinmek					
6	Ulaşım araçlarını kullanmak					
7	Bürokrasiyle başa çıkmak					
8	Türkiye'deki insanların değer yargılarını anlamak					
9	Kendimi anlaşılır kılmak					
10	Türkiye'deki insanların bakış açısından bakmak					
11	Alışverişe çıkmak					
12	Hoş olmayan bir kişiyle anlaşmak					
13	Şaka ve esprileri anlamak					
14	Kalacak yer bulabilmek					
15	Sosyal topluluklara katılmak					
16	Benimle uğraşan kişilerle baş edebilmek					
17	Değişik etnik gruplardan insanlarla iletişim kurmak					
18	Etnik ya da kültürel farklılıkları anlamak					
19	Yetersiz hizmetle baş edebilmek					
20	İbadet etmek					
21	Karşı cinsle arkadaşlık kurmak					
22	Bir yere gidiş dönüş yolunu bulmak					
23	Türkiye'nin siyaset sistemini anlamak					
24	İklimle başa çıkmak					
25	Kendimle ilgili başkalarıyla konuşmak					
26	Türkiye'deki insanların dünya görüşünü anlamak					
27	Aile ilişkileri					
28	Yaşam temposu					
29	Kültürler-arası bir soruna iki açıdan da bakabilmek					

EK 7- ÇOK KÜLTÜRLÜ KİŞİLİK ÖLÇEĞİ (ÇKKÖ) kısa form-40

Lütfen aşağıda verilen cümlelerin karşısındaki size en uygun ifadeyi işaretleyiniz.		Tamamen uygun değil	Çok az uygun	Kısmen uygun	Çoğunlukla Uygun	Tamamen uygun
1	Başkalarına yakınlıkduyarım.					
2	Çeşitli yaklaşımlar/girişimler denerim.					
3	İletişim (kontak) kurmayı zor buluyorum.					
4	Çekingen biriyim.					
5	Sıradan işleri severim.					
6	Başkalarına kolay uyum sağlarım.					
7	Daima yol gösteririm.					
8	Sıklıkla kişilerin arkasındaki destekçiyimdir.					
9	Hedeflerime ulaşmak için yeni yollar ararım.					
10	Kolayca iletişim sağlarım.					
11	İşler iyi gitmediğinde sakinliğimi korurum.					
12	Belirli bir kültürde neyin uygun olacağını hissederim.					
13	Farklı bir geçmişten gelen insanlarla iletişim kurmaya çalışırım.					
14	Sabit alışkanlıklarım var.					
15	Problemlere çözümler üretmekten hoşlanırım.					
16	Kendime güvenmem.					
17	Ne yapacağımı tam olarak bilmeyi isterim.					
18	Diğer insanların hikâyelerini seviyorum.					
19	Kolaylıkla yeni bir hayata başlarım.					
20	Kendimi baskı altında hissediyorum.					
21	Kolay üzülürüm.					
22	Başkalarıyla ilişki kurarken girişimci olmam.					
23	Diğerlerinin duygularına dikkat ederim.					
24	Hayatımda sisteme/düzene uygunluk ararım.					
25	Sinirli biriyim.					
26	Samimi bir ortamda görevimi en iyi şekilde yerine getiririm.					
27	İyi bir dinleyiciyimdir.					
28	Bir plana göre çalışırım.					
29	Ne düşündüğümü açıkça konuşurum.					
30	Çok geniş bir ilgi alanına sahibim.					
31	Yalnız hissetmeye meyilliyim.					
32	Başkalarını ayrıntılı bir şekilde tanımaktan zevk alıyorum.					
33	İnisiyatif alırım.					
34	Kolay kolay kimseyi incitmem					
35	Daha çok belirli bir taslağa göre çalışırım.					
36	Biri sıkıntı içindeyse bunu fark ederim.					
37	Diğerleri rahatsız olduğunda hissederim.					
38	Endişeli biriyim.					
39	Çalışırken katı kurallarım vardır					
40	Toplumsal gelişmelerde yön belirleyici biriyimdir.					

EK 8- KÜLTÜRLEŞME STRATEJİLERİ ÖLÇEĞİ (EAAM)

		Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Biraz katılmıyorum	Kararsızım	Biraz katılıyorum	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
1	Türkçeyi, kendi ana dilimden daha iyi bir şekilde yazarım.							
2	Dinlediğim müziğin çoğu Türkçe.							
3	Esprilerimi hem Türkçe hem de kendi dilimde söylüyorum.							
4	Türk ya da farklı ülkelerden biriyle kaynaşmanın zor olduğunu düşünüyorum.							
5	Evimde /evdeyken, genellikle Türkçe konuşuyorum.							
6	En yakın arkadaşlarım kendi kültürümden/ ülkemden.							
7	Ana dilimde olduğu gibi, Türkçe de düşünebiliyorum.							
8	Bazen Türklerin ve diğer ülke insanların benden hoşlanmadığını hissediyorum.							
9	Eğer şiir yazmam istenirse, Türkçe yazmayı tercih ederim.							
10	Çoğunluğunun Türk olduğu, sosyal toplantılara gitmeyi daha çok tercih ederim.							
11	Hem Türk hem de Türk olmayan arkadaşlarım var.							
12	Kimsenin beni anlamadığını düşündüğüm zamanlar oluyor.							
13	Türklerle diğerlerinden daha iyi anlaşıyorum.							
14	Türklerin bana, diğerlerinden daha eşit bir şekilde davrandığını hissediyorum.							
15	Türklerin ve diğerlerinin bana değer verdiğini hissediyorum.							
16	Bazen insanlarla iletişim kurmakta zorlanıyorum.							
17	Türklerin beni diğerlerinden daha iyi anladığını hissediyorum.							
18	Bir Türk'ten ziyade, diğer ülke insanlarıyla görüşmeyi tercih ederim.							
19	Hem Türk hem de diğerlerinin yanında kendimi çok rahat hissediyorum.							
20	Bazen arkadaş edinmekte zorlanıyorum.							
21	Duygularımı diğerlerinden ziyade, Türklere daha kolay anlatıyorum.							
22	Bir Türk ile konuşurken, kendimi daha rahat hissediyorum.							
23	Bazen Türklerin ve diğer ülke insanların, beni kabul etmediklerini hissediyorum.							
24	Diğerleriyle kıyasladığımda, Türklerle daha rahat kaynaştığımı hissediyorum.							
25	İnsanlar, kendi kültüründen olmayanlarla arkadaşlıklar kurmamalıdır							
26	Bazen hem Türklere hem de diğer ülke insanlarına, güvenmekte zorlanıyorum.							
27	İş ve okuldaki arkadaşlarımın çoğu Türklere oluşuyor.							
28	Türklerin ve diğerlerinin, beni anlamakta zorluk çektiklerini görüyorum.							
29	Diğer ülkelerden insanlarla bir arada olduğumda, kendimi rahat hissetmiyorum.							